

După cum s-a arătat, mai înainte, proiectarea acestor clădiri trebuie să țină seama, în afară de o serie de factori economici spațiali, de folosirea redusă a materialelor cheie, să cuprindă o gamă bogată de sisteme de construcție (începînd de la cele tradiționale, atunci cînd aceste clădiri au caracter de unicat, pînă la o industrializare care să permită realizarea lor în timp scurt), să țină seama de aspectul lor (care trebuie să se încadreze în arhitectura regională pentru a nu se rupe de arhitectura satelor noastre) și să păstreze armonia creației populare.

Acest ultim aspect, care a constituit o preocupare deosebită în proiectare, necesită o documentare de lungă durată pentru cunoașterea amănunțită a variațiilor expresiei ale arhitecturii regionale a țării noastre, necesită o studiere aprofundată a elementelor specifice diferitelor regiuni, astfel încît, prin prelucrarea în mod creator a acestor elemente, să se obțină o arhitectură valabilă, unitară, susținută de o tehnică de construcție înaintată.

Dacă aceasta a fost linia trasată pentru proiectare, timpul acordat elaborării acestor proiecte tip nu a permis însă o suficientă adîncire a documentării locale.

Totuși, proiectanții au căutat să obțină o exprimare unitară a specificului unor regiuni principale.

Elementele folosite în rezolvarea plastică a clădirilor social-culturale au fost: prisma, forma acoperișurilor, streășina sau cornișa, învelitori specifice, pinioane, ancadramente, arcaturi, balustrade prelucrate după exemplele de arhitectură din diversele regiuni studiate.

Expresia plastică a fost concretizată pentru a satisface trei grupuri de regiuni principale ale țării: Oltenia — Muntenia — Moldova; Dobrogea — Cîmpia Dunării; Transilvania — Banat.

Construcțiile au fost prevăzute cu finisaje ușor de executat și ușor de întreținut, lăsînd în același timp toate posibilitățile de decorare exterioară și interioară cu elemente specifice microregionale, cum ar fi culoare, motive picturale etc.

Din cauza lipsei acestor elemente de detaliu plastic pe de o parte,

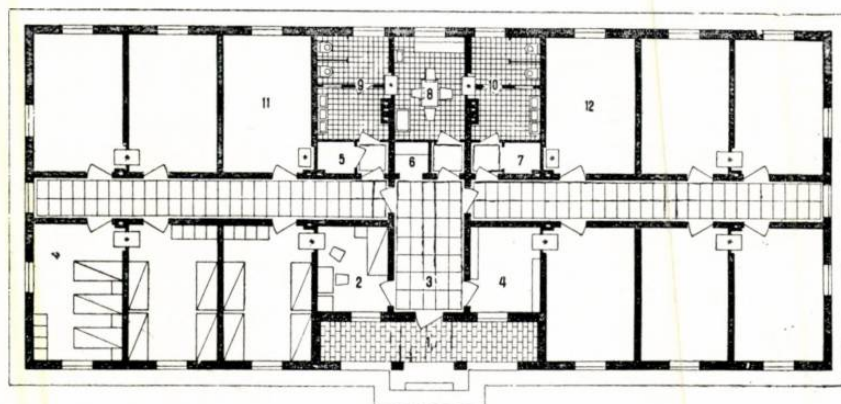
Locuință colectivă (capacitate de cazare 48 muncitori)
Fațadă — Variantă pentru Oltenia — Muntenia — Moldova

Variantă pentru Transilvania — Banat

Variantă pentru Dobrogea — Cîmpia Dunării

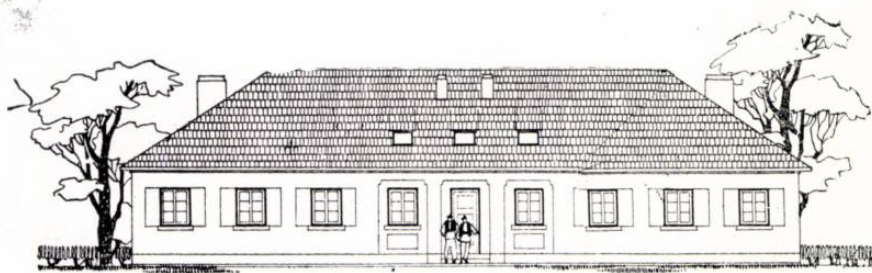

Plan

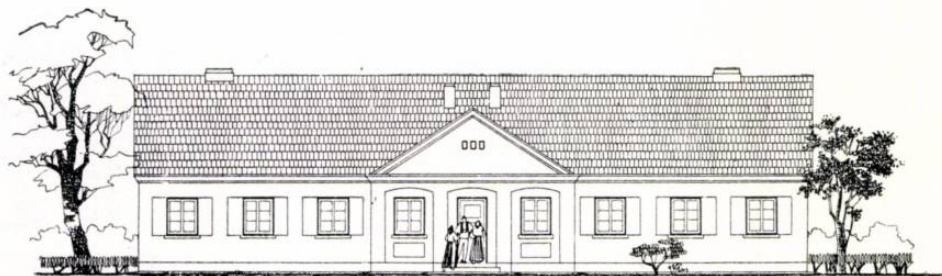
1. Prispă — 2. Cameră pentru îngrijitor — 3. Vestibul — 4. Cameră de curățenie
5. Cameră de lădițe — 6. Cameră pentru lingerie — 7. Cameră de igienă — 8. Oficiu
9. Grup sanitar pentru bărbați — 10. Grup sanitar pentru femei — 11. Cameră pentru bărbați — 12. Cameră pentru femei

iar pe de altă parte prin reducerea variantelor de fațadă numai la trei grupuri de regiuni, fiecare prea mult extinse, aspectul plastic nu prezintă o gamă suficientă pentru stîsfacerea celor 6—7 regiuni specifice ale țării noastre.

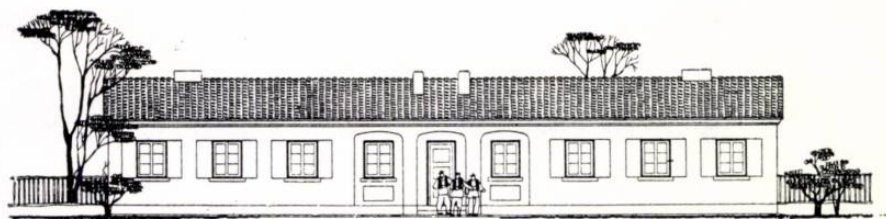
Dacă prin proiectare s-a reușit să se respecte temele date și să se obțină soluții cu indici tehnico-economici buni, totuși, în rezolvarea diverselor pavilioane nu s-au obținut totdeauna volume și aspecte similare în vederea așezării simetrice în ansambluri.

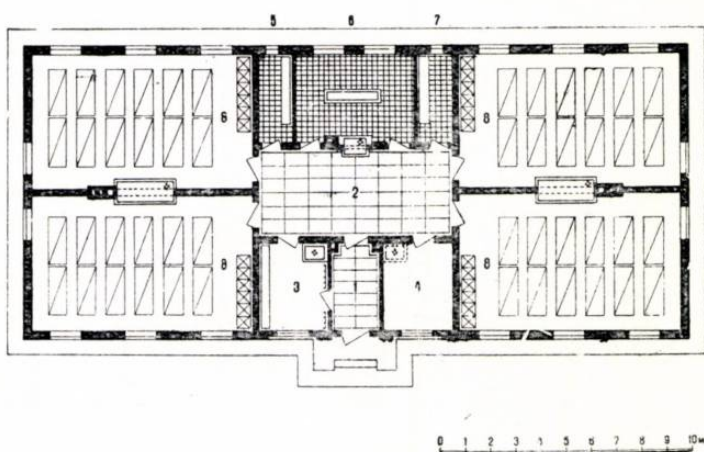
Locuință comună (capacitate de cazare — 48 muncitori agricoli sezonieri)
Fațadă — Variantă pentru Oltenia — Muntenia — Moldova

Variantă pentru Transilvania — Banat

Variantă pentru Dobrogea — Cimpia Dunării

Plan

1. Vestibul — 2. Degajament — 3. Cameră de uscare — 4. Cameră de lădițe — 5. Cameră de rufe — 6. Spălător — 7. Cameră pentru gospodărie — 8. Dormitor

Spre exemplu, în ansamblurile S.M.T. cantina și administrația sînt așezate de obicei una în fața celeilalte, față de axa principală a așezării.

Considerăm că această deficiență ar fi putut fi înlăturată dacă proiectarea

ar fi fost îndrumată prin condiții speciale prevăzute în teme.

Pe de altă parte, proiectarea acestor construcții social-culturale a fost făcută desprins de celelalte construcții semiindustriale agricole, care nici pînă astăzi nu sînt concretizate și, în

consecință, înainte de studierea ansamblurilor și subansamblurilor agricole.

★

Din punct de vedere constructiv, toate clădirile proiectate sînt modulate pe 12,5 cm, folosesc în mod curent traveele de 3,00 și 3,75 m și excepțional traveea de 4,00 m și sînt dispuse aproape totdeauna cu zid median.

Factorii ce urmau să determine stabilirea soluțiilor în vederea realizării în masă a acestor construcții, sînt:

1. materialele de care se poate dispune, cu precizarea cantitativă a acestora;

2. posibilitățile de transport;

3. posibilitățile de execuție, cantitative și calitative.

Soluțiile constructive au fost stabilite pentru două situații distincte:

a) clădirile se realizează într-un ansamblu în care cantitatea lor precum și amplasamentul permit utilizarea elementelor de construcție prefabricate în ateliere centrale;

b) clădirile nu se realizează în număr mare sau nu permit ca amplasamentul folosirea de elemente prefabricate în ateliere centrale.

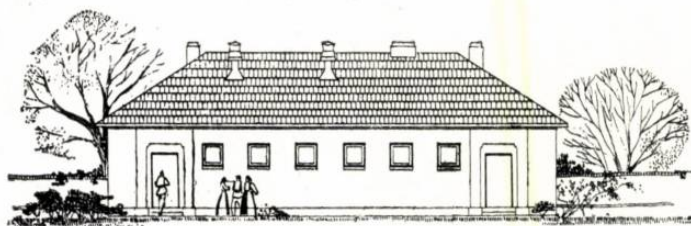
Este de menționat că Ministerul Construcțiilor nu a admis utilizarea elementelor prefabricate executate pe șantier, astfel că proiectul nu cuprinde asemenea variante. Cu toate acestea, dificultățile de transport al elementelor prefabricate mai mari, cum și necesitatea de economisire a materialului lemnos, ar fi justificat și o asemenea soluție; în orice caz, experiența primelor șantiere de construcții agricole va stabili dacă este necesar sau nu să se prevadă și acest mijloc de realizare pentru clădirile social-culturale.

În ambele ipoteze s-a căutat obținerea unor construcții cît mai economice, atît prin soluții, dimensionare, cît și prin folosirea de materiale locale.

La clădirile studiate cu utilizarea elementelor prefabricate (din ateliere centrale) s-au adoptat următoarele soluții:

1. Fundațiile s-au prezentat în două variante:

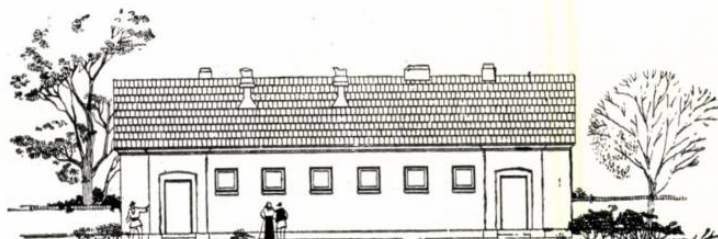
a) continue, sub ziduri pentru adîncimi reduse (pînă la 1,00 m). Pentru acestea s-au prevăzut ca

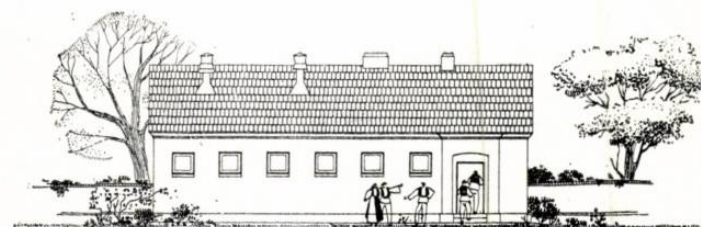
Bale cu 8 dușuri, deparazitare și spălătorie (soluția I, pentru ansambluri mari)
Fațadă — Variantă pentru Oltenia — Muntenia — Moldova

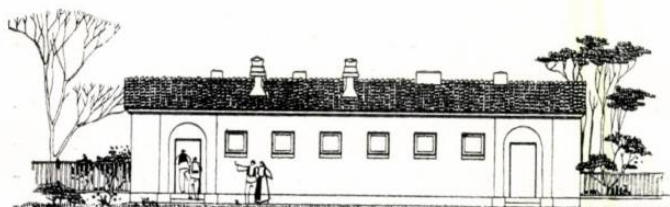
Bale cu 8 dușuri, deparazitare și spălătorie redusă (soluția II, pentru unități mici) — Fațadă — Variantă pentru Oltenia — Muntenia — Moldova

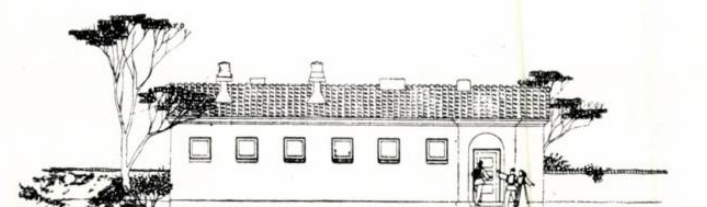
Variantă pentru Transilvania — Banat

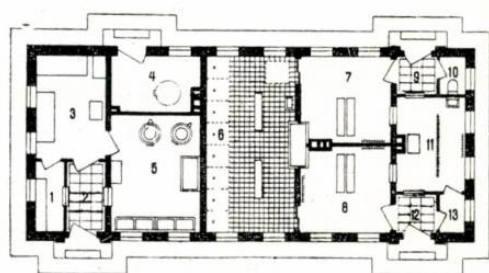
Variantă pentru Transilvania — Banat

Variantă pentru Dobrogea — Cîmpia Dunării

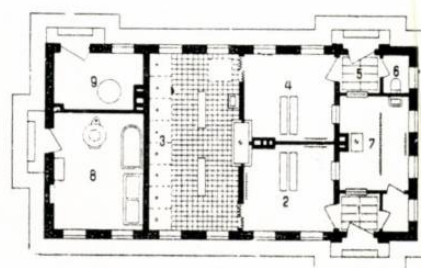

Variantă pentru Dobrogea — Cîmpia Dunării

Plan

1. Cameră pentru rufe — 2. Vestibul — 3. Călcătorie — 4. Cameră pentru încălzit apa — 5. Spălătorie — 6. Sala de dușuri
7. Cameră pentru îmbrăcare — 8. Cameră pentru dezbrăcare
9. Vestiar de ieșire — 10. w.c. — 11. Cameră de deparazitare
12. Vestiar de intrare — 13. Degajament

Plan

1. Vestibul de intrare — 2. Cameră de dezbrăcare — 3. Sala de dușuri — 4. Camera de îmbrăcare — 5. Vestibul de ieșire
6. w.c. — 7. Cameră de deparazitare — 8. Spălătorie
9. Sala pentru încălzit apa

materiale betonul simplu, betonul ciclopean sau zidăria de piatră (unde aceasta este material local);

b) cu rezemări locale, la cca 3,00 m interax, cu bolți de legătură din beton simplu, variantă valabilă în special pentru adîncimi de peste 1,00 m.

Materialele folosite în punctele de rezemare locală sînt betonul simplu, betonul ciclopean sau zidăria de piatră. Fundațiile pe rezemări locale sînt mai economice, domeniul lor de

aplicare putînd fi extins și la adîncimi reduse (0,80 m).

2. Zidurile sînt elemente de susținere verticală ale planșului, podului și șarpantei.

Materialele prevăzute pentru aceste ziduri sînt: blocuri din beton de zgură, blocuri din beton simplu, cărămida arsă, cărămida arsă și presată.

În cazul utilizării cărămizii arse și presate s-au dat detalii pentru executarea zidului de 37,5 cm exterior cu goluri (tip Vlasov), pentru

a se economisi cărămida; de asemenea, utilizîndu-se aceeași cărămidă, unii pereți transversali ai locuinței colective și ai administrației se reduc la 12,5 cm, în cazul planșelor monolite sau de lemn.

În toate variantele de zidării, coșurile și pereții de 12,5 cm și de 6 cm grosime sînt prevăzuți din zidărie de cărămidă.

3. Planșeele de peste parter sînt realizate din plăci prefabricate tip cheson, întoarse. În baza modulării realizate la toate construcțiile social-

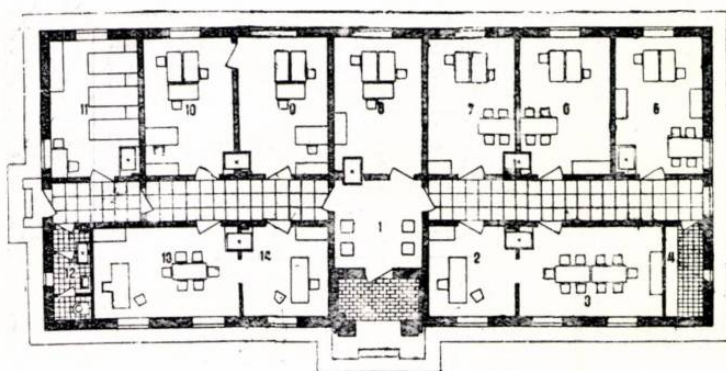
Administrație
Fațadă — Variantă pentru Oltenia — Muntenia — Moldova

Variantă pentru Transilvania — Banat

Variantă pentru Dobrogea — Cîmpia Dunării

Plan

1. Vestibul — 2. Birou director — 3. Sala de ședințe — 4. Arhivă — 5. Birou pentru ingineri mecanici — 6. Birou pentru inginer planificator — 7. Birou inginer agronom șef — 8. Secretariat — 9. Contabilitate — 10. Contabilitate
11. Camera de oaspeți — 12. Grup sanitar — 13. Organizația de bază
14. Birou director adjunct

culturale au rezultat patru tipuri de plăci cheson, avînd toate o singură lățime: 75 cm, cu lungimi diferite. Greutatea maximă a unui asemenea prefabricat este de cca 600 kg.

Buiandrugii sînt prevăzuți din beton armat prefabricat. Centurile se execută din beton armat turnat.

Izolarea termică se realizează din lut cu paie.

4. Șarpantele sînt, după forma lor, de trei feluri: în două ape, cu panta de 33° (țiglă, șită), valabile în Ardeal, Banat; în două ape, cu panta de 15° (olane și stuf cu lut), valabile în Dobrogea și Cîmpia Dunării; în patru ape, cu panta de 33° (țiglă, șită, stuf), valabile în Muntenia, Moldova, Oltenia.

Pentru variantele în două ape

s-au dat soluții cu elemente prefabricate din beton armat, cu excepția clădirii căminului cultural care, fiind unicat în ansamblu și prezentînd dificultăți deosebite, a rămas cu șarpanta de lemn.

Șarpantele în patru ape s-au prevăzut pe scaune de lemn rotund, cioplit și ecarisat.

Pentru clădirile studiate în a doua ipoteză, fără elemente prefabricate, s-au adoptat următoarele soluții:

1. Fundații identice cu cele prevăzute în prima ipoteză.

2. Ziduri realizate atît din materiale indicate în prima ipoteză, cum și din blocuri de pămînt stabilizat; acestea, însă, se aplică numai la clădirile de locuințe (individuale, colective și comune) și la administrație. Pereții de pămînt stabilizat se admit numai în varianta cu planșeu din lemn.

3. Planșee executate din lemn sau beton monolit.

În cazul planșeeilor din lemn, tenaciua la partea inferioară se execută pe șipci și trestie, iar la partea superioară se realizează o podină din margini, pe care se așază izolația termică.

Nu s-au prevăzut planșee din lemn la clădirea băii (cu umiditate ridicată), la cantină și sala mare a căminului cultural (pentru prevenirea incendiilor); pentru acestea s-au prevăzut planșee monolite.

4. Șarpantele au fost prevăzute, în această ipoteză, din lemn rotund, cioplitură și ecarisat.

Șarpantele se realizează pe scaune ce reazemă pe ziduri sau grinzi.

★

În conformitate cu temele, nu toate construcțiile au fost prevăzute cu instalații sanitare.

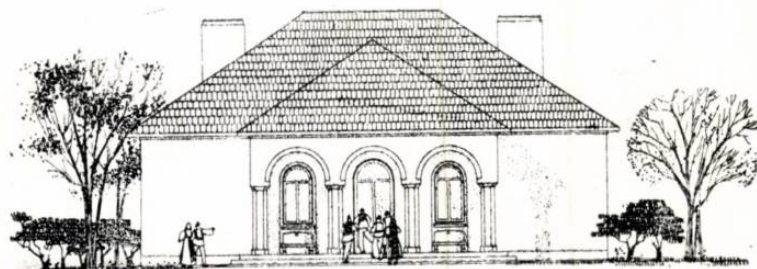
În ipoteza că în complexul agricol există lucrări exterioare de distribuția apei și de canalizare, proiectele de instalații sanitare interioare s-au proiectat în două variante: pentru teren normal și pentru teren macroporic.

Instalațiile s-au prevăzut aparente, pentru a se realiza economie de manoperă calificată, în ipoteza folosirii blocurilor de zidărie și în special pentru a se ușura exploatarea.

Conform STAS 1478/55 nu s-au prevăzut instalații interioare de incendiu (întrucît suprafețele desfășu-

Cantină (pentru 200 muncitori, în trei serii)
Fațadă — Variantă pentru Oltenia — Muntenia — Moldova

Cămin cultural (cu sală pentru 100 spectatori)
Fațadă — Variantă pentru Oltenia — Muntenia — Moldova

Variantă pentru Transilvania — Banat

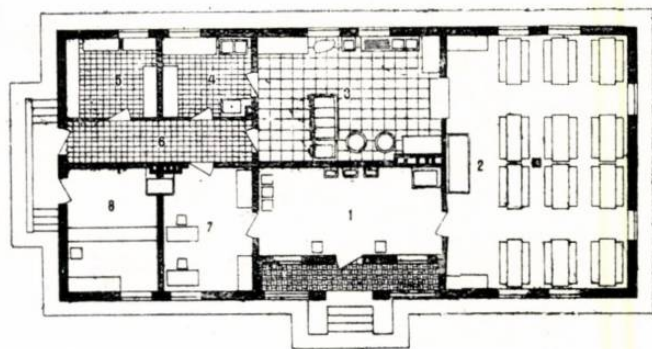
Variantă pentru Transilvania — Banat

Variantă pentru Dobrogea — Cîmpia Dunării

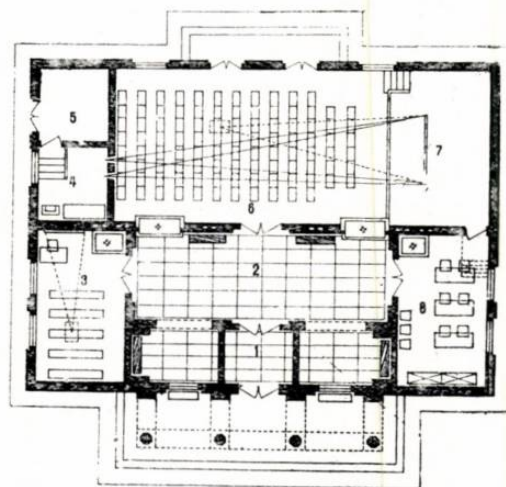

Variantă pentru Dobrogea — Cîmpia Dunării

Plan

1. Vestibul spălător — 2. Sala de mese (72 persoane) 3. Bucătărie
— 4. Preparare alimente — spălător — 5. Cămara — 6. Intrare de
serviciu — 7. Birou — 8. Magazin

Plan

1. Vestibul — 2. Foaler — 3. Sala pentru cursuri (cercuri)
— 4. Cabina de proiecție și radioficare — 5. Depozit —
6. Sala de spectacol — 7. Estradă — 8. Sala de lectură
(sau cabină pentru artiști).

rate ale fiecărei clădiri sînt mai mari de 600 m²; fac excepție căminul de zi și creșa, care se derogă de la acest STAS.

Toate proiectele prevăd instalații electrice, în ipoteza că alimentarea cu energie electrică se face, fie de la o rețea de joasă tensiune, fie de la un grup electrogen, în ambele cazuri considerîndu-se tensiunea de 220 W.

Căminul cultural este prevăzut cu stație de radioficare.

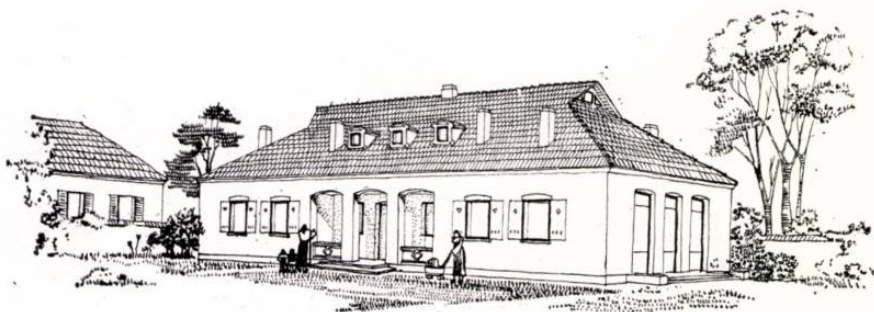
★

Pentru adaptarea proiectelor la diferitele variante plastice și constructive, prevăzute prin temele de proiectare, antemăsurătorile, cu devizele și extrasele de materiale respective, sînt fracționate în capitole inter-

schimbabile, documentația generală a fiecărei lucrări urmînd a fi alcătuită, de la caz la caz, din combinarea acestora.

Aceste capitole sînt:

— Fundații, soclu, subsol și planșeu peste subsol, în cîte două variante de material (beton simplu și beton ciclopean), două variante constructive (fundații continue și puncte pe bolți)

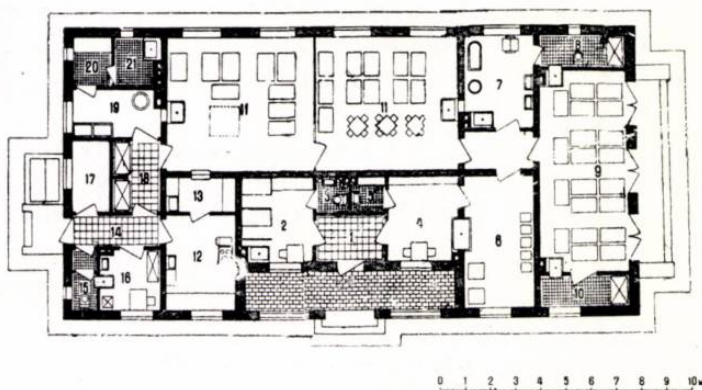
Creșă (pentru 22 copii)
Perspectivă

Fațadă
Variantă pentru Oltenia — Muntenia — Moldova

Variantă pentru Dobrogea — Cîmpia Dunării

Plan

1. Degajament — 2. Cameră de izolare — 3. w.c. — 4. Filtru — 5. Spălător pentru mame — 6. Cameră de primire alăptare — 7. Toaletă — 8. Olițe — 9. Verandă — 10. Depozit de paturi — 11. Sală pentru grupe — 12. Bucătărie — 13. Biberonerie — Oficiu — 14. Intrare de serviciu — 15. w.c. personal — 16. Birou — 17. Cămară — 18. Vestiar și depozit — 19. Spălătorie rufe — 20. Călcătorie — 21. Uscătorie

și trei variante de adîncime de fundare.

— Zidăria parterului, inclusiv tenaciile respective de la cota — 0,05 m pînă la nivelul de poză a planșeului, în trei variante constructive (zidărie

de cărămidă tip Vlasov, zidărie din blocuri de pămînt stabilizat și zidărie din blocuri de beton monogranular sau de zgură). În toate aceste variante, coșurile și pereții subțiri de 6 cm și 12,5 cm, sînt din cărămidă.

— Planșeul peste parter, inclusiv lucrările de zidărie aferente, în cîte patru variante de execuție: lemn ecarisat, lemn rotund, beton armat monolit, beton armat prefabricat (chesoane întoarse).

— Finisaje exterioare și învelitori, în cîte trei variante de plastică (pentru cele trei grupuri de regiuni) și cîte patru variante de învelitoare (țiglă, olane, șifă și stuf).

— Șarpanta acoperișului, în două variante de pantă (15° și 30°), două variante de formă (cu două și patru ape) și două variante de material (lemn și prefabricate de beton armat).

— Pardoseli și trepte, în două variante de execuție.

— Tîmplărie interioară și exterioară, în două variante (ferestre cu deschidere obișnuită și deschidere interioară, plus obloane).

— Finisaje care nu comportă variante (spoeli, sobe etc.).

— Instalații electrice, inclusiv corpuri de lumină, becuri și racord aerian.

— Instalații sanitare și utilaje speciale și dotări (de exemplu: la cantină) în două variante (pentru teren normal și macroporos).

În total, numărul acestor capitole de deviz se urcă la cca 43 pentru fiecare proiect în parte, permițînd realizarea unui mare număr de combinații constructive și de material și deci folosirea la maximum a condițiilor specifice locale.

★

1 — Locuința pentru familisti este proiectată în două variante (cu și fără instalații sanitare), varianta I (fără instalații sanitare) putînd fi transformată ușor în varianta a II-a, prin simpla zidire a unui gol de ușă; aceasta este posibil întrucît încăperile pentru spălătorie și cămară au aceleași forme și dimensiuni.

Camerele de locuit au dublă orientare, cu posibilitate de ventilație transversală.

Capacitatea de cazare este de 5—6 persoane.

Prispa poate folosi în timpul verii și pentru dormit, dimensiunile permițînd plasarea unui pat fără a stînji circulația.

La varianta I, accesul muncitorului agricol venind de la muncă se

face prin spălătorie, astfel încât vestibulul și camerele rămân în permanență curate.

În faza de tranziție, locuința (varianta I) poate fi folosită de două familii, accesul făcându-se complet separat, în cazul când camera este transformată temporar în bucatărie, pentru una din familii.

Bucătăria, în cazul locuirii apartamentului în mod normal, are o suprafață de 12,00 m², iar camera 4,00 m².

Indicii

Suprafața construită .. = 83,94 m²

Suprafața locuibilă = 40,33 m²

$$K_1 = \frac{\text{Suprafața locuibilă}}{\text{Suprafața utilă}} = 0,582$$

$$K_2 = \frac{\text{Volum}}{\text{Suprafața locuibilă}} = 6,86$$

$$K_3 = \frac{\text{Suprafața locuibilă}}{\text{Suprafața construită}} = 0,480$$

$$\text{Coeficientul de zidărie} = \frac{\text{Suprafața zidăriei}}{\text{Suprafața construită}} = 0,369$$

În suprafața locuibilă s-a inclus suprafața bucătăriei, care trece peste 7,00 m².

2 — Locuința pentru familisti, în blocuri cu patru apartamente, având intrări separate și loturi individuale.

Acest tip de locuință, prevăzut cu instalații sanitare complete, asigură confortul maxim pentru un apartament cu două camere. Cele patru apartamente sînt identice.

Camerele de locuit sînt dispuse la două orientări; verandele spațioase sînt așezate către drumul carosabil, iar bucătăria către lotul gospodăresc, care este dotat cu anexe: coteț de porci, de păsări și magazie.

Apartamentul este destinat a fi locuit de patru, maximum cinci persoane.

Indicii

Suprafața construită = 85,00 m²

Suprafața locuibilă = 33,69 m²

$$K_1 = \frac{\text{Suprafața locuibilă}}{\text{Suprafața utilă}} = 0,698$$

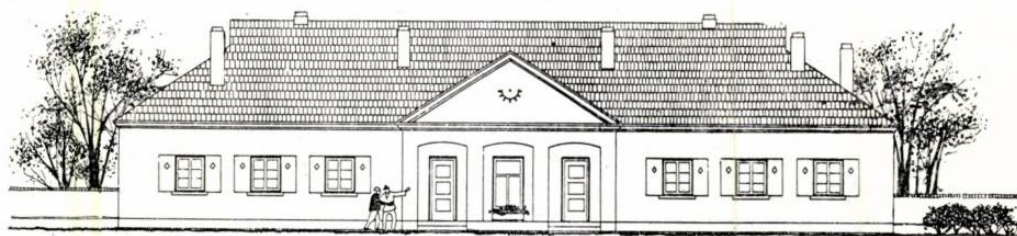
$$K_2 = \frac{\text{Volum}}{\text{Suprafața locuibilă}} = 7,60$$

$$K_3 = \frac{\text{Suprafața locuibilă}}{\text{Suprafața construită}} = 0,397$$

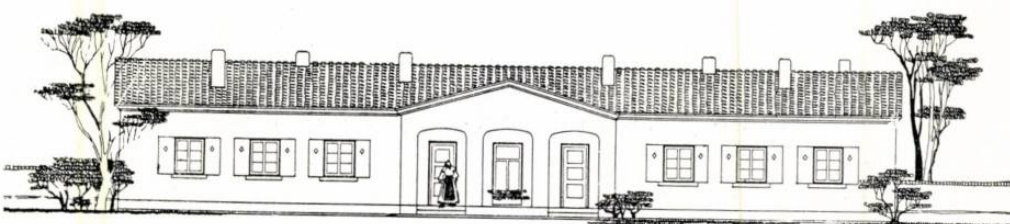
3 — Locuința colectivă, cu o capacitate de cazare de 48 muncitori, în camere cu patru paturi, este soluțio-

Cămin de zi (pentru 50 copii, în două serii)
Perspectivă

Variantă pentru Transilvania — Banat

Variantă pentru Dobrogea — Cîmpia Dunării

Plan

1. Mobilier — 2. Cămară — 3. Cameră de grupe — 4. Vestibul de serviciu — 5. w.c. — 6. Cameră pentru îngrijitor — 7. Bucătărie — 8. Administrație — 9. Oficiu — 10. Grup sanitar — 11. Cameră de triere — 12. Vestibul — 13. Cameră de triere — 14. Vestibul — 15. Cameră de izolare — 16. Cabinet medical — 17. Infirmerie — 18. Cameră de grupe — 19. Mobilier — 20. w.c.

nată economic, pe dublă orientare, folosind o schemă de plan clară, avînd instalații sanitare care asigură confortul minim.

Grupurile sanitare sînt centrate, defalcate în două unități, astfel încît să poată fi folosite de locatarii de ambele sexe.

În comparație cu ultimele proiecte tip de cămine unificate, indicii tehnico-economici sînt mai buni; unitatea de folosință spațială este de 8,88 m² față de 9,24 m², iar suprafața acordată unei persoane în cameră este de 4,86 m² față de 4,70 m² la căminele unificate.

4— **Locuința comună**, destinată a caza 48 muncitori agricoli sezonieri, este compusă din patru dormitoare comune, avînd un grup comun de spălătoare. Soluția de plan este simplă, clară, cu spații de circulație reduse la maximum.

Unitatea de folosință spațială este de 6,45 m². Suprafața pentru un muncitor în dormitor comun este de 3,96 m², iar volumul pentru un muncitor în dormitor comun este de 4,88 m³.

5— **Cantina pentru 200 muncitori**, în trei serii, a fost proiectată pe baza unei teme extrase din documentarea sovietică (arh. B. I. Nikandrov), adaptată la specificul nostru și completată cu date tehnice din normativul de proiectare a cantinelor elaborat de C.S.A.C.

Planul permite ventilarea transversală a sălii de mese și are posibilități de orientare bună.

Unitatea de folosință spațială este de 3,43 m², iar suprafața pentru un consumator în sala de mîncare este de 1,00 m².

6— **Baia cu 8 dușuri, cu deparazitare și spălătorie**, are două variante: varianta I, cu spălătorie pentru deservirea unui ansamblu mare (80 kg rufe pe zi) și varianta a II-a cu spălătorie redusă, pentru micile unități agricole; soluția redusă permite o extensiune viitoare, astfel încît să poată fi utilizată pentru ansamblurile mari.

Baia, dotată cu 8 dușuri, deserveste 24 persoane pe oră; deparazita-

rea se face pe cale uscată (prafuri), astfel că poate deservi, atît pe cei ce fac baie, cît și persoane venite dinafară.

La camera dușurilor s-a considerat o evacuare a aerului de 8 ori/oră volum încăpere, acționată de două deflectoare tip B 5 (STAS R — 2450—51).

7 — **Administrația** este rezolvată pe o schemă cu zid median, avînd pe lîngă încăperile destinate pentru lucru, și o cameră pentru cazarea oaspeților. Grupul sanitar este redus și plasat astfel încît să poată fi izolat și anexat pentru folosința camerei de oaspeți. Suprafața medie de salariat

=6,30m²

Suprafața de pat în camera

de oaspeți..... =6,27m².

8 — **Căminul cultural**, pentru o capacitate de 100 spectatori în sală, a fost proiectat pe baza unei teme extrase din documentarea sovietică cu privire la cluburile colhoznice (Arhitectura U.R.S.S., nr. 4, 1954, arhitecții I. Markarian și S. Prohorov), adaptată și completată cu cameră de radioficare și proiecție cinematografică și un depozit.

În cazul festivalurilor artistice, una din camerele pentru cercuri servește drept cabină de artiști.

Suprafața construită este redusă la maximum.

Unitatea de folosință spațială revine la 2,65 m², iar suprafața acordată unui spectator în sală este de 0,65 m².

9 — **Creșa** pentru 22 copii este proiectată conform normativului C.S.A.C. Soluția de plan, cu toate restricțiile de circulație impuse prin temă, este rezolvată clar, pe principiul zidului median.

Încăperile destinate copiilor, inclusiv veranda, sînt dispuse pe două fațade, permițînd orientări favorabile și dispunînd de vedere către partea folosită și rezervată jocului copiilor. Unitatea de folosință spa-

țială este de 12,00 m²

Suprafața destinată pentru

un copil în camera de gru-

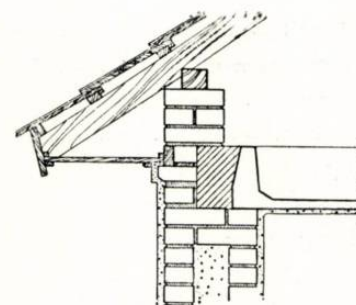
pă este de 2,70 m²

Volumul destinat pentru un

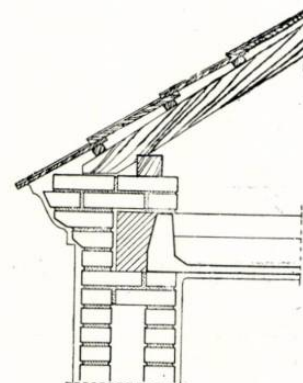
copil în camera de grupă

este de 9,74 m³

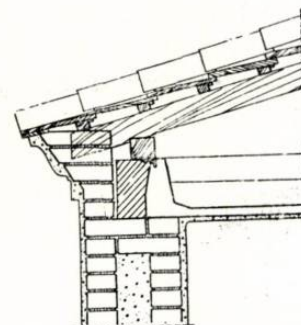
10— **Căminul de zi** pentru 50 copii (două grupe) este prezentat în conformitate cu normativul C.S.A.C., cu derogări în vederea realizării unei

Detaliu streașină
Variantă pentru Oltenia — Muntenia — Moldova

Detaliu cornișă
Variantă pentru Transilvania — Banat

Detaliu cornișă
Variantă pentru Dobrogea — Cîmpia Dunării

soluții mai economice și adecvate mediului agricol.

Aceste derogări constau din unificarea intrării, vestiar-filtru și grupul sanitar, pentru ambele grupe.

Spălătoria lipsește, deși era prevăzută de normativ, întrucît s-a considerat că se va folosi spălătoria ansamblului (vezi proiectul baie-spălătorie varianta II-a) în zile rezervate special.

Unitatea de folosință spațială este de 7,00 m²

Suprafața destinată pentru

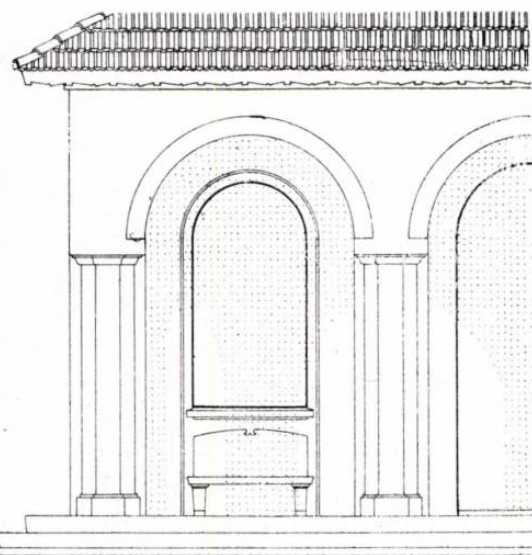
un copil în camerele de

grupă este de 2,30 m²

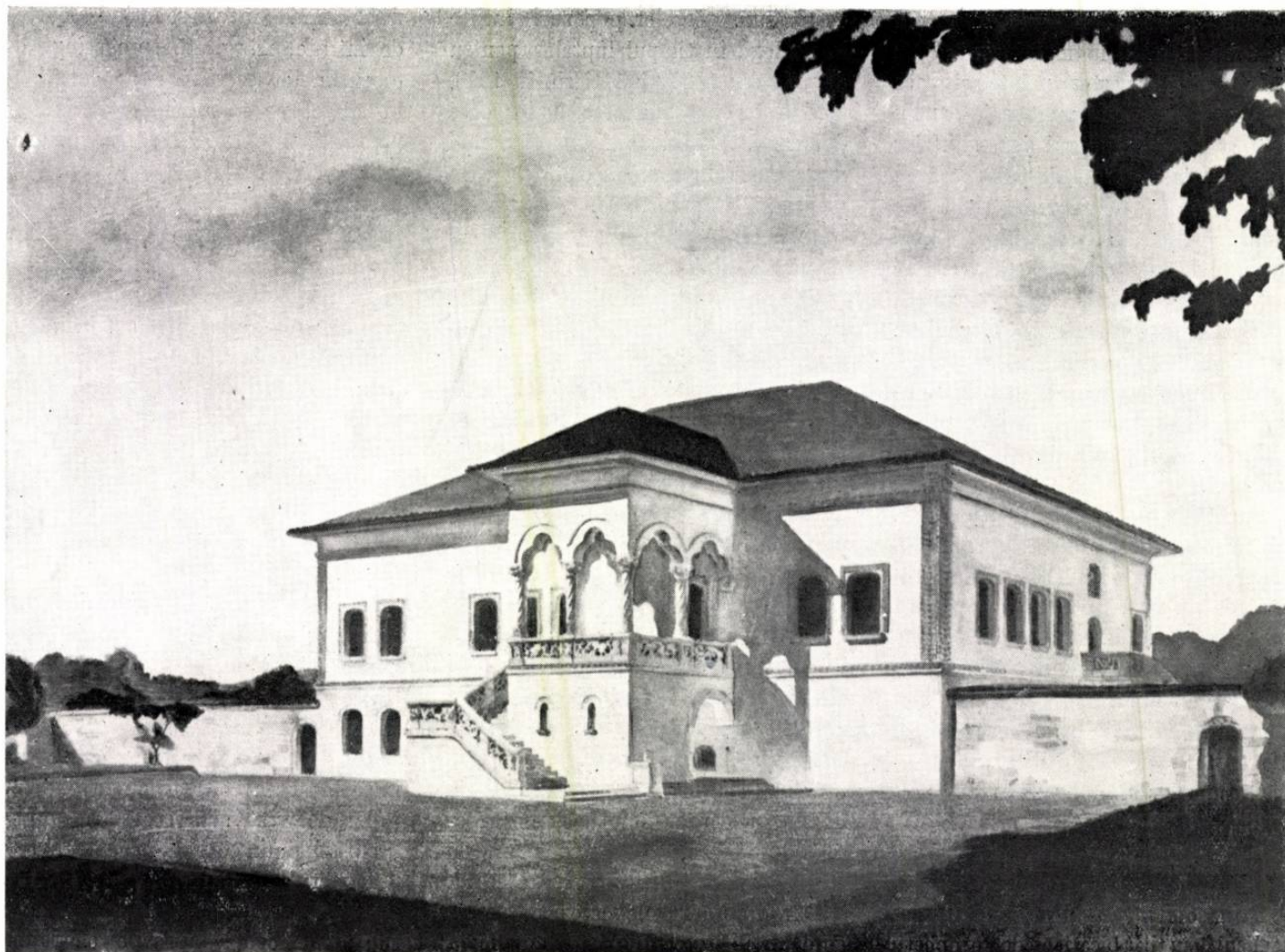
Volumul destinat pentru un

copil în camerele de grupă

este de 8,00 m³

Detaliu fațadă club
Variantă pentru Oltenia — Muntenia — Moldova

Palatul brîncovenesc de la Potlogi — Proiect de restaurare — Perspectivă
 Autori, arhitecții R. Udrou (șef proiect), Șt. Balș, R. Mănciulescu, ing. I. Hossu. Desenat, arh. R. Udrou

Restaurarea palatului brîncovenesc de la Potlogi

Arh. ȘT. BALȘ

În cea de a doua jumătate a veacului al XVII-lea începe să apară în arhitectura principatelor românești un nou tip de palat domnesc sau boieresc, ce se deosebește mult de clădirile similare construite anterior, atât ca dimensiuni și distribuție a planului, cât și ca așezare sau mod de folosință.

Casa nu mai este închisă în cuprinsul unei curți de formă neregulată împrejmuită cu zid de apărare și așezată pe una din laturile in-

cintei, ci se găsește izolată într-un spațiu bine organizat, cu vederea deschisă spre un frumos peisaj natural din care nu lipsește, de obicei, iazul sau apa curgătoare. Înconjurată de curți și de grădini special amenajate, ea devine obiect principal de compoziție.

De mari proporții, aceste palate au un parter parțial ocupat de pivnițe boltite și un etaj în care se găsesc numeroase și spațioase încăperi, dormitoare, săli de ospete, camere de

recepție, cu ferestre larg deschise spre exterior, lăsînd să pătrundă aer și lumină. Ușile de comunicare cu grădina se deschid spre terase acoperite — loggia — și pridveare, cu bolțile sprijinite pe arcade și coloane elegante, bogat sculptate în piatră.

Interioarele și fațadele sînt decorate cu picturi și stucaturi colorate sau chiar poleite cu aur.

Grădina întregeste cadrul așezării; ea se întinde de obicei în fața dinspre iaz a palatului și constituie un

element pitoresc, integrat în parcul ce coboară pînă la malul apei.

În cadrul acestor palate și case se dezvoltă tot mai mult grija pentru confort și lux; numărul dependențelor crește. Baia, separată de palat, izolată pe o latură a curții sau lipită de zidul înconjurător, este nelipsită unei locuințe bogate din această vreme.

La Curtea Veche din București, la Curtea domnească din Tîrgoviște, la Golești, la Filipești, se mai păstrează ruinele unor asemenea clădiri; construite după sistemul băilor orientale, ele cuprindeau de obicei două încăperi.

Bucătăria — cuhnia — spațioasă, era formată dintr-o cameră principală acoperită cu bolți etajate încununate de un turn-lanternă, și o cameră mai mică formînd vestibulul. De cele mai multe ori ea era situată într-un colț al incintei, așa cum se mai păstrează și azi la Brîncoveni și Mogoșoaia.

Grajdurile și magaziile de provizii erau așezate, fie pe o latură a curții, lipite de unul din ziduri, fie în afara ei.

În imediata vecinătate se înălța paraclisul curții, biserică de proporții destul de mari, construită de obicei odată cu palatul.

Palate și case de genul celor descrise mai sus sînt numeroase în regiunea deluroasă a țării Românești, situate mai ales pe marile drumuri care legau orașul București — devenit reședința principală — de celelalte centre orășenești ale țării.

Astfel așezate erau palatele brîncovenești de la Mogoșoaia (pe drumul București-Tîrgoviște), de la Potlogi (pe drumul București-Pitești), de la Obilești (pe calea spre Dunăre) și altele. Ele constituiau centrele administrative ale marilor proprietari domnești sau boierești aflate împrejur și erau în același timp locuri de popas și reședințe de vară, locuri de odihnă și desfătare.

Constantin Brîncoveanu avea în proprietate moșia Potlogi încă cu 10 ani înainte de a fi ridicat palatul. El a fost ctitorul bisericii înălțate în 1683, care servea de paraclis unei case mai vechi, din care se mai păstrează încă o pivniță boltită.

Croniclele ne arată că în această primă casă a locuit Brîncoveanu cu

ocazia numeroaselor popasuri făcute la Potlogi, în timpul luptelor pentru domnie din 1688 pînă tîrziu în 1698, cînd a început ridicarea noilor case domnești. Destinată fiului său mai mare Constantin, noua clădire de dimensiuni impunătoare, neobișnuite epocii, era complet terminată în toamna anului 1699.

Se cunoaște textul pisaniei de piatră care se afla încastrată în zid deasupra intrării principale a etajului:

«Io Constantin Basarab Voevod. Aceste case din temelie lor sînt înălțate de luminatul Domn Io Constantin Basarab Voevod fiului său Constantin Brîncoveanu; începîndu-le și sfîșindu-le la leat 7203 (1698) și la al zecelea an al domniei sale, ispravnic fiind Mihai Postelnic Corbeanul».

Curtea de la Potlogi era așezată la răspîntia a două mari artere de circulație, una legînd Bucureștii de nordul țării, cealaltă mergînd de-a curmezișul, spre Craiova.

Vizitată și locuită în fiecare an de domn în drumurile sale spre reședințele domnești, curtea se bucura de toată grija și întreținerea necesară.

Dar împrejurările istorice cunoscute au făcut ca după 15 ani de la terminare, palatul să fie prădat și lăsat în părăsire. O sută de ani mai tîrziu era deja în stare de ruină.

De atunci și pînă în zilele noastre clădirea a rămas expusă acțiunii intemperiei care, an după an, au adus-o în starea de ruină în care se află astăzi.

Grija statului nostru democrat-popular s-a îndreptat și asupra acestui monument istoric, prevăzîndu-se fondurile necesare pentru întocmirea proiectelor și lucrărilor de restaurare, în scopul readucerii sale la vechea înfățișare.

DESCRIERE

Planul. Curtea se găsește așezată în centrul satului, pe un teren de colț, mărginit pe laturile dinspre sud și vest de șosea, spre nord de un iaz și spre est de curtea bisericii vecine. Curtea, de plan dreptunghiular — cu dimensiuni de 120 m fațadă și 180 m adîncime — este îngrădită pe trei laturi de un zid înalt de cărămidă și deschisă pe latura dinspre iaz.

Suprafața interioară era împărțită în trei curți diferite prin ziduri

de cărămidă; în față se întindea curtea de intrare, mărginită spre stînga de o curte de serviciu; pe laturi și în spate, pe un teren coborînd în pantă lină pînă la iaz, era amenajată grădina.

În curtea principală se pătrundea printr-o poartă monumentală, cu o arcadă mare boltită, încadrată de camera portarului și de camera corpului de gardă. În dreapta și în stînga se înșirau, de-a lungul zidului de împrejmuire, diferite dependențe, printre care bucătăria, așezată în colțul de sud-est, iar în curtea de serviciu se găseau grajdurile. Locuința mai veche a domnului și biserica erau situate pe latura de est, în afara incintei.

Palatul este o clădire mare de formă dreptunghiulară (32 m, fațada principală și 23 m, cele laterale), cu parter și etaj, construită în întregime din cărămidă.

Un foișor, așezat deaxat în față de intrării, și un corp ieșind în axa fațadei de vest sînt scoase în afara dreptunghiului corpului principal.

Parterul cuprinde o vastă pivniță centrală, așezată cu o latură spre sud, care ocupă aproape o treime din suprafața clădirii. Boltită cu patru frumoase bolți în calotă sferică, sprijinite pe un puternic stîlp central, pivnița este legată cu exteriorul printr-o scară cu trepte masive de stejar prinse în pereții unui gang boltit cilindric, deschis la capăt, cu o dublă arcadă joasă. Patru ferestre ascunse în fațadă cu trafor de piatră dau lumina necesară încăperii. Deasupra bolților, în spațiul central cuprins între cele patru cupole, se găsește amenajată o tainică boltită accesibilă printr-un tunel îngust aflat sub pardo-seala etajului.

Parterul mai are în părțile laterale cîte trei încăperi, iar în fund o loggie deschisă spre exterior, cu arcade semicirculare sprijinite pe coloane masive de cărămidă, încadrată cu două cămăruțe de plan pătrat, folosite probabil ca latrine.

Întreg acest parter de 4,50 m înălțime formează soclul, deasupra căruia se ridică etajul, înalt de 6 m, care cuprinde încăperile principale ale clădirii.

Etajul are o distribuție de plan încă destul de complicată, dar to-

tuși mult mai ordonată decât cea a palatelor anterioare ridicate de boierii Cantacuzinești la Măgureni sau Filipești. Uu antreu coridor, așezat disimetric față de axa intrării, unește foișorul din fațada principală cu loggia aflată în axa fațadei posterioare, deasupra loggiei de la parter, despărțind camerele presupuse a fi apartamentul doamnei, de încăperile de recepție și locuința domnului. În dreapta, apartamentul doamnei cuprinde, înșirate pe latura dinspre est a clădirii, trei camere și un coridor de serviciu, accesibil de afară printr-o scară exterioară. În stînga, pe latura de sud, se găsește o sală mare de recepție (de 6,50×8,50 m), cu ferestre deschise în fațada intrării. Pe fațada de vest, în colțurile opuse de sud-vest și de nord-vest, sînt situate două camere, despărțite între ele printr-un vestibul central. Acest vestibul este prelungit spre exterior, printr-un corp ieșind, cu nivelul pardoselii mai înalt decât celelalte încăperi ale etajului. Este așa-numitul saenasiu, cu pereți străpunși de ferestre pentru o cît mai întinsă priveliște spre grădină. În firșit, pe fațada posterioară dinspre nord, cu vederea îndreptată spre heleșteu, se deschide o frumoasă loggie, asemănătoare cu bine cunoscuta loggie de la Mogoșoaia, împodobită cu arcade, coloane și parapet de piatră, suprapuse pe coloanele masive de zid ale loggiei de dedesubt; în stînga și dreapta loggiei se găsesc încăperile latrinelor.

Mijlocul clădirii este ocupat de cămară sau chelar, încăpere luminată prin două ferestre mici cu parapet înalt, deschise spre loggie, unde se puteau strînge în lipsa stăpînilor obiectele mai de preț aflate în casă.

Toate încăperile etajului, înalte și bine luminate cu ferestre mari, erau boltite cu bolți mănăstirești cu penetrație — lunete — construite din cărămidă. În camerele mai importante nașterile penetrațiilor erau sprijinite pe console de piatră sculptată. Latrinele aveau deasupra acoperișului turnuri-lanterne pentru aeratie. Întreaga clădire avea un acoperiș înalt cu patru ape, învelit probabil cu șindrilă.

Accesul la etaj era asigurat prin patru scări, toate exterioare, cîte una pe fiecare fațadă.

Vedere intrării în incintă

Vederea fațadei spre sud

Urmele bolților în camera S—E, la etaj

În fațada principală dinspre sud, o scară monumentală de piatră, întoarsă pe două din laturile foișorului, sosea la etaj într-un pridvor, bogat împodobit cu arcade trilobate susținute pe coloane de piatră sculptată. Desigur că acest pridvor, ca și cel de la Mcgoșoia, trebuie să fi avut un parapet de piatră traforată.

Celelalte trei scări, alipite de pereți, cu treptele încastrate în zidărie, erau de lemn. Cea de pe fațada de vest ajungea direct în sacnasiu, iar cea de pe fațada de est în coridorul de serviciu de la etaj, prin intermediul unui palier exterior susținut pe un soclu înalt de zidărie străpuns cu arcadă pe fața laterală. Scara de pe fațada de nord, prin care se putea coborî din loggie direct în grădină, avea un palier exterior scos în mod curios în fațada arcadei dinspre est a loggiei, susținut pe un singur stîlp exterior, legat cu arcadă de coloana loggiei parterului.

Construcția. Materialul de bază folosit atât la bolți, cât și la ziduri, este cărămida făcută cu mîna și arsă bine, de format $29 \times 14 \times 4,5$ cm; zidăria are rosturi de mortar de var de 3,5 cm grosime.

Piatra era folosită la coloane, care au fusurile, bazele și capetele bogat sculptate, la balustradele traforate ale foișorului și la consolele de piatră subliniind nașterea lunetelor de penetrație.

Planșeele de deasupra încăperilor parterului—în afară de cele aflate deasupra bolților pivniței, care erau așezate pe un strat gros de cărbune de lemn—erau construite din grinzi masive de lemn de stejar (cu secțiunea 30×35 cm), dispuse la intervale dese, deasupra cărora se găseau o podină groasă și pardoseala.

Grinzile aveau capetele prinse în zidărie, în găuri anume prevăzute, lucrate cu deosebită grijă, avînd fețele căptușite cu cărămidă așezată pe lat, ferindu-se astfel lemnăria de contactul cu mortarul zidăriei.

O dublă centură de lemn înecată în grosimea zidăriei străbate pereții în lungul lor, la diferite niveluri ale clădirii, formînd o întreagă rețea de grinzi pentru legarea zidăriei și pentru asigurarea unei cât mai uniforme repartiții a greutateilor zidurilor superioare. Acest procedeu de construcție, moștenit de la meșterii

bizantini și foarte răspîndit în vechea noastră arhitectură, se găsește folosit din plin, pătrînd într-o secțiune verticală a zidului la șapte niveluri diferite.

Ferestrele și ușile, toate arcuite în formă de toartă de coș—anse de panier—la partea superioară, au tîmplăria prinsă în zidărie prin tocuri groase de lemn încastrate în șanțuri anume prevăzute.

Pardoselile erau probabil executate din cărămidă, după obiceiul vremii.

Întreaga zidărie interioară și exterioară era acoperită cu tencuială.

Decorația. În starea de ruină în care se găsește azi clădirea, cu greu și-o poate cineva închipui îmbrăcată în bogatul său decor inițial. Totuși, din descrierile călătorilor epocii asupra reședințelor domnești vizitate și din atenta examinare a resturilor încă rămase, prinse pe alocuri de pereți, se poate ajunge la o descriere îndea-juns de evocatoare.

Palatul era bogat decorat, în exterior și în interior, cu sculptură în piatră, pictură și o variată desfășurare de stucatură fină, element caracteristic epocii, folosit aci cu cea mai înaltă măiestrie.

În exterior, pe lîngă piatra sculptată împodobind anumite puncte alese din fațadă—loggia și foișorul—scoase în relief printr-un puternic efect de umbră și lumină, principalul mijloc folosit în decorul monumentului era decorul pictural.

Mulurația era săracă, restrînsă la un brîu median foarte simplu și la o cornișă profilată, mărginind prin două fișii orizontale, cîmpul neted al fațadelor. Dar pe cînd în registrul inferior al soclului, pereții rămîn numai în tencuială albă, etajul apare împodobit cu stucaturi viu colorate. Fiecare colț al clădirii este subliniat de pilaștri alcătuiți dintr-o fină rețea de elemente vegetale din stuc slab scoase în relief din fața tencuielii, colorate în albastru și conturate cu o bandă roșie.

Fiecare ușă sau fereastră este de asemenea încadrată cu un chenar de stucaturi asemănătoare, cu motive diferite, încununate la partea superioară cu frontoane și fleuroane ridicate la cele două colțuri, la care se adaugă motive decorative pictate în roșu și negru de jur împrejur, de-a lungul glafurilor oprite la partea inferioară în solbancurile fin profilate.

Brîul aflat la baza cornișei era împodobit cu solzi de stuc aurit încadrat de fișii de stucaturi colorate, cu motive vegetale, pe cînd profilele cornișei erau acoperite cu pictură.

Efectul obținut prin acest contrast al bogăției unui decor concentrat la anumite elemente ale clădirii și suprafețele albe și simple ale pereților desfășurate în jurul lor trebuie să fi fost desăvîșit.

În interior, aceeași bogată desfășurare de fine stucaturi este răspîndită pe toată suprafața netedă a pereților. Cîmpul pereților este împărțit prin două ciubuce orizontale, așezate unul la nivelul parapetului ferestrelor, formînd un soclu îmbrăcat probabil cu lemn sau stofă scumpă, iar celălalt sub bolți, mărginind nașterea lunetelor. Suprafața pereților cuprinsă între ciubuce este împărțită în panouri printr-o serie de ciubuce verticale. Fiecare panou apare decorat cu un motiv floral sau vegetal încadrat de o baghetă subțire cu complicate contururi baroce. Motive similare împodobesc glafurile ferestrelor, iar timpanele lunetelor sînt de asemenea decorate cu frumoase medalioane sau dreptunghiuri cu colțurile rotunjite. În sfîrșit, ușile sînt și ele prevăzute cu chenare bogate și frontoane cu fleuroane acoperite cu împletituri de ramuri înflorite și încadrate cu baghete fin executate.

Această delicată decorație în stuc era completată la partea superioară cu masivele console de piatră sculptată ce subliniau pornirea bolților.

STAREA ACTUALĂ

Astăzi, palatul păstrează numai zidurile, parțial dărîmate în partea superioară. Bolțile s-au năruit în întregime, rămase descoperite și expuse ani de zile acțiunii distrugătoare a ploilor și zăpezilor.

Au dispărut planșeele de peste parter și scările cu palierelor lor de acces. Au fost smulse din locul lor coloanele și balustradele loggiei și pridvorului, precum și consolele de piatră de sub bolți. Au dispărut, de asemenea, toată lemnăria, grinzile de la planșee, grinzile de legătură din grosimea zidăriei, tocurile de la uși și ferestre și aproape în întregime tencuielile din interior și exterior. Numai pe alocuri se mai păstrează cîteva fragmente din bogatul decor de stu-

catură, cu palide urme de culori, albite astăzi de plci.

Două capitele-console mai există din foisorul din fața intrării, iar în locul corpului ieșind din fața de vest și al loggiei dinspre iaz sînt astăzi niște goluri mari, adînc intrate în volumul clădirii.

Anexele gospodăriei, grajduri, bucătărie, baie, sînt toate dărîmate. Numai poarta de intrare, pe jumătate ruinată, și o parte din zidul de împrejmuire mai mărginesc o curte pustie, fără urme de plantații.

Întreaga așezare produce o tristă impresie de delăsare și ruină din care mai răsare doar impunătorul volum de cărămidă dezbrăcată de tencuială al zidurilor palatului, ocrotind încă în cuprinsul lor frumoasele cupole ale pivniței boltite.

RESTAURAREA

În urma discuțiilor purtate asupra restaurării proiectate, s-a ajuns la următoarele concluzii:

—Restaurarea bazată pe principiul restaurării istorice — adică prin lucrări de consolidare și punere la adăpost a monumentului în starea sa de azi, păstrîndu-i astfel valoarea sa de document istoric — nu este posibilă, avînd în vedere scopul urmărit de redare în folosință și de reconstituire a vechii înfățișări.

—Reconstituirea se va face cu toate completările necesare refacerii formei, volumului și decorului său inițial, executate pe bază de documente, sonde și eventual copii sau interpretări după elemente similare aflate la monumente din aceeași epocă.

—Restaurarea este interesantă din punct de vedere cultural, putîndu-se realiza o reconstituire științifică a unui monument rămas în forma sa inițială, fără adăugiri care să-i fi alterat caracterul.

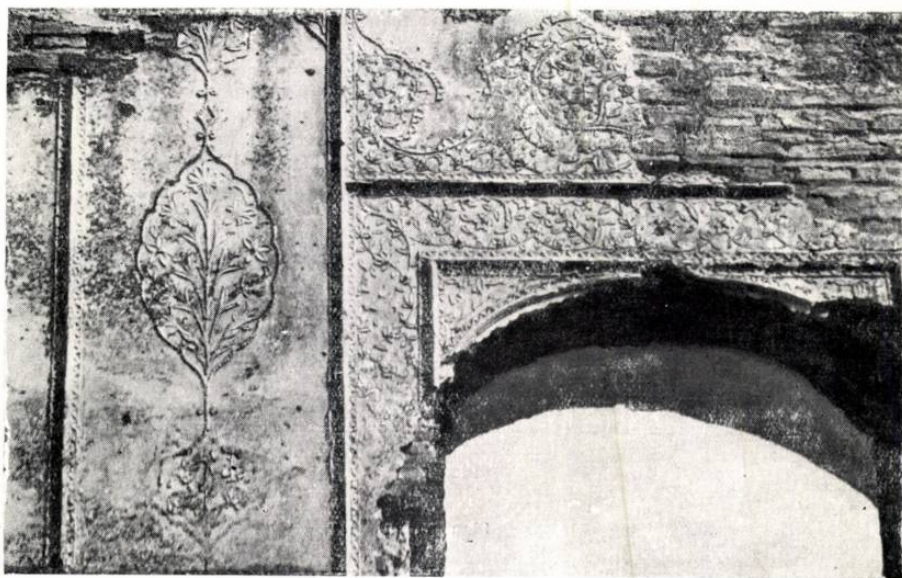
—Restaurarea trebuie să fie completă, cuprinzînd în acțiunea sa, pe cît posibil, întreg ansamblul curții, în scopul prezentării monumentului în cadrul său inițial.

În opera de restaurare întreprinsă trebuiau luate în seamă două categorii de lucrări mai importante:

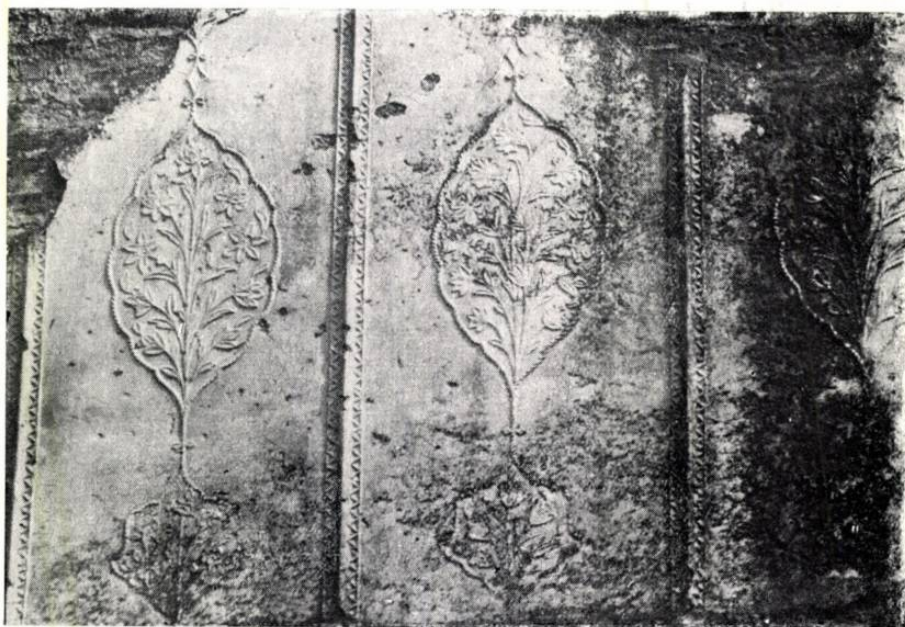
- a) lucrările de consolidare și completare a părților încă existente;
- b) lucrări de reconstituire a părților azi total dispărute.

Pridvorul din fațada sud (situația existentă)

Stucaturi interioare

Pentru prima categorie de lucrări care cuprinde refacerile bolților și planșeelor, completările de zidărie și consolidările necesare, s-a pus în discuție oportunitatea folosirii noilor metode de construcție puse la îndemână de tehnica modernă, într-o construcție veche, de interes istoric, care trebuie să-și păstreze caracterul inițial.

S-a socotit posibilă această intervenție în măsura în care era mărginită

la structura internă a construcției, fără a deveni aparentă.

Astfel, pentru anularea împingerilor și obținerea unei mai bune comportări în caz de cutremur, s-a admis ca la reconstrucția bolților să fie folosit betonul armat, el rămânând ascuns sub tencuială. Canalele de legătură cuprinse în grosimea zidăriei, rămase goale în urma putrezirii lemnului, urmează a fi umplute cu beton ușor armat. S-au prevăzut de

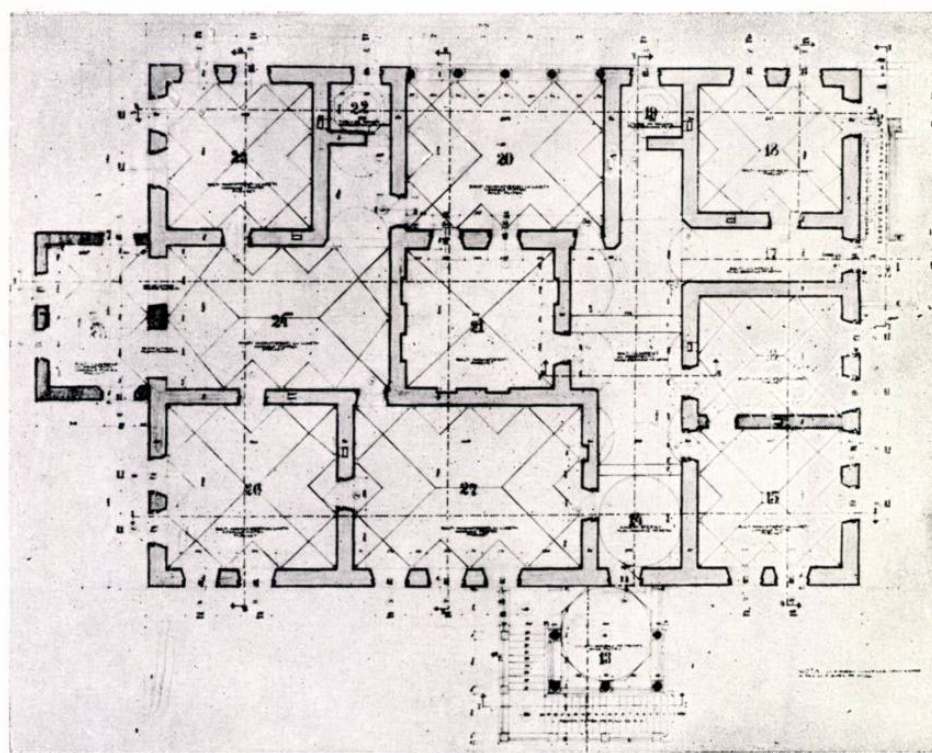
asemenea centuri de beton armat pentru legarea părții superioare a zidăriei; același material va fi folosit în planșeele de deasupra parterului, prevăzându-se însă posibilitatea reazării masivelor grinzi de stejar ce au existat dedesubt, pentru a se menține în acest fel înfățișarea veche a tavelor. Lucrările odată terminate, nimic nu va apare din substituirea de materiale efectuată.

Pentru rezolvarea problemelor ridicate de cea de a doua categorie de lucrări au fost folosite laolaltă rezultatele obținute prin sondajele și săpăturile efectuate în jurul monumentului, prin cercetarea atentă și analiza critică a tuturor urmelor și fragmentelor păstrate încă în zidărie, prin urmărirea elementelor transportate în altă parte, prin studiul publicațiilor de specialitate sau descrierilor de călătorii tratând despre curțile domnești și, în sfârșit, în lipsa oricăror alte date, prin comparația cu elemente similare aflate în monumentele epocii.

În acest fel s-a procedat la reconstituirea foișorului fațadei principale, ale cărui forme și dimensiuni au fost date de cele două capitele-console rămase încastrate în zidărie, de fundațiile apărute în pământ în urma săpăturilor și de fragmentele de bolți păstrate încă sub cornișă, precum și de capitelele repuse în operă în aripa nouă dinspre nord a palatului de la Mogoșoaia, știute ca fiind aduse de la Potlogi.

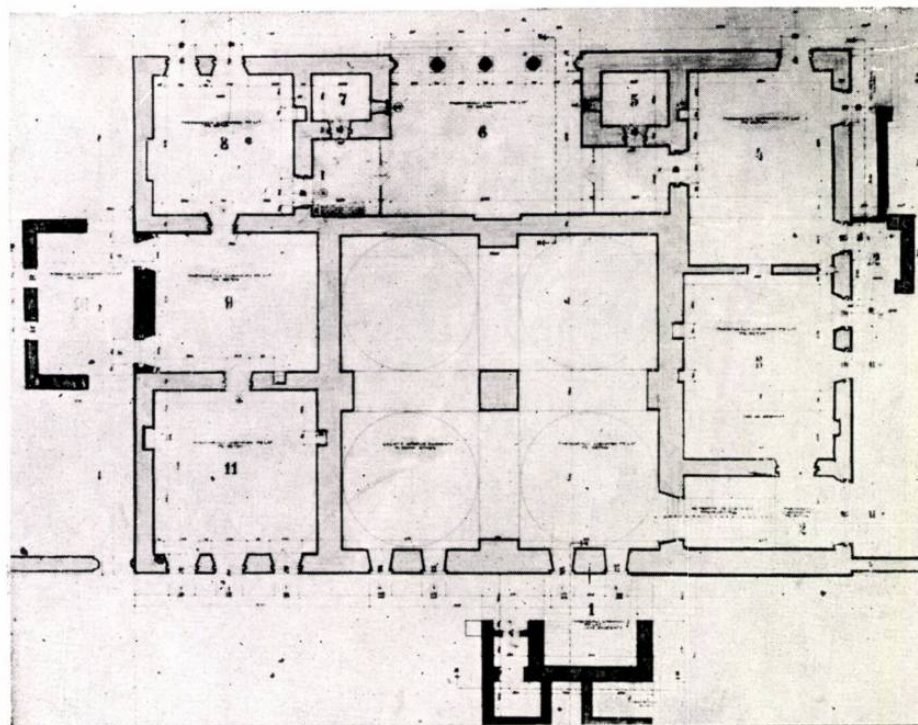
Pentru scara monumentală aflată în fața acestui foișor, stabilirea traseului pe baza fundațiilor și urmelor rămase în zidărie n-a prezentat nici o greutate. Determinarea formei și motivelor balustradei nu s-a putut face, însă, decât în comparație cu balustradele executate la palatul de la Mogoșoaia, unde este probabil să fi lucrat aceiași meșteri, și cu ajutorul unei fotografii de fragmente de piatră ajurată, găsite cu ocazia săpăturilor executate la Potlogi acum 45 de ani, azi dispărute.

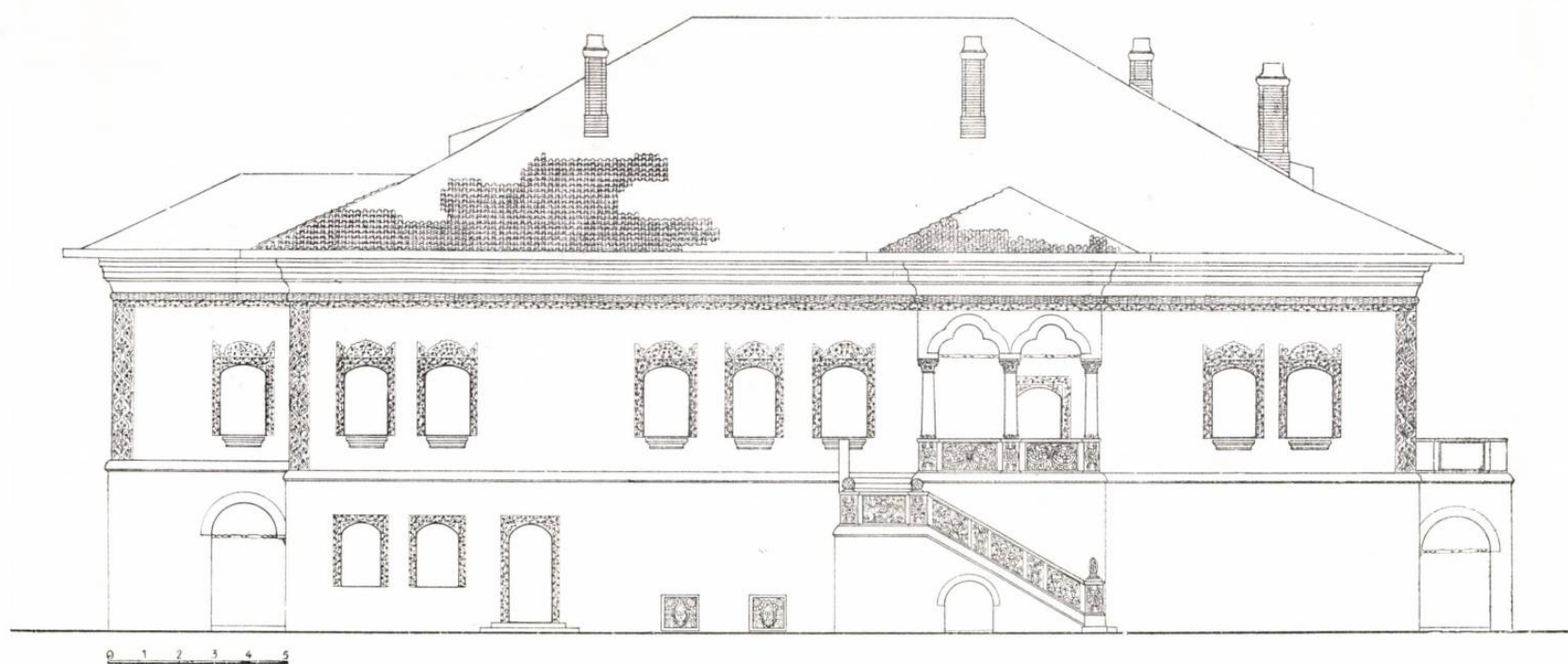
Reconstituirea loggiei era îndeajuns de precizată la etaj, atât ca număr de arcade — după urmele bolților vizibile în peretele din fund — cât și ca model de capitel — după cele două capitele luate de aici și aflate la muzeul din Urlați (regiunea Ploiești) — iar la

Plan etaj

Plan parter

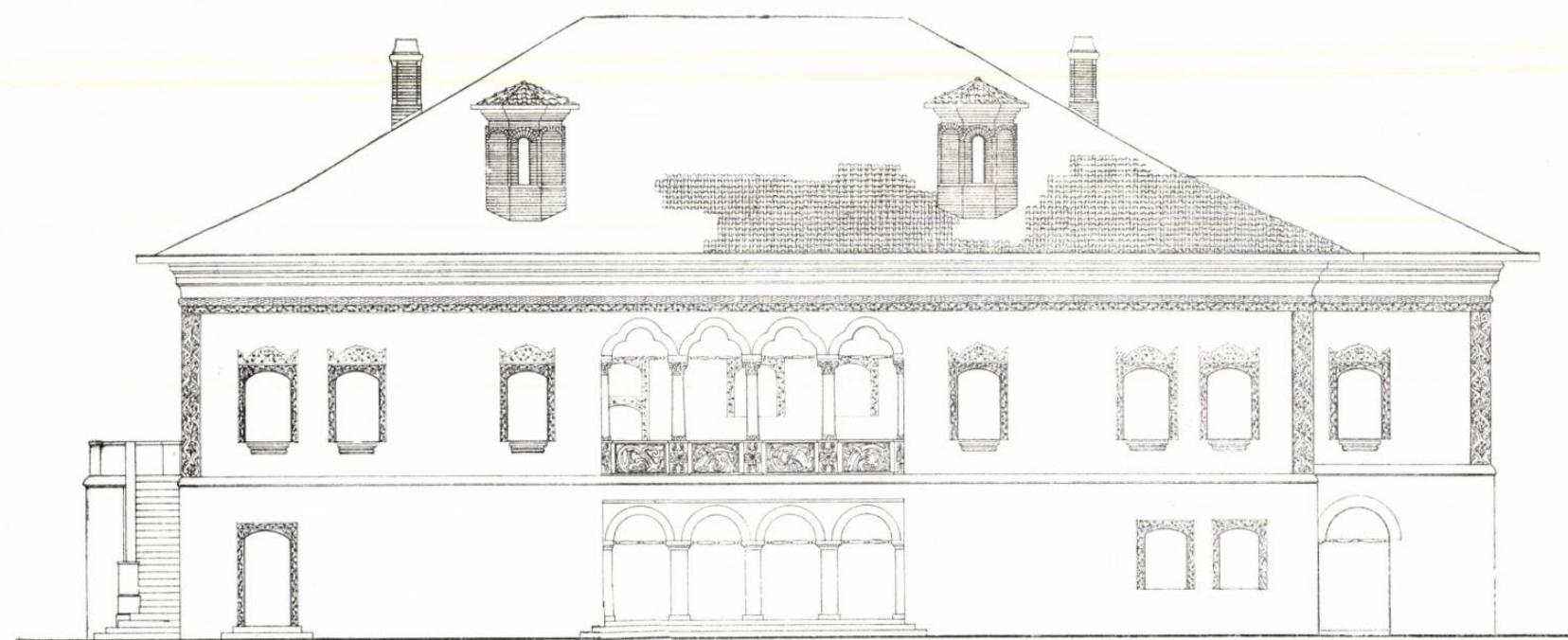

Proiect de restaurare — Fațada sud

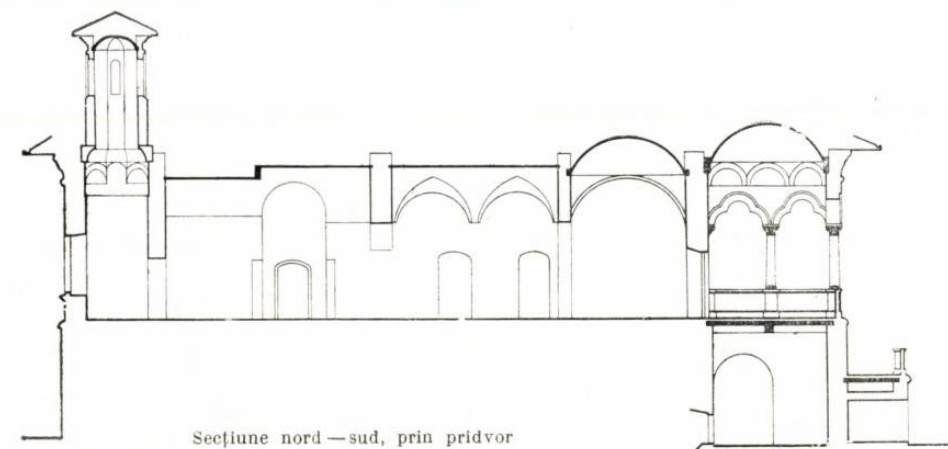
Proiect de restaurare — Fațada est

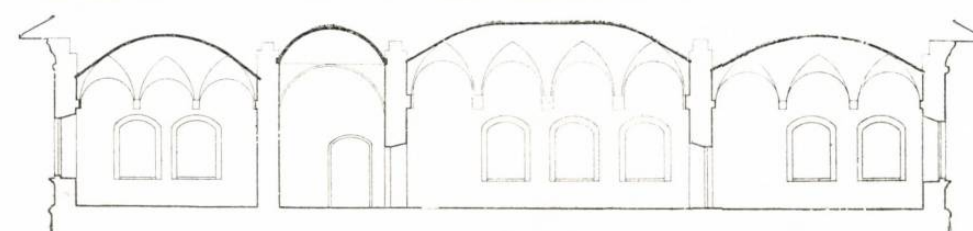
Proiect de restaurare — Fațada nord

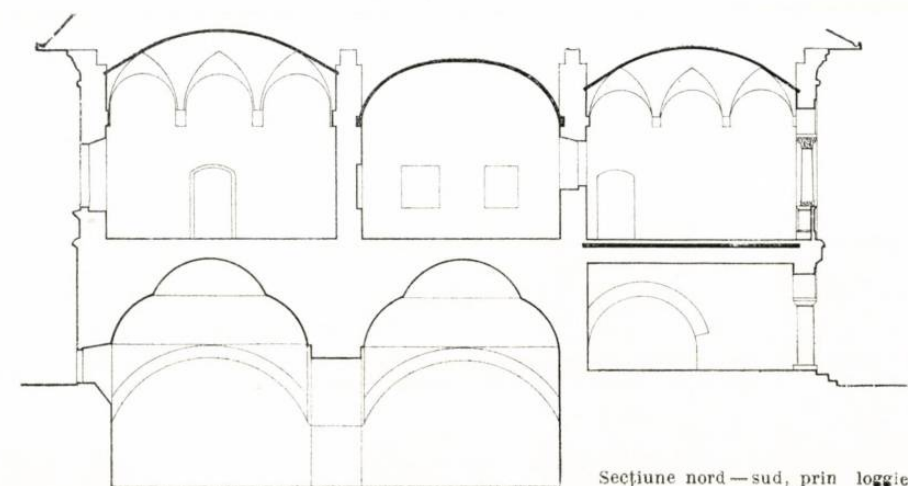
Proiect de restaurare — Fațada vest

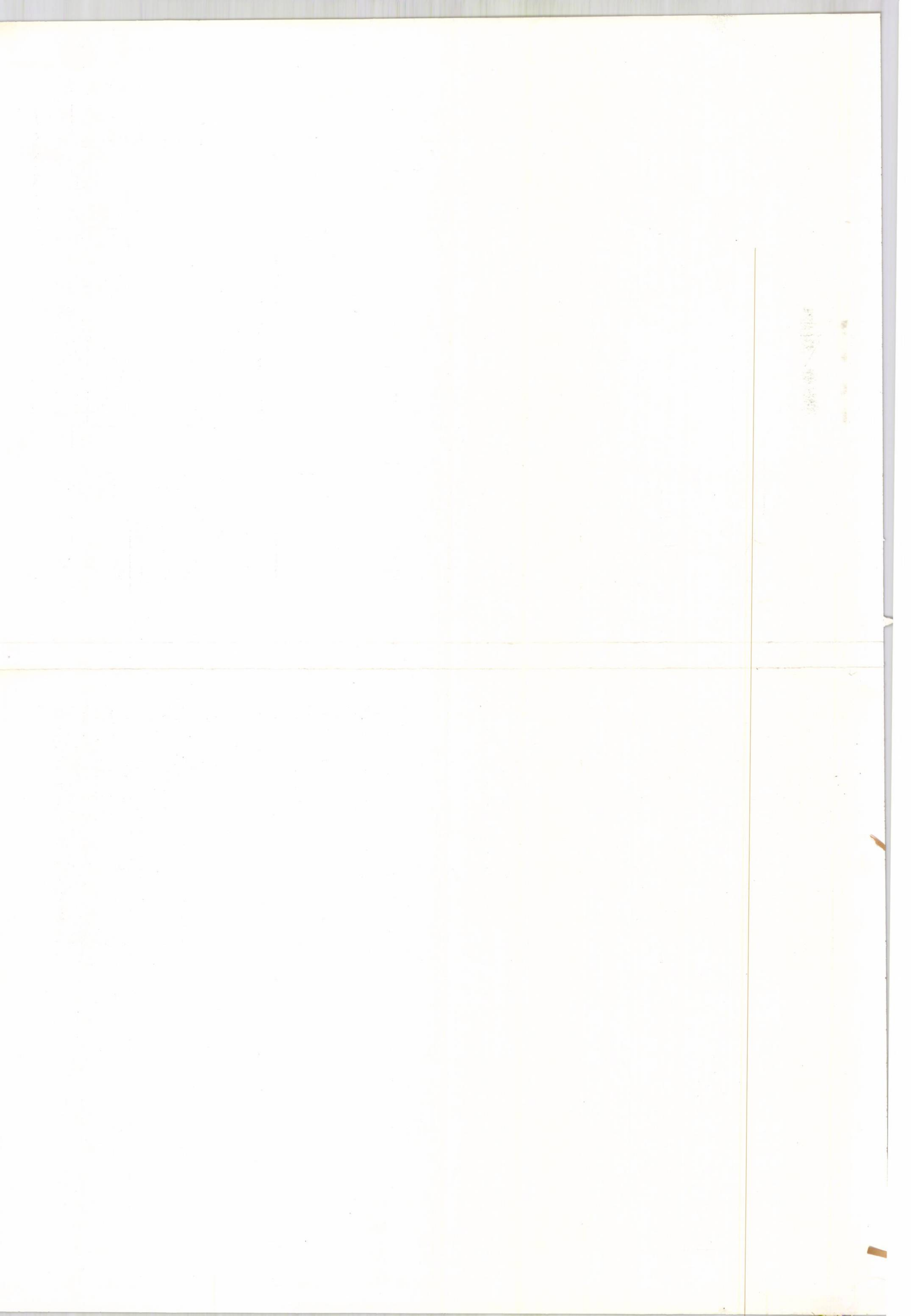
Secțiune nord — sud, prin pridvor

Secțiune est — vest, etaj

Secțiune nord — sud, prin loggie

parter, prin cele două coloane de zidărie cu capitele de piatră încastrate în zidărie.

În schimb, balustrada, fusul și bazele coloanelor etajului sînt interpretate la fel ca și pentru foișor, după modele similare de la Hurez și Mogoșoaia.

În ce privește corpul ieșind de pe latura de vest, fundațiile scoase la iveală și urmele păstrate încă în zidărie au arătat forma și dimensiunile sale, nivelul exact al brîului și pardoselii etajului, mai înalt decît la estul clădirii, locul și dimensiunile golurilor din peretele plin al parterului străpuns de o ușă și o fereastră, precum și al celor două arcade mari de la etaj, care despart ieșindul de interiorul clădirii. S-a putut determina, de asemenea, felul de legătură al acestui corp ieșind cu corpul central: *arcade* la parter, pornite de pe consolele de piatră aflate încă pe locul lor, și *zid plin*, străpuns de ferestre, la etaj, din care se mai păstrează glafurile alipite de clădire.

Nu s-a putut determina însă numărul de ferestre și arcade de pe celelalte trei laturi dărîmate.

Se știe că palatul era prevăzut cu patru scări, cîte una pe fiecare latură, dintre care trei erau sigur de lemn, cu vîngul alipit de perete. Cercetările făcute nu au putut dovedi că scara suind le sacnasiu pe fațada de vest făcea parte din alcătuirea inițială a monumentului, ea fiind cu vîngul alăturat și nu încastrat în zidărie ca la celelalte.

Pe de altă parte, reconstituirea scării de pe latura de nord ar fi în mod vădit dăunătoare înfățișării fațadei a cărei frumoasă loggie centrală ar fi rămas ascunsă de această construcție de lemn alipită în față.

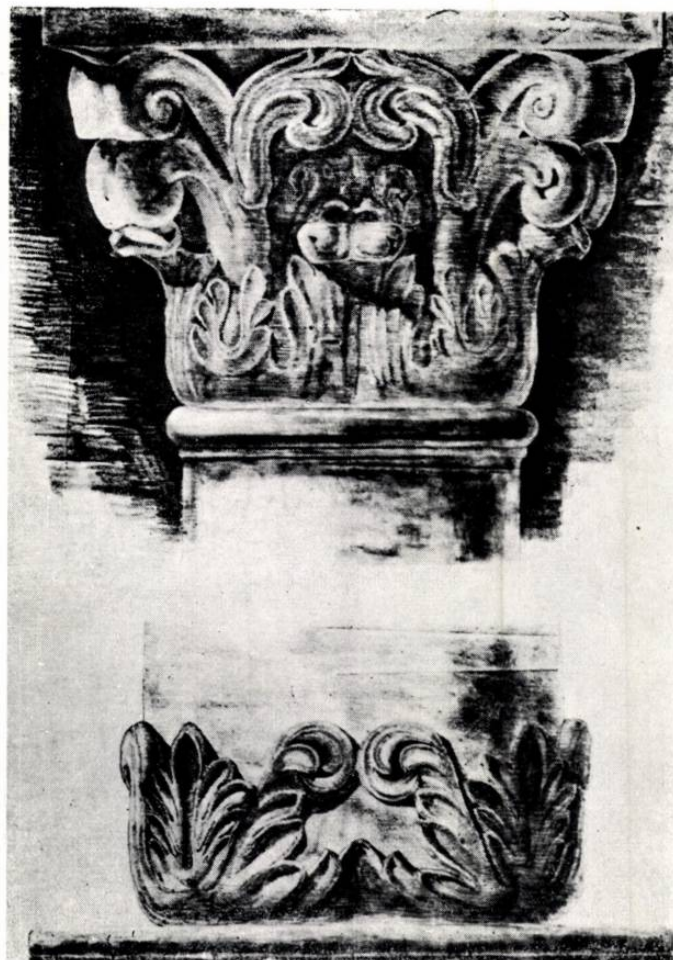
Din aceste motive, precum și din faptul că față de noua folosință de muzeu-bibliotecă dată etajului, cele patru scări și patru intrări exterioare ar fi prea numeroase, s-a prevăzut în proiect refacerea a numai două scări, și anume cea din fațada de sud executată cu trepte de piatră, și cea din fațada de est, executată însă nu în întregime din lemn, ci cu materiale mai rezistente.

Cornișa rămasă în vechea formă numai în partea sa inferioară a fost completată ținîndu-se seama de înălțimea și profilul rîndurilor de cărămidă păstrate încă în anumite puncte din clădire.

Acoperișul prevăzut în patru ape, cu streșină înfundată și mult ieșită, formă pe care desigur că a avut-o la început, se va înveli cu olane pentru motive de siguranță împotriva focului, cu toate că lipsa de orice fragment al acestui material în umplutura dimprejur pare a arăta o învelitoare de altă natură, probabil de șindrilă.

Completarea turnurilor-lanternă ridicate deasupra acoperișului pentru ventilarea latrinelor a fost studiată în raport cu dimensiunile existente ale bazei, după modelul turnurilor similare aflate la mînăstirea Antim din București.

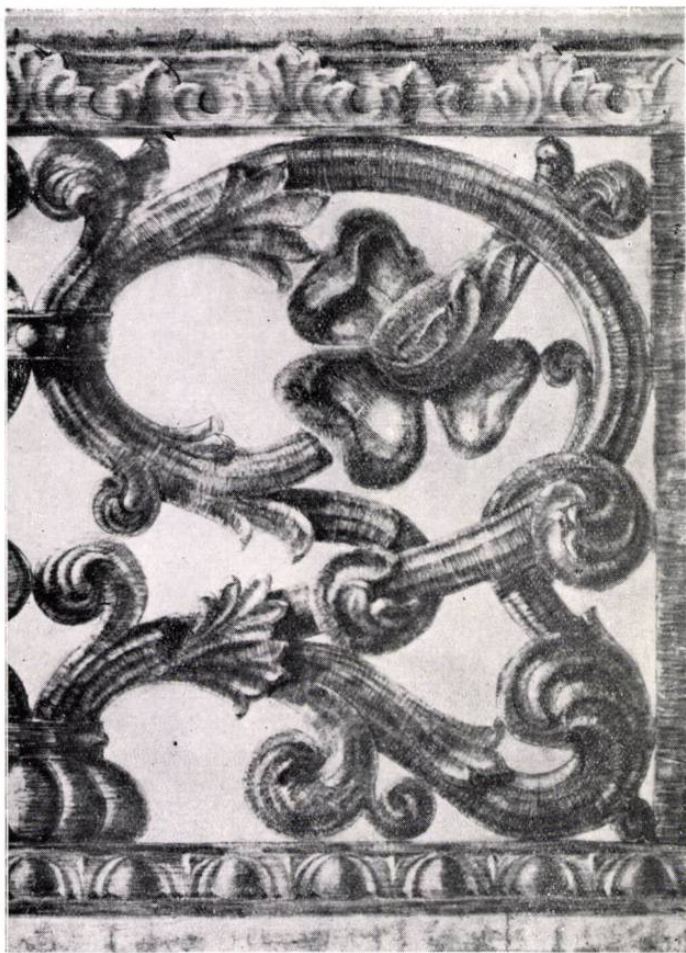
În interior, toate bolțile încăperilor vor putea fi refăcute întocmai, după nașterile lor precizate prin locurile goale ale fostelor console de piatră și prin traseul arcelor de penetrație înscris încă în perete. O oarecare îndoială a rămas numai cu privire la partea dinspre nord a vestibulului de intrare.

Detaliu capitel și bază de coloană, la loggie
Autor, arh. R. Udriou; desenat, arh. R. Udriou

Detaliu pedestal la balustrada pridvorului
Autor, arh. R. Udriou; desenat, arh. R. Udriou și Fl. Perl

Detaliu trafor la balustrada pridvorului
Autor, arh. R. Udroui; desenat, arh. R. Udroui și Fl. Perl

Consolele de piatră, deși dispărute, pot fi și ele refăcute după modelul celor două originale păstrate la Urlați și după fotografiile executate cu ocazia cercetărilor din trecut.

Pardoselile s-au prevăzut din cărămidă presată obișnuită pentru parter și pivniță, din lespezi de piatră la foisor și loggie, din cărămizi smălțuite de format special la vestibuluri și din parchet în figuri, de esențe diferite, în camere și saloane, adică materiale ce erau toate folosite în construcțiile asemănătoare ale epocii.

Timplăria, montată pe tocuri executate în dimensiunile celor vechi și împărțită în patru ochiuri după cum se obișnuia atunci, se va face dublă, cuplată, cu deschidere interioară, făcând să se mai revină la ferestrele simple cu deschidere obișnuită, ce existau probabil inițial, ele considerându-se necorespunzătoare cerințelor de confort modern.

Alături de reconstituirea elementelor de arhitectură și sculptură în piatră s-a pus problema reconstituirii decorului de pictură și stucatură atât de interesant și caracteristic monumentului. Examinarea acestei importante laturi a restaurării a dus la concluzia imposibilității refacerii delicatelor și finelor stucaturi interioare cu motive atât de variate florale și vegetale, opera unui adevărat artist al genului.

Ținând seama de înalta valoare artistică a fragmentelor rămase, s-a părăsit, în acest caz special, principiul reconstituirii adoptat la celelalte lucrări, păstrându-se elementului vechi valoarea sa de document. Ca atare, s-a hotărât refacerea numai a profilurilor și a cîmpurilor netede, racordate la nivel cu fragmentele vechilor stucaturi păstrate peste tot cu cea mai mare grijă, fără nici un fel de completare.

În exterior însă, unde vechiul decor nu mai apare decît abia vizibil în jurul a două ferestre, se va porni la reconstituirea tuturor elementelor de pictură și stucatură ce împodobeau fațadele, căutîndu-se a se restitui astfel monumentului întreaga sa înfățișare inițială.

Pe lângă refacerile și consolidările prevăzute în construcția, modernizarea și decorația monumentului, s-au considerat necesare și anumite lucrări de instalații, indispensabile cerințelor de astăzi, prevăzîndu-se iluminatul electric cu puncte de lumină așezate în lustre și aplici și instalarea unor grupuri sanitare în locul fostelor latrine.

Opera de restaurare se cere a fi întregită cu lucrările necesare pentru consolidarea porții de intrare și a zidului de împrejmuire, cu completarea lipsurilor existente, la care trebuie să se adauge proiectarea amenajării spațiului interior al curții, prin crearea unor plantații și grădini. Numai astfel se va putea schimba înfățișarea actuală atît de puțin corespunzătoare monumentului readus la aspectul său inițial.

În sfîșit, va trebui prevăzută restaurarea bisericii, care face parte din ansamblul așezării.

CONCLUZII

În starea în care se găsește astăzi, palatul de la Potlogi nu este decît o ruină, un obiect de studiu pentru cercetătorii interesați în tainele trecutului.

În urma restaurării, el va reapare în haina sa de odinioară, imagine vie a măiestriei artistice a poporului. Se recîștigă astfel pentru arhitectura romînească o verigă de legătură în opera meșterilor lui Bîncoveanu, între punctul de plecare al clădirilor mănăstirii Hurez, cu ornamentație în piatră încă simplă — (foisorul lui Dionisie de la mănăstirea Hurez este făcut cu o jumătate de veac mai tîziu) — și punctul terminal al exuberantei decorații de piatră sculptată a palatului de la Mogoșoaia.

Prin extinderea lucrării la întregul ansamblu — în locul obiectivului restrîns al monumentului izolat, lăsat în cadrul său adesea necorespunzător — se face un prim pas pe calea ce ar trebui urmată în opera de restaurare a monumentelor noastre mai importante. Neglijată pînă acum, această acțiune de modificare sau chiar de creare a unui cadru mai potrivit — singura în măsură de a pune în adevărata lor valoare aceste neprețuite obiecte de artă — trebuie să constituie unul din punctele principale de urmărit în proiectarea restaurărilor de astăzi.

Despre adevărata și falsa frumusețe în arhitectură^{*)}

Academician I. JOLTOVSKI

Arhitectura este o artă complexă și grandioasă. Ea satisface nu numai o cerință oarecare, ci un complex de cerințe ale societății omenești și întruchipează în ea valori foarte mari ale culturii și tehnicii universale.

Grija pentru om constituie conținutul principal al arhitecturii sovietice, al arhitecturii realismului socialist.

În Uniunea Sovietică, arhitectul e chemat să creeze condiții optime, nu numai pentru traiul contemporanilor săi, ci și pentru generațiile viitoare. Aceasta îi cere o înțelegere deosebit de profundă a gândurilor și cerințelor poporului său, a idealurilor sale estetice, un simț al naturii patriei și o cunoaștere științifică a materialelor, a construcției și a tehnicii.

Marii arhitecți din trecut spuneau, conform celebrei triade a lui Vitruviu, că opera de arhitectură cu adevărat artistică trebuie să fie solidă, utilă și frumoasă. În trecut însă, aceasta se referea numai la opere cu caracter de unicitate. Principiile arhitecturii sovietice contemporane pot fi definite pe scurt: confort, soliditate, frumusețe, nu numai pentru cei aleși ci pentru tot poporul. Asupra acestui lucru insistă mereu Partidul Comunist și Guvernul Sovietic.

Noi construim foarte mult. Dacă fiecare clădire ce se proiectează și se construiește de către arhitecți și constructori ar corespunde în totalitate destinației ei, iar ca aspect exterior ar fi simplă și expresivă, viața oamenilor sovietici ar fi mai confortabilă și ar fi și mai frumoasă.

Trebuie să deosebim însă frumusețea adevărată de cea aparentă. Îmi amintesc bine, de parcă ar fi fost ieri, o discuție cu V.I. Lenin. Era vorba despre reconstrucția orașului Moscova. Vladimir Ilici spunea că Moscova trebuie reconstruită astfel încât să devină un oraș frumos și confortabil pentru om. Pentru asta, spunea el, e necesar să fie folosit tot ce a creat omenirea mai minunat și mai înțelept de-a lungul secolelor.

Lenin a explicat că revoluția proletară poartă în sine lumea noilor idei și că păstrează totodată tot ceea ce a creat omenirea mai frumos. Totodată, Vladimir Ilici s-a arătat hotărât împotriva folosirii acelei mănăstiri îmbibate de gustul filistin mic-burghez și în special împotriva manifestărilor spiritului mic-burghez în noile realizări arhitecturale.

«Băgați de seamă, evitați spiritul mic-burghez», a spus el ca încheiere la discuția noastră. Și când am plecat, a repetat din nou fraza. Și a treia oară, când mă aflam de-a la celălalt capăt al coridorului, fraza asta m-a ajuns din urmă, ca un leit-motiv al noilor cerințe ale măreței noastre epoci.

În ultimul timp, în mediul nostru, al arhitecților, se vîntură tot mai des ideea că arhitectura clasică ar împiedica însușirea metodelor noi, înaintate, ale construcției contemporane. Mai mult, unii arhitecți se întrebă: n-a sosit oare timpul să se termine cu însușirea clasicului?

Eu cred că trebuie procedat tocmai invers. Defectul multor arhitecți de azi, care limitează mult creația lor, constă tocmai în cunoașterea neadîncită de ajuns a înțeleptelor baze clasice. Nu trebuie să uităm că fără o cunoaștere adîncă, atotcuprinzătoare a trecutului, nu este posibilă o adevărată inovație. Fără inovație însă, nu există adevărată creație, deoarece fiecare epocă creează imagini arhitecturale proprii. Noile procedee de execuție a lucrărilor și noile materiale de construcție necesită — corespunzător — și noi metode de proiectare, crearea unor noi forme arhitecturale și a unor noi sisteme de construcție. Lipsit de experiența istorică, arhitectul de azi va rătăci în întuneric sau, în cel mai bun caz, va inventa ceva de mult cunoscut. De aceea, pentru a putea crea astăzi cu mai multă certitudine clădiri frumoase, trebuie să ne adresăm neapărat clasicului. Nu trebuie s-o facem însă pentru a-l copia, ci pentru a pătrunde legile pe baza cărora arhitecții trecutului au putut să creeze frumuseți nepieritoare.

Prin urmare, arhitecții trebuie să studieze nu numai formele arhitecturii vechilor stiluri, ci și principiile și legile ce stau la baza frumosului. Numai atunci ei nu vor mai «atîrna» fără rost, pe casele lor, diferite detalii sau nu vor mai evita, la fel de fără de rost, aceste detalii.

Unii arhitecți înțeleg greșit noțiunea de clasic. Termenul «clasic» se atribuie adesea, de pildă, oricărei construcții cu coloane, iar inovație se spune oricărei modernizări a acestor detalii. Acest fel de a vedea este superficial și nejust.

Clasicul înseamnă înțelepciune, simplitate, rațiune.

Nu formele unui stil constituie trăsătura de unire a operelor clasice, ci principiile profunde ale realismului care stau la baza lor, fie un templu antic sau un turn al Kremlinului din Moscova.

^{*)} Articol tradus din «Stroitelnaia Gazeta», nr. 18/10 octombrie 1954.

Această pătrundere adâncă în principiile adevăratelor opere clasice ne ferește de spiritul filistin mic-burghez și de înfrumusețarea fără rost, ca și de simplismul lipsit de idei și de lipsa de conținut, proprii arhitecturii apusului burghez.

Dezvoltînd just principiile adevăratei arhitecturi clasice, noi creăm o arhitectură optimistă, frumoasă, expresivă, actuală, chemată să satisfacă cerințele multilaterale ale poporului nostru sovietic.

Elementul principal al orașelor noastre îl constituie locuințele. De aceea, problema cum să le proiectăm, cum și unde să le construim, are o importanță de prim ordin.

Astăzi se vorbește mult despre înfățișarea arhitecturală a locuințelor. E drept că arhitectura locuințelor trebuie să fie simplă, economică și frumoasă. În condițiile actuale ale cerințelor crescînde ale poporului, acest lucru poate fi realizat numai pe calea industrializării maxime a construcției de masă. Problema tipurilor și standardurilor are un rol uriaș în acest domeniu.

După părerea noastră, trebuie considerat ca fiind tip numai ceea ce este foarte bun, cel mai bun dintre cele bune. La noi însă, mai sînt mulți cei care consideră ceea ce e tip ca pe ceva de mîna a doua sau în cel mai bun caz ca ceva modocru.

De aici reiese o concluzie deosebit de importantă. Trebuie, în primul rînd, să fie frumos ceea ce are caracter de masă, ceea ce este tip. De aceea trebuie să creăm tipuri bune de locuințe confortabile, economice, frumoase. Trebuie să elaborăm standarde de elemente de construcții și de detalii de arhitectură raționale și de calitate superioară.

Eu sînt profund convins că ieftinirea și industrializarea construcției de masă, standardizarea și tipizarea, nu sînt în contradicție, ci, dimpotrivă, contribuie la crearea arhitecturii frumoase, mărețe și optimiste a comunismului. Dacă vom rezolva bine problema industrializării vom putea să ridicăm cu adevărat arhitectura noastră la un nivel mai înalt, vom ajuta și mai mult la grăbirea formării unui stil sovietic în arhitectură. Pe această cale, la noi există mari posibilități pentru inovație.

Astăzi, mai mult ca oricînd în trecut, trebuie să ne reamintim că o locuință trebuie să fie frumoasă nu numai pe dinafară, ci trebuie să fie frumoasă și confortabilă și în interior.

Arhitecții care se îngrijesc numai de fațada principală dinspre stradă nu procedează just. Cu asta noi nu putem fi de acord — nici în principiu și nici în practică. Oricît de izbutită ar fi fațada principală ea nu poate crea frumusețea întregii clădiri, care trebuie să prezinte o soluție plastică spațială bine chibzuită, interioare frumoase, o curte comodă.

Aceasta înseamnă că trebuie să-ți imaginezi viitoarea clădire în spațiu, s-o proiectezi împreună cu grădina și curtea alăturată, s-o legi armonios de întregul cvartal și de stradă. Numai în acest caz clădirea va fi de calitate corespunzătoare, se va înscrie în ansamblul orașului și nu va distona cu acesta. Și tocmai asta se întîmplă adesea unora dintre arhitecți, care se tem că, subordonîndu-se concepției de ansamblu, și-ar pierde «eul» lor și care consideră sarcina principală de creație realizarea unei compoziții «independente» a fațadei principale.

Amintindu-și probabil experiența lipsită de glorie a constructivismului, arhitecții se tem astăzi să așeze locuințele cu fațadele înguste spre stradă. Dar soluționarea plată și uniformă a fațadelor nu contribuie la organizarea unei străzi frumoase și atrăgătoare. În aceste condiții, volumul clădirii nu poate fi perceput și spațiul exterior nu capătă un caracter organizat. Strada e despărțită de spațiile din interiorul cvartalelor.

Un exemplu caracteristic de acest fel îl constituie construcția fronturilor străzii Bolșaiia Kalujskaia din Moscova. Aici se află un parc minunat și ar fi trebuit să fie folosite cu chibzuință aceste condiții naturale pentru crearea unui confort maxim locatarilor acestor clădiri. Aceasta s-ar fi putut realiza numai prin așezarea clădirilor cu fațadele înguste spre stradă. În acest caz, toate apartamentele s-ar fi deschis spre parc, iar plantațiile ar fi putut fi văzute dinspre magistrală. S-a procedat însă altfel. Clădirile au fost așezate pe frontul străzii, ceea ce a redus mult confortul, a înăstrăuțat condițiile de însorire a apartamentelor și a sărăcit și arhitectura magistralei.

Locuințele trebuie să fie apărate împotriva zgomotelor, trebuie să fie construite pe străzi liniștite.

Unii dintre arhitecții de azi nu știu încă să construiască locuințe. Ei le fac monotone, cenușii, plicticoase, și se îngrijesc prea puțin de confortul apartamentelor. De aceea, ulterior, locatarii trebuie să depună eforturi și mijloace suplimentare importante pentru a face locuința lor, în ciuda unei greșite concepții arhitectonice, confortabilă, atrăgătoare și frumoasă.

Sînt însă și arhitecți care, dimpotrivă, tind spre o înfrumusețare exagerată a clădirilor lor. Ei folosesc nenumărate stucaturi, culori multe și variate și tot felul de turnulețe, fleșe etc. Înțelegem că acești arhitecți se străduiesc să-și facă operele lor cît mai bogate, mai optimiste. Intenția e nobilă. Numai că drumul ales pentru realizarea ei nu e cel just. Ochiul obosește din cauza belșugului de ornamente mărunte care împeștrițează clădirea, o fac să devină repede plictisitoare și, ceea ce e mai important, din cauza lor nu se mai percepe, se pierde, tema principală a clădirii. Antrenați de aspectul exterior, aparent, acești arhitecți se gîndesc prea puțin la crearea unei distribuții interioare raționale a locuințelor și uită că, în primul rînd, trebuie să fie creat maximum de confort pentru locatari și personalul de deservire.

Mulțimea de detalii inutile, belșugul de mărunțișuri care creează o decorație superficială pe masivul clădirii, toată această falsă «bogăție» e incompatibilă cu adevărata frumusețe. Una o exclude pe cealaltă. Grecii vechi spuneau foarte bine: artistul nu a putut să creeze ceva frumos și de aceea a făcut ceva bogat.

Nu trebuie uitat că înfrumusețarea nu este același lucru cu frumosul. Numărul mare de podoabe pe fațadă nu face clădirea mai reușită decît este. Adevărata arhitectură pretinde o concepție profundă, forme clare, precise, proporții riguroase, detalii modeste și reținute. Numai o imagine ideologico-artistică just găsită, un sistem de proporții armonioase și bine chibzuite, care să exprime o concepție arhitecturală remarcabilă, pot crea frumusețea.

Fiecare clădire nouă trebuie să fie confortabilă, veselă și optimistă și, neapărat, frumoasă. Frumusețea

crează bună dispoziție, vioiciune, desăvârșește gustul artistic al oamenilor. Văzînd o construcție arhitecturală frumoasă, omul e atras, fără să vrea, de aceasta, îl interesează. Acest sentiment se transformă apoi în atașament față de o stradă frumoasă, față de o piață și de oraș în întregime și are o anumită influență asupra educării sentimentului patriotic.

Mutîndu se într-o casă bună, într-o locuință nouă, bine amenajată, în viața omului intervine o mare bucurie datorită confortului și frumuseții locuinței lui, griji cu care a fost proiectat de arhitect fiecare detaliu al casei și apartamentului, care sînt nu numai frumoase, dar și, neapărat, confortabile.

Frumusețea constă în simplitatea rațional găsită. Frumusețea este unitatea realizată în cadrul varietății. Arhitecții pot face (și asta depinde, desigur, de ei) ca cea mai frumoasă clădire să fie în același timp și cea mai confortabilă și cea mai economică.

În tendința noastră spre frumos nu trebuie să uităm nici o clipă de simplitatea, chibzuința și economia locuinței, de rentabilitatea ei în exploatare. Grijă pentru om, pentru crearea unui confort optim pentru traiul său de zi cu zi trebuie să constituie, în mod obligatoriu, ideea călăuzitoare principală în munca tuturor arhitecților sovietici.

Locuințele noi trebuie să aibă tot ce este necesar pentru a sluji pe deplin nevoile multiple ale locatarilor. Satisfacerea tuturor acestor cerințe trebuie obținută însă, neapărat, cu mijloace logice și economice. Arhitectul trebuie să folosească cu multă grijă mijloacele pe care i le pun la dispoziție poporul și statul.

Arhitecții ruși din vechime știau să obțină senzația simplității nobile și a unei puteri uriașe prin mijloace modeste, fără nici un detaliu de prisos. Capacitatea de a obține o puternică expresivitate artistică a imaginii arhitecturale prin mijloacele cele mai simple și mai economice constituie una dintre cele mai remarcabile particularități ale arhitecturii noastre naționale. De aceea, este cu desăvîrșire eronată concepția că frumusețea poate fi atinsă numai printr-o cheltuială nemăsurată de mijloace.

Pentru a înțelege toate legile creării frumosului și pentru a ști să le dea viață, arhitectul trebuie să fie aproape de viață, de construcție, să nu fie rupt de ea. Sînt însă cazuri cînd arhitectul se transformă într-un desenator și pierde orice legătură cu viața și cu șantierul. Din toate

timpurile, arhitectul a construit chiar el. La noi însă, din păcate, el este adeseori rupt de execuție.

Arhitectul trebuie să construiască și numai atunci devine într-adevăr «arhi-tecton» adică constructorul-șef; numai atunci va putea răspunde și pentru calitatea și pentru frumusețea și pentru termenele de execuție ale clădirii concepute de el.

Arhitectul trebuie să se sfătuiască mai mult cu muncitorii constructori, să dea atenție observațiilor lor, să folosească pe scară largă experiența lor. El poate învăța multe de la meșterii constructori bătrîni și cu experiență.

Arhitectul trebuie să știe să explice ideea sa creatoare, pentru ca executanții, constructorii să pătrundă în esența soluției de proiect, s-o îndrăgească și atunci ei o vor executa întocmai.

Chemarea arhitectului nu este de a face desene frumoase, ci de a construi bine, repede și economic. Arhitectul nu este un desenator sau un pictor, ci constructorul principal. Desenul nu înseamnă încă totul. Desigur că arhitectul trebuie să știe să deseneze. Această deprindere îi este însă necesară, nu pentru a transforma proiectele sale arhitecturale într-un fel de tablouri pitorești mediocre, cu nori pompoși, copaci stufoși, automobile etc. Stăpînirea liberă a desenului îi este necesară arhitectului pentru a putea reprezenta, fără greutate, orice formă de arhitectură, oricît de complicată.

Locul arhitectului nu este numai la masa de proiectare, dar și pe șantier. Sarcina principală a arhitectului constă astăzi în apropierea arhitecturii de arta inginerescă, de construcție. Această cerință a căpătat un înțeles deosebit astăzi, cînd tehnica industrială, cînd noile materiale de construcție joacă un rol important în dezvoltarea arhitecturii. Arhitectul trebuie să cunoască bine tehnica și materialele noi, care au dat rezultate bune în experiență, în practică. Numai în acest caz el va putea să le folosească rațional, să găsească drumul just al creației care duce spre o nouă înflorire a artei arhitectural-constructive.

Este necesar să terminăm cît mai grabnic cu concepțiile greșite și superficiale asupra arhitecturii, să ne înarmăm cu cunoașterea multilaterală a noilor materiale de construcție, a tehnicii noi, a metodelor înaintate de construcție, să înțelegem mai profund cerințele realității noastre socialiste și să ne punem ca scop satisfacerea deplină a acestor cerințe.

Un manual care nu-și îndeplinește rolul^{*)}

Arh. C. ENACHE

Transformările structurale din țara noastră, pe plan economic, social și politic, au schimbat scopul pentru care se realizau în trecut construcțiile, punând în locul speculei și goanei după profit, grija pentru om și nevoile sale.

Arhitecților li se pun astăzi ca sarcini principale: asigurarea confortului în noile construcții, realizarea unor proiecte economice, folosirea justă a tehnicii și a materialelor de construcție, crearea unor forme plastice care să exprime noul conținut socialist, lupta împotriva cosmopolitismului.

În literatura noastră de specialitate n-a existat până acum o lucrare de sinteză care să orienteze, pe această linie, pe arhitecți în modul de a gândi și de a rezolva problemele noi puse arhitecturii noastre.

«Manualul arhitectului», alcătuit după Neufert, singura lucrare de acest gen existentă până acum la noi, este depășit în informația tehnică, unilaterală, pe care o oferă în problemele generale de arhitectură, și necorespunzător — prin minimalizarea problemelor de construcție și de instalație, prin modul tehnicist, îngust-profesional în care sînt privite și prezentate programele de arhitectură. Acest manual oglindește felul cum se puneau arhitectului problemele în regimul capitalist.

Publicațiile sovietice «Spravocinik arhitekto» (Manualul arhitectului) și «Kratkii spravocinik arhitekto» (Manualul prescurtat al arhitectului), ne sînt de un mare ajutor pe linia dezvoltării și orientării juste a arhitecturii noastre; dar experiența sovietică trebuie adaptată de fiecare dată condițiilor noastre, diferite prin scara la care se pun problemele, etapele de dezvoltare pe care le parcurgem, posibilitățile economice și constructive, etc.

În scopul de a pune la îndemîna arhitecților proiectanți un material documentar de bază, prezentat de pe pozițiile noi cîștigate de arhitectura noastră pe drumul construirii socialismului, a fost publicat de curînd în Editura tehnică «Manualul arhitectului proiectant», vol. I, cuprinzînd o serie de probleme generale de arhitectură, construcție și instalații și prezentarea cîtorva programe de arhitectură: clădiri de locuit, construcții industriale, clădiri comerciale, clădiri de alimentație.

^{*)} Manualul arhitectului proiectant, vol. I, Editura tehnică, București, 1954.

Prin unele paragrafe elaborate și redactate îngrijit, prin susținerea unor capitole cu material grafic abundent și de calitate, cît și prin contribuția pe care o poate aduce în vederea completării cunoștințelor generale și a lărgirii preocupărilor arhitecților, manualul poate fi util proiectării, într-o anumită măsură.

Acest manual nu corespunde totuși rolului pe care trebuia să-l aibă în literatura noastră de specialitate o astfel de lucrare.

★

Semnalăm în primul rînd faptul că manualul se situează pe poziții vădit funcționaliste, poziții afirmate prin prezentarea și susținerea chiar a unor soluții rezultate exclusiv din îmbrăcarea mecanică cu volume construite a unor scheme rigide de circulație și neglijarea totală a celorlalte condiții privind plastica clădirii respective, încadrarea ei în ansamblul străzii, cvartalului și orașului etc.

Astfel, în prezentarea *elementelor componente* ale apartamentului, se afirmă (pag. 364):

«Se rezervă cea mai mare desășurare de spațiu pentru camerele de locuit pe latura blocului care are orientare optimă. Pe latura opusă se așază serviciile și scara, eventual camera de zi. Așezarea serviciilor pe altă latură decît camerele principale duce la o rezolvare mai bună a fațadelor, căci altfel este greu de armonizat între ele grupurile de ferestre ale unor încăperi cu funcțiuni și dimensiuni diferite».

Manualul face astfel grava greșeală de a orienta proiectanții spre rezolvarea funcționalistă a secțiunilor tip de «orientare unică» (cu serviciile dispuse la o singură fațadă, ceea ce nu permite folosirea lor în bune condiții în compoziția cvartalelor, iar din punct de vedere plastic, una din fațade, fie că are nesfîșitele ferestruici de cămări, băi și w.c.-uri, fie loggii de serviciu, devine total nesatisfăcătoare). Această rezolvare a încetat de fapt să ne preocupe odată cu dispunerea interioară a cămarilor, băilor și w.c.-urilor.

Greșeala se repetă în prezentarea apartamentelor dispuse în jurul unor coridoare centrale sau laterale, afirmîndu-se despre acestea din urmă: (pag. 391) *«avînd camerele de locuit situate pe o singură latură, se poate obține pentru acestea orientarea optimă».*

Astfel de afirmații, care arată de asemenea o poziție funcționalistă și ieșită din realitățile practicii arhitecturale

se mai fac, de pildă, în *paragraful «Clima», cap. II, partea I* (pag. 24):

«*De exemplu, ploaia și vîntul determină forma, construcția și materialul acoperișului*» — ceea ce este inexact, deoarece ploaia și vîntul sînt numai o parte din condițiile care hotărăsc asupra formei, construcției și materialului acoperișului — și, mai departe: «*Clima determină în același timp orientările diferitelor piese de arhitectură, precum și raporturile dintre plinuri și goluri pe fațade*» — ceea ce este de asemenea inexact, din aceleași motive ca în exemplul precedent.

Manualul se situează de asemenea pe o poziție funcționalistă atunci cînd consideră necesar să dea (în figurile 25, pag. 368 și 26, pag. 369) scheme de circulație într-un apartament — comparînd, de exemplu, apartamentele din fig. 25 a și b după criteriul că într-unul **lungimea parcursului** (?) este de 80,40 m, iar în celălalt de 54,4 m (!) — deși circulația într-un apartament nu constituie o problemă care să ceară a fi ilustrată.

Materialul ilustrativ cuprinde și el o mulțime de exemple de rezolvare funcționalistă, din care extragem cîteva:

— fig. 73 (pag. 412) dă un cămin pentru elevi cu o rezolvare în care partiul adoptat derivă exclusiv din schema de circulație concepută, astfel încît volumele rezultate vor apărea cu siguranță schematic și greu de încadrat într-un ansamblu;

— fig. 143 (pag. 490), fig. 18 (pag. 526) și fig. 59 și 60 (pag. 552) reprezintă o serie de exemple în care preocuparea exclusivă de a satisface funcțiunile clădirilor respective a dus la realizarea unor fațade inexpressive și lipsite de caracter.

★

Manualul dovedește de asemenea o gravă rămînere în urmă situîndu-se pe poziții retrograde, atît în probleme de principiu, cît și în multe probleme de proiectare de detaliu.

De exemplu, la pagina 15 se dă o definiție fundamental greșită și retrogradă a rolului arhitectului:

«*Preocuparea de bază a arhitectului este proiectarea, adică rezolvarea și concretizarea, într-un proiect, a intențiilor constructive ale titularului de investiție (beneficiarul)*».

Rolul complex al arhitectului în proiectare — rol legat de rezolvarea simultană a cerințelor funcționale și constructive, de confort și economie, a problemelor creației artistice, a însușirii metodei realismului socialist, de realizarea unei arhitecturi națională în formă și socialistă în conținut, de lupta pentru o înaltă măiestrie artistică — este prezentat astfel unilateral, într-o formulare de altfel destul de confuză: rolul de a rezolva «**intențiile constructive**» (?) ale beneficiarului.

Construcțiile industriale sînt și ele definite de pe o poziție depășită la noi (pag. 423):

«*Construcțiile industriale sînt clădiri sau grupări de clădiri și de diferite instalații în care are loc procesul de transformare a materiei prime, pînă la obținerea produsului finit, avînd drept rezultat producția de bunuri, sub toată diversitatea înfățișării lor*».

Prezentînd construcțiile industriale ca rezultînd exclusiv din nevoile tehnologice, această definiție nu înregistrează

poziția superioară eucerică — în opoziție cu practica care a existat pînă nu de mult la noi și care continuă în țările capitaliste — de arhitectura construcțiilor industriale sovietice, care rezolvă problemele tehnologice, constructive și de exploatare într-o legătură organică cu problemele conținutului ideologic și ale expresiei plastice, a cărei realizare se urmărește atît în tratarea fațadelor, cît și a interioarelor.

Problema *aducerii camerei de baie și w.c.-ului în interiorul apartamentului* și a ventilării lor nemecanizat (prin coș), soluție bună din punct de vedere economic, al confortului și al aspectului fațadelor, este de asemenea retrograd privită în manual, afirmîndu-se (pag. 366): «*Economia care rezultă în construcție nu este însă totdeauna compensată datorită confortului redus în aceste apartamente (încăperi neluminate, spații de circulație lungi, întunecoase etc.)*», sau (pag. 352): «*Se cere lumină naturală directă în următoarele încăperi: în apartamente: în toate camerele, în bucătărie, closet și baie*».

Și în prezentarea problemelor generale de construcție și instalații (partea a II-a), manualul dovedește o gravă rămînere în urmă.

Astfel, *capitolul I* suferă prin aceea că sînt prezentate numai materialele tradiționale de construcție, fără să fie arătate o serie de noi materiale de construcție utilizate în alte țări și în special în U.R.S.S. De asemenea *capitolul I* nu oglindește nimic din efortul de a se îmbunătăți aceste materiale — atît din punct de vedere economic, cît și al aspectului — de a se lărgi sortimentul de fabricate pe baza materialelor care se găsesc într-o mai mare cantitate, nimic din progresele științei construcției și ale procedeelor de fabricație.

Capitolul III, Prefabricate, prezintă, la un stadiu depășit acum, o parte numai (planșee, plăci subțiri pentru acoperișuri și planșee industriale și ferme) din elementele de construcție care se pot prefabrica; el nu cuprinde o gamă mai completă de elemente prefabricate prezentate la un stadiu mai apropiat de cel la care a ajuns astăzi rezolvarea lor.

Nici *capitolul IV, Elemente și detalii de construcții*, nu reflectă, în prezentarea insuficient de sistematizată a izolațiilor hidrofuge, zidărilor, planșeelor, scărilor și elementelor de lemn (șarpante, uși, ferestre) stadiul actual de executare a lucrărilor de construcție din țara noastră. De asemenea, gama elementelor și detaliilor de construcții prezentate este incompletă.

★

«**Manualul arhitectului proiectant**» nu reușește să ajute proiectării, scop pentru care fusese în primul rînd destinat, deoarece el nu lămurește, în cadrul prezentării diferitelor probleme, tocmai aspectele care frămîntă astăzi proiectarea, ci se pierde în discutarea locuințelor «Duplex» (fig. 13, pag. 360 și fig. 20, pag. 363), a unor locuințe pătrate (?) cu o sobă instalată în mijlocul casei la subsol (?) (fig. 15, pag. 361), a apartamentelor deservite de o terasă sau de un coridor lateral (fig. 52 și fig. 53, pag. 391), a unor cămine rezolvate arbitrar (fig. 73, pag. 412), a unor magazine stîlcite între calcane (fig. 26, pag. 529 și fig. 28, pag. 530) etc.

Astfel încît arhitectul proiectant găseşte multe lucruri inutile în manual, dar nu găseşte răspunsul la problemele care-l frămîntă în proiectare.

★

Materialul documentar folosit în elaborarea «Manualului arhitectului proiectant» este luat de foarte multe ori direct, fără o prelucrare prealabilă şi o referire a lui la condiţiile ţării noastre.

Se pot cita capitole întregi alcătuite prin juxtapunerea unor pasaje extrase din diverse publicaţii sovietice şi care apar disparate, tocmai pentru acest motiv, nereuşind să ilustreze coerent problema pe care o anunţă titlul capitolului respectiv.

Un exemplu elocvent în acest sens îl constituie la Clădiri de locuit subcapitolul *D. Indici tehnico-economici* (pag. 360—364) care citează pe rînd: «Jiloi dom», nr. 1/1948, «În ajutorul constructorilor individuali» şi «Arhitektura i stroitelstvo», nr. 10/1950.

Alteori materialul sovietic este luat direct cu unele date care nu folosesc în condiţiile ţării noastre. De exemplu, în figura 221 (pag. 102), în figura 224 (pag. 106) în tabela 5 (pag. 112) şi în tabela care dă raportul dintre suprafaţa ferestrelor şi suprafaţa pardoselii (pag. 114) sînt date, pentru diferiţi coeficienţi, valori pentru condiţii geografice pe care ţara noastră nu le are: latitudine 55°.

Ca alt exemplu în acest sens poate fi dat întreg capitolul «Omul şi natura în proiectarea arhitecturală» (cap. II, partea I, pag. 17—25), care este o transformare trunchiată a unei părţi similare din Bauentwurfslehre (Neufert), din care păstrează atît schema de alcătuire, cît şi figurile respective.

★

Prezentarea celor cîteva programe de arhitectură are lipsuri atît de serioase încît practic ea este în cea mai mare parte inutilă.

Semnalăm, în primul rînd, lipsa unei părţi introductive în care să se arate caracteristicile proiectării construcţiilor publice şi de locuit în socialism, saltul calitativ care se înregistrează în rezolvarea lor.

În prezentarea fiecărui program problemele sînt cu totul nesistematizate (caracteristică — deja semnalată — a întregului manual, contrazicînd premisa fixată în introducere — pag. 12 — de a prezenta această informare sistematizată). Nu se simte preocuparea de a se prezenta programele începînd de la problemele de ansamblu şi terminînd cu acelea de dimensionare a pieselor componente; nu se simte preocuparea ca, prin modul de prezentare a programelor, să se înarmeze arhitecţii cu o justă metodă de gîndire şi de studiu a problemelor de arhitectură, astfel încît acestea să fie simultan rezolvate din punct de vedere funcţional, constructiv, economic şi plastic.

Problemele locuinţei, de exemplu, sînt discutate haotic şi nu sub diferitele aspecte sub care apar: încăpere, grupuri de încăperi, apartamente tip, secţiune tip şi bloc, gruparea în cadrul cvartalului, tot aşa după cum rezolvările nu sînt analizate astfel încît să se poată aprecia măsura în care satisfac condiţiile fundamentale ale unei

locuinţe tip: confort; posibilităţile pe care le oferă rezolvării arhitecturale a interioarelor şi a faţadelor; posibilităţile pe care le oferă în alcătuirea ansamblului; durabilitatea şi posibilitatea oferită pentru mecanizarea şi industrializarea execuţiei; posibilităţile oferite pentru reducerea preţului de cost.

N-au fost nici cel puţin ridicate principalele probleme ale practicii de proiectare a locuinţelor.

De asemenea, în partea V-a, capitolele I — VII, *Construcţii industriale*, diversele probleme nu apar în ordinea în care se pun proiectantului spre rezolvare, pornind adică de la problema amplasării şi a terenului pentru a trece apoi la planul general (şi condiţionarea lui de către procesul tehnologic, fluxul tehnologic, transporturi, principiile de zonificare, plantare şi economie), la analiza clădirilor industriale (clasificate în diverse tipuri după rezolvarea lor arhitectonic-constructivă sau după rolul lor în procesul de producţie: clădiri de fabricaţie, auxiliare şi anexe) şi, în sfîrşit, la problemele de detaliu privind rezolvarea constructivă, a iluminării, a instalaţiilor de diferite feluri etc.

Problemele sînt, dimpotrivă, prezentate disparate, iar succesiunea capitolelor nu este controlată.

Alegerea exemplelor pentru diferitele programe este făcută într-un mod cu totul greşit: în loc să se dea exemple care să ilustreze caracteristicile principale ale programului respectiv, astfel încît arhitectul să poată extrage din consultarea lor cîteva principii de rezolvare pe care să le poată utiliza în proiectare, exemplele alese reprezintă fie rezolvări singulare (clădirile înalte din Moscova, de pildă, sînt date ca exemplu pentru locuinţe în blocuri — fig. 56, pag. 395 — şi pentru hoteluri — fig. 60, pag. 400 şi 401), fie rezolvări care nu reuşesc să sintetizeze caracteristicile programului respectiv: construcţii îngheuite între calcane (fig. 26, pag. 529 şi fig. 27—28, pag. 530) etc.

De asemenea, programele sînt prezentate la un nivel îngust profesional, orientînd arhitecţii spre o utilizare mecanică a materialului documentar.

La nici un program problema amplasamentului nu este prezentată în mod serios, astfel încît el apare rupt de oraşul în care se încadrează de fapt. În studiul nici unui program nu se arată rolul lui în ansamblul oraşului.

Prezentarea programelor nu este vie, gruparea problemelor pe care le pune fiecare program este de cele mai multe ori arbitrară, problemele nesuccedîndu-se în ordinea în care se pun de fapt în proiectare, astfel încît această prezentare nu foloseşte proiectării.

★

Printr-o serie de formulări inexacte pe care le conţine ca şi prin multe exemple alese fără discernămint, «Manualul arhitectului proiectant» răspîndeşte confuzii, unele din ele dezorientînd arhitecţii în rezolvarea unora din principalele probleme ale proiectării.

De exemplu, clasificarea locuinţelor cu apartamente (pag. 359) este neclară, fiind considerate case izolate, în mod nejust, şi cele cuplate sau grupînd cîte 4 apartamente, iar casele înşiruite sînt nefiresc izolate — în această clasificare — de cele izolate, cuplate sau grupate

(4 apartamente), cu care alcătuiesc de fapt categoria locuințelor numite unifamiliale.

De asemenea, amplasarea locuințelor cu apartamente, problemă atât de importantă, întrucât locuința nu poate fi studiată izolat de lotul sau cvartalul în care se amplasează — își epuizează puținele rînduri (10 ?) în formulări confuze, simpliste și neinteresante ca aceea de la pag. 359: « *Blocurile se amplasează de obicei (?) în cvartale, avînd în mijlocul lor grădini și curți de serviciu, terenuri de joc, cămine de zi sau creșe pentru copii etc.* », fără a sublinia saltul calitativ pe care-l realizează orașul socialist eliberînd casele de locuit de monstruoasele condiții de construcție capitaliste, creînd premisele necesare amplasamentului liber pe parcelă și făcînd din ele masa plastică din care se modelează orașul.

Problema indicilor tehnico-economici ai clădirilor de locuit este prezentată într-o formă simplistă, indicîndu-se o serie de metode de reducere a prețului de cost al construcțiilor, fără a se arăta, însă, care sînt de fapt indicii tehnico-economici care se folosesc astăzi în țara noastră.

Astfel, de exemplu, la pag. 361, în cadrul comparației dintre costul unei case izolate și al unui bloc, se afirmă: « *La un același grad de confort și cu aceleași materiale de construcție și finisaj, casa mică (?) cu un apartament s-a dovedit a fi cu 12 — 25 % mai scumpă decît blocul cu mai multe etaje* ». Aceeași problemă se reia la pag. 364, unde se afirmă: « *Avînd în vedere că se pot executa case individuale numai cu parter, cu mijloace locale, că aceste case nu au nevoie de toate instalațiile interioare, costisitoare, ale blocurilor (nu prezintă deci nici același grad de confort), se poate realiza o locuință în aceste case mai ieftină decît un apartament în bloc, adăpostind același număr de paturi* ».

Pînă la urmă, arhitectul care citește aceste rînduri nu știe în mod destul de clar, în ce condiții o casă mică cu un apartament este mai scumpă decît un apartament într-un bloc, sau o casă individuală este mai ieftină decît un apartament într-un bloc.

Fără a semnală dozebirea dintre economia justă, obținută prin proiectare, într-un regim socialist (prin introducerea metodelor avansate în proiectare și dimensionare, folosirea materialelor noi și locale etc.) și ieftinătatea tipică pentru felul cum erau executate de către capitaliști locuințele muncitorești, proiectanții sînt orientați tocmai spre această cale prin afirmații ca cele de la pag. 364: « *Economia cea mai serioasă se realizează la dimensionarea rațională a elementelor din care se compune apartamentul și la reducerea spațiilor de circulație la strictul necesar* ».

În loc să dea proiectanților o imagine reală despre economicitatea unei soluții exprimată printr-o serie de indici tehnico-economici foarte importanți (indici spațiali, de cost și de consum de materiale și de manoperă), se alcătuiește un text confuz prin juxtapunerea unor extrase brute dintr-o serie de publicații sovietice, fără o prelucrare prealabilă.

În problema blocurilor cu multe etaje (partea a IV-a, cap. II), manualul răspîndește de asemenea confuzii prin prezentarea unilaterală a acestora ca soluții exclusiv economice și prin afirmația nejustificată făcută la pag. 395 pe baza exemplului casei înalte de pe cheiul Kotelni-

ceski (scris în mod greșit Cotelnicovski) (fig. 56 de la pag. 395): « *Pentru blocurile foarte înalte sînt avantajoase (?) formele de turn* ».

★

Caracteristică este lipsa de sistematizare a materialului, reflectată atât în planul general al manualului — succesiunea în care sînt, de exemplu, prezentate programele fiind cu totul întîmplătoare: clădiri de locuit, construcții industriale, clădiri comerciale, clădiri de alimentație publică — cît și în compunerea diferitelor părți și capitole.

Astfel, planul general al manualului este întocmit defectuos pentru că părțile din care este alcătuit nu sînt ordonate potrivit importanței lor și nici nu sînt dispuse într-o succesiune obișnuită, curentă în astfel de lucrări; sînt plasate, de exemplu, pe același nivel de importanță a generalităților de teoria arhitecturii, de construcție și instalații, și exemplele practice de proiectare pentru diferitele categorii de clădiri.

La rîndul lor, aceste exemple nu sînt grupate în categoriile mari, general admise: clădiri de locuit, clădiri industriale, clădiri social-culturale etc., ci după o schemă învechită care face dificilă orientarea și găsirea materialului.

Ca o consecință a lipsei de sistematizare a diferitelor părți ale manualului potrivit importanței lor, apare și faptul că manualul este lipsit de unitate, atât în ceea ce privește tratarea inegală a capitolelor din punctul de vedere al nivelului științific de prezentare — (apărînd astfel disproporția categorică dintre studiul referitor la *Însorire*, cap. V, partea I, și exprimarea cu caracter vulgarizator a subcapitolului « *Proiectarea modulară* ») — și al calității materialului documentar ajutător: trimiteri, bibliografii, figuri, schițe, cît și în ceea ce privește dezvoltarea inegală a diferitelor capitole, subcapitole și paragrafe (problemă pe care o vom dezbate separat).

În ceea ce privește compunerea diferitelor părți și capitole semnalăm, de exemplu, că la *Clădirile de locuit*, cap. I, *Generalități*, se prezintă o serie de prescripții și norme de proiectare într-o înșiruire abstractă și fără o grupare pe probleme, iar *capitolul II, Locuințe cu apartamente*, grupează problemele acestor locuințe fără nici o sistematizare, într-o serie de subcapitole care-și anunță inutilitatea prin însuși subiectul lor (*C. Forma clădirilor*) sau care o dovedesc prin lipsa lor de conținut (*B. Amplasare*, *D. Indici tehnico-economici*) sau prin formulările inexacte pe care le conțin în *subcapitolele A. Clasificare*, *E. Elemente componente etc.*).

Principiile care se dau pentru a se ține seama de ele în studiul apartamentelor sînt date haotic, fără o grupare pe diferite aspecte: funcțiune, confort, economie, tipizare, aspect etc.

La *Construcțiile industriale*, cap. II, *Principii de proiectare*, prezintă forma clădirilor, proiectarea modulară, fazele proiectării și elemente pentru dimensionarea construcțiilor, într-o succesiune întîmplătoare, nefirească.

Un alt exemplu este acela al procesului tehnologic și transportului în industrii care, deși enunțate fiecare ca « *Elementul de bază de la care pornește orice problemă de proiectare industrială...* » (pag. 452) sînt prezentate

abia în cap. V, după ce se vorbise de planul general, clădirile industriale și chiar de unele detalii de construcție.

Fără o prezentare prealabilă a clădirilor industriale de fabricație (turnătorii, laminoare, forje, ateliere mecanice și de montaj, hale pentru industria ușoară etc.) într-un capitol special, cap. VII, *Clădiri industriale auxiliare*, extrage, fără nici un criteriu, dintre clădirile industriale auxiliare (ateliere de întreținere, centrale energetice, depozite uzinale, garaje etc.) centralele termoelectrice, turnurile de răcire, coșurile și castele de apă și le grupează cu o serie de clădiri social-administrative (administrație, cantină, cămin, club-biblioteca, construcții sportive și construcții pentru asistență medicală) care fac parte de fapt din cea de a treia categorie de clădiri dintr-un ansamblu industrial, clădirile anexe (celelalte două categorii sînt clădirile industriale de fabricație și clădirile industriale auxiliare).

În sfîrșit, problema clădirilor industriale se reia în patru capitole: II, III, V și VII, în loc să se prezinte sistematizat într-un singur capitol.

★

Semnalăm de asemenea că în unele probleme manualul dă o serie de detalii neutile arhitectului în proiectare.

Acest lucru se poate spune, de exemplu, despre detaliile date la prezentarea clădirilor industriale auxiliare (pag. 476 — punctul C. Dimensionări, sau la pag. 477 — punctele 1, 2 și 3) ca și despre prezentarea mult prea extinsă a mobilierului standardizat (partea I, cap. VII) atît de puțin interesant ca rezolvare funcțională și plastică.

Manualul dezvoltă de asemenea, peste nevoile proiectării:

— partea referitoare la *bolți* cap. III, partea I, care interesează un număr foarte restrîns de proiectanți;

— partea referitoare la *perspectivă*, *paragraful E. cap. III, partea I*, care, deși redactată interesant, constituie mai mult un manual de perspectivă și axonometrie;

— partea referitoare la *Însorire, orientare, lumină naturală* cap. V, partea I, este de asemenea dezvoltată peste nevoile obișnuite ale proiectării, arătînd diferite posibilități de rezolvare, cît și o teoretizare foarte amplă în jurul unor probleme cu aplicații destul de limitate în practică; capitolul capătă astfel caracterul unei preocupări speciale, interesante pentru problema în sine, care separată de celelalte condiții ale proiectării și nesușinută de o verificare prin practica arhitecturală, nu corespunde înțelegerii juste a problemei.

În schimb manualul trece în fugă peste unele probleme care ar fi trebuit să fie prezentate în mod clar în cuprinsul său, probleme care nu sînt de loc adîncite.

Astfel, în problema proiectării modulare (partea I, cap. IV), problemă atît de importantă pentru proiectare, se minimizează dificultatea stabilirii unui modul unic în construcții, cît și importanța problemei modularii, prin fraze de tipul următor: «modulul de 10 cm nu împiedică proiectarea, cotarea și realizarea construcțiilor, chiar cu actuala cîrmidă standard».

În problema izolărilor fonice (partea I, cap. VI) nu se indică posibilitățile de izolare fonică la locuințe — a cărei neglijare micșorează confortul locuințelor în blocuri

— și anume modul cum se poate ea realiza, nu în general, ci la tipurile de elemente de construcții (planșee, ziduri, elemente prefabricate etc.) utilizate astăzi la noi pe scară întinsă sau la tipurile cu posibilități de utilizare la noi, în viitor.

Amplasamentul locuințelor ca și al celorlalte programe de arhitectură este și el prezentat cu totul insuficient.

★

La redactare, remarcăm utilizarea unei terminologii confuze și neștiințifice: «complicații în planul fațadei» (pag. 360) «casă mică, cu un apartament» (pag. 361), «construcțiile tehnice (?) ale unei case de locuit» (pag. 363) etc.

Manualul cuprinde și o serie de greșeli de redactare de natura celor de la pag. 100: *Radiațiile ultraviolete... favorizează creșterea copiilor*, sau de la pag. 131: «Pentru exemplificarea celor enunțate să luăm unul din cele mai simple generatoare de sunet și anume o lamă elastică, încastrată la un capăt, ce se deplasează cu o viteză constantă» (?).

Considerăm de asemenea inutile — într-un manual de nivel tehnic superior — precizări de felul acesta (pag. 21): «vederea monoculară (cu un singur ochi)», «vederea binoculară (cu doi ochi)», sau ca acelea din subtitlul figurii 64 (pag. 555): «Rezervoare deasupra solului (terestre)» sau definiții ca acelea de la pagina 513: «Magazinul este o încăpere, un grup de încăperi sau un întreg imobil destinat a desface cu amănuntul una sau mai multe feluri de mărfuri. Prin magazin, comerțul de stat sau cel cooperatist face legătura între producător și consumator»; sau cele de la paginile 532, 542, 543 etc.

★

În prezentarea materialului ilustrativ, semnalăm aceleași lipsuri pe care am arătat că le are textul manualului:

Unele din figuri indică rezolvări formaliste, așa cum s-a arătat în analiza textului; altele reprezintă soluții depășite din punct de vedere tehnic: figura 130 (pag. 476) indică o secțiune cu dispoziții tehnologice și constructive care nu se mai utilizează în rezolvarea uzinelor termoelectrice; de asemenea o parte din figurile care ilustrează capitolele *Prefabricate* și *Elemente de construcții*.

O parte din figuri sînt confuze (mai ales dintre cele date pentru locuințe și clădiri comerciale), neconcludente.

La locuințe, figurile 27, 28, 29, 30, 31 și 32 nu sînt utile, ele ilustrînd probleme pe care proiectarea noastră nu le ridică: apartamente grupate în jurul camerei de zi (fig. 28), apartamente cu adîncimi cu totul arbitrare (fig. 29), apartamente «minimale» (fig. 32) etc.

Dintre exemplele de secțiuni, prezentate cu totul nesistematizat și avînd surse cu totul diferite, unele sînt neutile pentru rezolvarea locuințelor noastre, prin lipsa de preocupare pentru plastica exterioară și a ansamblului și pentru tipizare (fig. 32, 46); altele au programe care nu ne preocupă: apartamente pe un coridor median (fig. 49), pe o terasă (fig. 52), pe un coridor lateral (fig. 53).

Același lucru se poate spune despre unele figuri care ilustrează construcțiile industriale: fig. 131 (pag. 477):

«secțiuni ale paletelor de lemn de la instalația de cascadă a turnurilor de răcire» (?) fig. 77 și 78 (pag. 451) etc.

Tot la construcțiile industriale, unele figuri reprezintă elemente neesențiale; secțiuni independente de planurile prezentate sînt desenate la scări inutile de mari (fig. 135, pag. 484; fig. 138, pag. 486 și fig. 139, pag. 487) etc.

La depozite și antrepozite se dau unele exemple care intră în detalii inutile sau care nu pun nici o problemă de arhitectură (fig. 48 și fig. 49, pag. 549; fig. 52, 53 și 54, pag. 550; fig. 63, pag. 554; fig. 64, pag. 555; fig. 69, pag. 562 etc.).

În schimb, unele probleme importante sînt ilustrate slab, atît în ceea ce privește numărul figurilor, cît și în ceea ce privește calitatea lor; cităm ca exemplu figurile care ilustrează amplasarea locuințelor unifamiliale (fig. 17 și 18, pag. 362) și amplasarea blocurilor în cvartal (fig. 19, pag. 363 și fig. 14, pag. 361).

Lipsa de sistematizare ce caracterizează întreg manualul se oglindește și în modul cu totul arbitrar în care este prezentat materialul ilustrativ.

În prezentarea secțiunilor tip de locuințe, de exemplu, nu se simte de loc preocuparea de a le sistematiza într-un anume fel: după principiul de rezolvare, după numărul de apartamente la scară etc.

Materialul care ilustrează manualul este și el luat de foarte multe ori direct, fără discernămint, așa cum se poate vedea din fig. 218 (pag. 96), fig. 27 (pag. 369), fig. 28 (pag. 370), fig. 73 (pag. 421) și multe altele.

Alteori materialul ilustrativ — cum este, de exemplu, cel de la cap. III, *Depozite și antrepozite* ale clădirilor comerciale — este atît de schematic, încît uiți că răsfoiești o carte de arhitectură.

În general, în prezentarea materialului ilustrativ lipsește o minimă conștiinciozitate, care ar fi înlăturat lipsurile semnalate mai sus și ar fi făcut să nu apară planuri fără indicarea orientărilor: fig. 59 (pag. 399), fig. 64 (pag. 406), fig. 65 (pag. 407), fig. 73 (pag. 412) etc.; detalii de camere fără indicarea mobilierului, fig. 61 (pag. 403) etc.; fiecare figură necesară ar fi putut apărea astfel cu detaliile utile la locul cuvenit și cu dimensiunile necesare, astfel încît, prin reducerea cel puțin la jumătate a dimensiunilor figurilor 130 — 147, pag. 266 — 280 (mult prea mari), se puteau da și alte exemple de tîmplărie de

lemn și metalică, care să îmbunătățească calitatea capitolului respectiv.

Semnalăm și unele figuri: fig. 23 (pag. 435), fig. 149 (pag. 498), fig. 59 și 60 (pag. 552) cu o prezentare grafică la un nivel foarte scăzut.

★

În concluzie, situîndu-se pe poziții funcționaliste, în loc să înregistreze și să oglindească pozițiile noi cîștigate de arhitectura noastră, situîndu-se pe poziții retrograde în loc să orienteze și să antreneze proiectarea în găsirea și utilizarea soluțiilor celor mai avansate, răspîndind confuzii în loc să aducă precizări utile în problemele cele mai frămîntate ale proiectării, «Manualul arhitectului proiectant» vol. I, nu numai că nu reușește să răspundă rolului ce trebuia să-l aibă în literatura noastră de specialitate, dar utilizarea lui în proiectare poate avea efecte cu totul negative.

Lipsurile pe care le conține manualul se datoresc în primul rînd lipsei de simț de răspundere, de conștiinciozitate și de interes de care au dat dovadă mulți din cei care fac parte din colectivul de elaborare a manualului.

Răspunderea acestora se acoperă de altfel cu o listă din care nu reiese contribuția fiecăruia, neindicîndu-se nicăieri autorii fiecărui capitol.

Coordonatorii și în special coordonatorul principal, arh. Tr. Chițulescu, n-au cuprins în întregime problema, n-au fost de loc exigenți asupra surselor și calității materialului documentar, n-au urmărit pe parcurs felul cum s-au elaborat diferitele părți și n-au corectat nici una din gravele erori ce se găsesc în cuprinsul manualului.

Editura tehnică se face de asemenea vinovată de lipsă de răspundere, nestrăduindu-se ca printr-un control eficient să asigure utilitatea unei cărți atît de costisitoare; nu numai că pe parcurs Editura tehnică n-a știut să se orienteze asupra valorii îndoielnice a manualului, dar și cînd acesta a fost terminat, deși avizată asupra erorilor pe care le conține, Editura continuă să-și exprime în nota de prezentare a cărții, convingerea « că pune la îndemîna arhitecților proiectanți un material de un real folos » (sublinierea autorului), și că ediția viitoare ar trebui numai să fie «...mult îmbunătățită» (?).

În literatura noastră de specialitate rămîne în continuare nerezolvată problema unui «Manual al arhitectului proiectant».

Din activitatea Uniunii Arhitecților

Comitetul de conducere al Uniunii Arhitecților a discutat recent necesitatea unei reorganizări a activității sale, ca urmare a creșterii activității și a sarcinilor Uniunii și în vederea cuprinderii tuturor acestor sarcini de către colectivele de muncă ale Uniunii. Astfel s-a discutat necesitatea divizării secției de teorie și critică, deoarece aceasta nu poate îmbrățișa activitatea bogată și variată care trebuie să se desfășoare în domeniile arhitecturii clădirilor și ansamblurilor de locuit și publice, arhitecturii agricole, construcției orașelor, tehnicii construcțiilor, ș.a.m.d. De asemenea, s-a discutat necesitatea reorganizării și a altor colective.

Pe baza discuțiilor avute, Comitetul a hotărât ca în viitor să funcționeze în cadrul Uniunii următoarele organe ajutoare ale Comitetului de conducere, conduse de persoanele numite de către Comitet așa cum apare mai jos:

I. Secții pentru îndrumarea creației

1. Secția: Proiectarea ansamblurilor și clădirilor publice și de locuit. Responsabil arh. Constantin Moșinschi.

2. Secția: Sistematizarea și construcția ansamblurilor orașenești. Responsabil arh. Octav Doicescu.

3. Secția: Clădiri și ansambluri industriale și agricole. Responsabil arh. Tiberiu Niga.

Secția cuprinde două sectoare:

a) sectorul industrial, responsabil arh. Zalman Solomon;

b) sectorul agricol, responsabil arh. Iosif Vogel.

4. Secția: Sisteme, metode și materiale de construcție. Responsabil arh. Titu Evolveanu.

În conducerea secțiilor, responsabili sunt ajutați de birouri formate din 5—7 membri, dintre care unul îndeplinește funcția de secretar.

II. Comisii

1. Comisia pentru ridicarea nivelului ideologic marxist-leninist. Responsabil arh. Paraschiva Jubu.

2. Comisia pentru ridicarea nivelului profesional. Responsabil arh. Marcel Locar.

3. Comisia pentru studiul problemelor organizatorice ale proiectării. Responsabil arh. Sofia Ungureanu.

III. Sectoare

1. Sectorul de studii, documentare și popularizare. Responsabil arh. Daniel Farb.

2. Sectorul organizatoric și de evidență a membrilor. Responsabil Florea Stanciu.

De asemenea, Comitetul de conducere a confirmat responsabilitățile existente până acum, și anume:

Președintele Comitetului Fondului de Arhitectură, arh. Ion Berindei.

Responsabilul Consiliului Casei Arhitectului, arh. Aurelia Teodorescu.

Responsabilul colegiului de redacție al revistei «Arhitectura R.P.R.», arh. Mircea Bercovici.

★

DIN ACTIVITATEA DESFĂȘURATĂ ÎN CADRUL CASEI ARHITECTULUI

Discuții de creație. La Casa Arhitectului a avut loc, la 16 octombrie 1954, o discuție de creație în legătură cu proiectele tip social-culturale pentru agricultură întocmite de ISPROR.

Au expus referate arhitecții Gh. Trifu, șeful sectorului tipizării al ISPROR, N. Petrașincu, șeful atelierului de tipizări agricole, V. Smighelschi și inginerii A. Boverman și M. Eustațiu.

La discuții au luat parte arhitecții: H. Delavrancea-Gibory, prof. H. Maicu, C. Rado, E. Popescu, I. Teodorescu, Gh. Sebestyen, C. Dinescu și alții. Concluziile au fost trase de tov. arh. T. Niga, membru în biroul Uniunii Arhitecților.

Plenara a III-a a Uniunii Arhitecților.

În zilele de 10 și 11 decembrie 1954 s-a desfășurat în sala A.S.I.T. plenara a III-a a Uniunii Arhitecților.

Plenara a dezbătut sarcinile care revin arhitecturii în lumina Proiectului de Directive al Congresului al II-lea al Partidului Muncitoresc Român cu privire la dezvoltarea agriculturii în următorii 2—3 ani.

La plenară au luat parte arhitecți, ingineri, tehnicieni, oameni de știință, reprezentanți ai Ministerului Agriculturii și Silviculturii și Ministerului Construcțiilor și muncitori de pe șantiere și din domeniul agriculturii.

Cuvîntul de deschidere a fost ținut de tov. prof. arh. P. Macovei, vicepreședinte al Uniunii Arhitecților.

Tov. arh. T. Niga a prezentat referatul principal intitulat: «*Analiza proiectelor de construcții agricole*»; au urmat referatele tov. conf. arh. I. Ghica-Budești despre «*Principalele metode și mijloace pentru economii în sectorul agricol*», tov. arh. T. Evolveanu despre «*Problemele de sistematizare*» și tov. prof. arh. L. Adler despre «*Proiectarea clădirilor și ansamblurilor agro-zootehnice, importantă problemă de arhitectură*».

Discuțiile purtate pe marginea rapoartelor au clarificat numeroase probleme importante legate de proiectarea clădirilor agricole.

Cuvîntul de închidere a fost rostit de tov. conf. arh. M. Alifanti, secretar al Uniunii Arhitecților din R.P.R.

Conferințe. În ziua de 12 octombrie 1954, arh. T. Evolveanu a vorbit despre «*Sistematizarea complexelor agricole*». Conferențiarul a tratat unele aspecte ale organizării generale a teritoriului, insistînd asupra complexului care reprezintă volumul cel mai mare, gospodăria agricolă colectivă.

Tov. prof. arh. O. Doicescu, care a făcut parte din delegația de arhitecți care a vizitat Uniunea Sovietică în cursul anului 1953 în urma invitației Uniunii Arhitecților Sovietici, și-a împărtășit impresiile într-o conferință rostită la 19 octombrie, intitulată «*Impresiile unui arhitect asupra arhitecturii sovietice*». Conferențiarul a subliniat înalta măiestrie a arhitecților sovietici, marile lor realizări în construcția și reconstrucția orașelor și în crearea de ansambluri de arhitectură unitare și mărețe.

În ziua de 9 noiembrie, tov. arh. M. Maller a vorbit despre «*Stațiuni de mașini și tractoare și centrele mecanice*». Conferențiarul a subliniat că S.M.T-ul nu trebuie privit ca o mică unitate în sine, ci ca un element făcînd parte din marele ansamblu al construcțiilor agricole, cel mai mare pe care l-au abordat constructorii și, din acest punct de vedere, avînd o importanță deosebită.

Tov. conf. arh. D. Vernescu, care a făcut parte din delegația de arhitecți

români care a luat parte la Conferința internațională a arhitecților de la Varșovia din 17—26 iunie 1954, a ținut în ziua de 16 noiembrie conferința intitulată «*Impresii din Polonia. Reconstrucția socială a Varșoviei*». Prin date și cifre și prin diapozitivele prezentate, conferențiarul a arătat forța și hotărîrea cu care locuitorii și arhitecții capitalei Poloniei au pornit la reconstrucția orașului lor iubit.

Tov. prof. arh. Gh. Petrașcu a vorbit în ziua de 23 noiembrie despre «*Problemele actuale ale proiectării și legile compoziției*». În expunerea sa, vorbitorul a arătat că rapiditate și economii însemnate în construcții se pot realiza numai prin crearea de noi materiale și procedee de construcție și industrializarea construcției. Industrializarea și edificarea în masă impune tipizarea proiectelor, iar pentru aceasta trebuie să ajungem la teme perfect puse la punct.

Conferențiarul a subliniat că arhitecții trebuie să se preocupe concomitent de plastică și de problemele tehnico-economice.

În luna octombrie 1954, în cadrul convenției culturale dintre R.D. Germană și țara noastră, o delegație de arhitecți români au vizitat Republica Democrată Germană. Tov. prof. arh. L. Adler, vicepreședintele C.S.A.C.-ului, care a condus această delegație, a vorbit în ziua de 30 noiembrie despre «*Berlinul de ieri și de azi*».

În prima parte a conferinței, tov. prof. arh. L. Adler a făcut un scurt istoric al orașului Berlin, prezentînd aspecte din Berlin, în care clădirile sumbre și rigide, cu aspect de cazarmă și cu decorații greoaie, ilustrînd forța brută — clădiri ridicate de regimul fascist — stau alături de monumentele valoroase care s-au mai păstrat în urma distrugerilor războiului. Multe din monumentele avariate au fost refăcute.

În continuare, conferențiarul a prezentat construcțiile de pe Alea Stalin realizate de arhitecții din R.D.G. avînd o arhitectură nouă, plină de optimism; creatorii lor au dovedit astfel că sînt pătrunși de ideile înalte ale orînduirii noi democratice.

Tovarășa arh. A. Teodorescu, care a făcut parte de asemenea din această delegație, a vorbit în cadrul aceleiași conferințe despre «*Aspecte din Orașul Stalin din R.D. Germană*». Conferențiarul a subliniat grija arhitecților care au proiectat acest oraș nou de a folosi terenuri improprii pentru agricultură. Tov. arh. A. Teodorescu a prezentat aspecte ale noului oraș în construcție, subliniînd îmbunătățirea calității proiectării și execuției clădirilor din ultimul an față de anii trecuți; de asemenea, a arătat că această realizare reprezintă un important succes al arhitecturii R.D.G.

Ambele expuneri au fost însoțite de diapozitive. În încheiere, a fost proiectat un film documentar în culori realizat de tov. prof. arh. L. Adler prezentînd aspecte din orașele din R.D.G.

În conferința ținută în ziua de 14 decembrie despre «*Formația tradițională și trăsăturile socialiste ale orașelor din U.R.S.S.*», tov. conf. arh. R. Laurian a analizat felul în care arhitecții sovietici au știut să respecte — în reconstrucția socialistă a orașelor — formația lor tradițională, să scoată în evidență monumentele istorice și să creeze totodată, cu măiestrie, noi ansambluri mărețe.

În lumina experienței sovietice, vorbitorul a atacat apoi cîteva probleme legate de sistematizarea orașului București și de necesitatea respectării formației istorice a orașului.

Concursuri. Concursul de acuarelă, desen și fotografii instituit de Uniunea Arhitecților s-a bucurat de o largă participare din partea arhitecților. La acest concurs au fost prezentate un număr de 438 lucrări de acuarelă și desen și 158 de fotografii. Au fost acordate premii și mențiuni în valoare de 34000 lei, care au fost repartizate la 54 de concurenți.

La acuarelă au fost atribuite două premii I, arhitecților J. Nănescu și Cr. Ionescu; două premii II, arhitecților A. Dimboianu și R. Ghelman și trei premii III, arhitecților L. Vasilescu, B. Gumușcian și C. Lăzărescu.

La desen au fost acordate două premii I, arhitecților A. Dimboianu și I. Șerban, două premii II, arhitecților L. Dinescu și T. Evolveanu și trei premii III, arhitecților N. Botez, J. Nănescu și Cr. Ionescu.

La fotografii au fost atribuite două premii I, arhitecților V. Bilciurescu și D. Hardt, două premii II, arhitecților R. Ghelman și I. Gluckman și trei premii III, arhitecților N. Vlădescu, E. Călinescu și Gh. Petrașcu.

Au mai fost acordate numeroase mențiuni.

În ziua de 22 decembrie s-a deschis în sala Dalles expoziția acestor lucrări. A vorbit tov. conf. arh. M. Alifanti, secretar al Uniunii Arhitecților din R.P.R., despre importanța acestui concurs pentru stimularea creației și ridicarea măiestriei artistice a arhitecților.

Pentru sistematizarea pieței Casei Centrale a Armatei din București, Uniunea Arhitecților împreună cu Sfatul popular al Capitalei au instituit un concurs.

La concurs a participat un mare număr de arhitecți. Juriul a acordat premii și mențiuni în valoare de 53000 lei.

A fost acordat premiul II, arh. Alex. Zamfiropol (autor) și Alex. Hempel (co-

autor); premiul III, arh. I. Giurgea, Șt. Niculescu, M. Nicolau. Premiul I nu s-a decernat, creîndu-se din suma prevăzută încă 5 mențiuni.

Deplasări de studii și documentare. În scopul cunoașterii monumentelor istorice, a arhitecturii populare și a construcțiilor noi. Uniunea Arhitecților a organizat mai multe deplasări de documentare în cursul trimestrului IV al anului trecut, la care au participat un număr de 192 arhitecți.

În zilele de 1—3 octombrie, Uniunea Arhitecților a organizat o deplasare la Cluj; participanții au avut posibilitatea să cerceteze arhitectura civilă și religioasă a orașului, grădina botanică, muzeul arheologic și castelul de la Bonțida.

În deplasarea de la Tg. Mureș — Reghin, care a avut loc între 16—17 octombrie, arhitecții au cercetat arhitectura civilă și religioasă a acestor orașe, precum și castelele de la Cornești și Brincovenesti.

Arhitecții care au participat la deplasarea făcută în regiunea Bacău în zilele de 22—23 octombrie au vizitat monumentele de arhitectură civilă din orașul Piatra Neamț și mănăstirile Bistrița, Văratie, Agapia și Neamț.

Pentru ca arhitecții să se poată documenta la fața locului asupra unor probleme ale arhitecturii agricole și pentru a cunoaște viața unei gospodării de stat, s-a organizat în ziua de 24 octombrie o deplasare de documentare la gospodăria agricolă de stat Chirnogi, unde s-au vizitat grajdurile de vaci și de cai și maternitatea de scroafe. La secția Ulmeni a aceleiași gospodării s-au cercetat construcțiile noi pentru serele de altoire forțată a viței de vie.

Tot în această deplasare s-a vizitat S.M.T. Budeni.

În deplasarea din nordul Moldovei, dintre 28 octombrie — 1 noiembrie, la care au participat 60 de arhitecți, s-au vizitat bisericile Zamca, sf. Dumitru și sf. Ion din orașul Suceava, biserica sf.

Ilie de lângă Suceava, bisericile Arbora și Voroneț, precum și mănăstirile Dragomirna și Sucevița.

Activitatea culturală a Casei Arhitectului. În cadrul Lunii prieteniei romino-sovietice s-a deschis la Casa Arhitectului expoziția « *Să cunoaștem capitala construcțiilor comunismului* », cuprinzînd fotografii de piețe, străzi, ansambluri arhitecturale, construcții de locuit sau social-culturale, etc. Cu prilejul inaugurării expoziției, tov. prof. arh. Duiliu Marcu, președintele Uniunii Arhitecților, a vorbit despre importanța legăturilor de prietenie dintre Uniunea Sovietică și țara noastră.

Ziua de 7 Noiembrie a fost sărbătorită la Casa Arhitectului printr-o adunare festivă.

Tov. prof. arh. Duiliu Marcu, președintele Uniunii Arhitecților, a rostit cuvîntul de deschidere, după care a urmat conferința tov. prof. arh. Horia Maicu, membru al biroului Uniunii Arhitecților; ambii conferențieri au vorbit despre importanța istorică mondială a Marii Revoluții din Octombrie și influența ei asupra țării noastre.

A urmat un program artistic.

Programele audițiilor muzicale pe discuri din Luna prieteniei romino-sovietice au fost consacrate compozitorilor ruși, sovietici și romîni.

*

În cursul ultimelor luni ale anului trecut a fost reorganizată bibliotecă de documentare a Uniunii Arhitecților.

Biblioteca, care posedă o bogată colecție de cărți și reviste de artă și arhitectură, s-a îmbogățit cu cca 800 de reviste de specialitate, cca 500 de cărți de artă și arhitectură și peste 200 de volume de ideologie și literatură; fototeca și-a mărit colecția cu cca 3500 de fotografii de monumente de arhitectură veche și construcții noi.

Orele de funcționare ale bibliotecii sînt: zilnic (afară de sîmbătă) de la ora 16—21; miercuri și de la 8—15; sîmbăta numai de la 8—15.

DE PESTE HOTARE

CONSĂTUIREA UNIONALĂ A CONSTRUCTORILOR DIN U. R. S. S.

Între 30 noiembrie și 7 decembrie 1954 s-a desfășurat la Moscova, în Palatul Mare al Kremlinului, consătuirea unională a constructorilor din U.R.S.S. La consătuire — care a fost convocată de Comitetul Central al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice și de Consiliul de Miniștri al U.R.S.S. — au luat parte 2200 persoane, printre care conducători și ingineri șefi ai trusturilor de construcții, șefi de șantiere și direcții, șefi de lucrări și maiștri, brigadierii și muncitori, directori de uzine din industria materialelor de construcții și a mașinilor pentru construcții, arhitecți, lucrători de la organizațiile de proiectare, de la institutele de cercetări științifice și institutele de învățămînt superior.

La lucrările consătuirii au luat parte conducătorii Partidului Comunist al Uniunii Sovietice și ai guvernului sovietic: N. A. Bulganin, K. E. Vorosilov, L. M. Kaganovici, G. M. Malenkov, V. M. Molotov, M. G. Pervuhin, M. Z. Saburov, N. S. Hrușciiov, P. K. Ponomarenko, P. N. Pospelov, N. A. Suslov, N. N. Satalin.

La consătuire au luat parte ca invitați, și delegații din China, Polonia, R.D. Germană, Cehoslovacia, România, Ungaria,

Bulgaria, Albania, R.P.D. Coreeană și Mongolia.

Delegația constructorilor din țara noastră a fost alcătuită din tovarășii: prof. arh. N. Bădescu, președintele Comitetului de Stat pentru Arhitectură și Construcții, prof. arh. Duiliu Marcu, președintele Uniunii Arhitecților din R.P.R., și ing. V. Cirje, locțiitor al ministrului Construcțiilor.

În cadrul consătuirii au fost discutate rapoartele asupra problemelor celor mai importante din domeniul construcțiilor; în rapoarte au fost citate numeroase exemple ilustrînd uriașa amploare a construcției industriale și de locuințe în Uniunea Sovietică.

În cadrul discuțiilor au luat cuvîntul numeroși vorbitori; vorbitorii au acordat o mare atenție problemei folosirii elementelor prefabricate din beton armat, îmbunătățirii calității și reducerii prețului de cost; s-a subliniat că în cursul anilor 1955 — 1957 va fi fabricat utilaj pentru 602 întreprinderi de prefabricate din beton armat.

S-au făcut propuneri cu privire la crearea unor mari organizații de construcție și a unor stațiuni pentru închirierea mașinilor,

care să furnizeze șantierelor diferite mijloace de mecanizare.

Paralel cu noile materiale de construcție, mecanismele cunoscute o aplicare tot mai intensă pe șantiere; în prezent, industria sovietică fabrică peste 600 modele de diferite mașini pentru construcții: excavatoare, pompe pentru beton, macarale, aparate electrice pentru lucrări de finisare etc.

În cadrul discuțiilor au fost criticați o serie de arhitecți care, urmărind doar ornamentarea exterioară a clădirilor, uită că trebuie să creeze confortul maxim pentru locuitori.

În încheierea discuțiilor, tovarășul N. S. Hrușciiov, prim secretar al C.C. al P.C.U.S., a rostit o amplă cuvîntare.

Participanții întruniți la consătuirea unională a constructorilor din U.R.S.S. pentru a face schimb de experiență, pentru a scoate la iveală lipsurile în diferitele sectoare ale construcției și a hotări împreună măsurile ce trebuie luate pentru a construi repede, economic și frumos, au adoptat în unanimitate un apel către toți oamenii muncii din industria construcțiilor din Uniunea Sovietică.

Despre introducerea pe scară largă a metodelor industriale, îmbunătățirea calității și reducerea costului construcțiilor

Cuvîntarea tovarășului N. S. Hrușciiov

ținută la 7 decembrie 1954

la Consfătuirea unională a constructorilor, arhitecților și lucrătorilor din industria materialelor de construcție, din industria mașinilor de construcție și de drumuri, din organizațiile de proiectare și de cercetări științifice din U.R.S.S. *)

Tovarăși,

De multă vreme nu s-a mai ținut la noi o consfătuire unională a constructorilor și aceasta a devenit acum foarte necesar. Cred că această consfătuire va fi de mare folos, nu numai constructorilor, dar și întregii noastre activități, atât în industrie, cât și în celelalte ramuri ale economiei naționale.

Poporul sovietic, sub conducerea Partidului Comunist, a obținut mari succese în industrializarea țării noastre. Clasa muncitoare, țărănimea colhoznică și intelectualitatea din Uniunea Sovietică se mîndresc cu aceste succese; de ele se bucură și prietenii noștri de peste hotare.

Industrializarea țării sovietice a fost realizată datorită faptului că partidul nostru a tradus neîncetat în viață învățăturile lui Lenin și Stalin. Aceasta a constituit principala noastră sarcină — ea rămîne sarcina de bază și pe viitor. Trebuie să dezvoltăm și de-acum înainte, pe toate căile, industria grea. Industria grea constituie baza economiei naționale, izvorul puterii economice a statului socialist, al capacității sale de apărare, izvorul bunăstării materiale și culturale a oamenilor muncii. Numai cu condiția dezvoltării mai departe a industriei grele vom putea împinge înainte cu succes toate ramurile economiei naționale, vom putea ridica neîncetat bunăstarea poporului și vom putea asigura integritatea granițelor Uniunii Sovietice. **(Aplauze prelungite)**.

Acesta este principalul. Dezvoltarea continuă a industriei grele — sporirea producției de metal, cărbune, petrol, energie electrică, produse chimice, dezvoltarea industriei constructoare de mașini grele, a mașinilor-unelte, a producției de utilaj pentru forjă și presare, iată fundamentul puternic pentru ridicarea cu succes a tuturor ramurilor industriei și agriculturii.

Bizuinđu-se pe realizările obținute în dezvoltarea industriei grele, partidul și guvernul acordă o atenție deosebită extinderii producției mărfurilor de larg consum.

În anul acesta s-a făcut mult pentru realizarea hotărîrilor plenarelor Comitetului Central al Partidului Comunist privitoare la dezvoltarea mai departe a agriculturii. După cum se știe, Partidul Comunist a trasat ca una din cele mai importante sarcini sporirea producției de cereale prin creșterea randamentului culturilor agricole din toate regiunile țării și prin cultivarea pămînturilor virgine și înțelenite.

Anul 1954 a fost primul an de luptă pentru realizarea programului de dezvoltare rapidă a agriculturii. Știți că în anul acesta, într-un număr de regiuni din Ucraina, în regiunile Volgii și în alte raioane de sud ale țării, au fost condiții meteorologice extrem de nefavorabile. Ca rezultat al secetei, în aceste raioane am avut o recoltă de cereale foarte slabă. Dar țara a fost mult ajutată în anul acesta de Siberia, mai ales de ținutul Altai și de Kazahstan. Colhoznicii, lucrătorii din S.M.T.-uri și sovhozuri, organizațiile de partid ale ținutului Altai și dintr-un număr de regiuni din Siberia, din republica Kazahă, au muncit bine, au înfăptuit lucrări mari pentru țară. Cu toată recolta slabă de cereale dintr-o serie de regiuni sudice, în anul acesta, au fost colectate pînă la 5 decembrie în întreaga țară, cu 271 milioane puduri cereale mai mult decît la aceeași dată cu un an în urmă.

Din comunicatul Comitetului Central al P.C.U.S. și al Consiliului de Miniștri al U.R.S.S., publicat în presă la 8 noiembrie, vă sînt cunoscute cifrele privind realizările anului agricol. Acest comunicat l-ați citit și știți că în 1954 am colectat cereale, carne, lapte, leguminoase, cu mult mai mult decît în anul anterior. Într-adevăr, sporul este foarte mare. Unii își pun întrebarea: cum se explică faptul că deși volumul colectărilor și achizițiilor de produse agricole a sporit în anul acesta, totuși în magazine nu se găsesc totdeauna produsele necesare? Cum de se întîmplă aceasta? Aceasta se explică prin faptul că cererea de obiecte de consum a crescut foarte mult, pentru că poporul are mai mulți bani. Prețurile mărfurilor au fost reduse cu miliarde de ruble, salariul real al muncitorilor și funcționarilor, precum și veniturile colhoznicilor au crescut foarte mult. **(Aplauze)**.

De aceea, oricît de mult sporim producția de mărfuri, totuși cererea populației nu este încă pe deplin satisfăcută. Cu ocazia unor întîlniri și consfătuiri ținute în diferitele regiuni ale țării cu colhoznicii, aceștia și-au exprimat de multe ori dorința de a se pune în vînzare mai mult zahăr, încălțăminte, țesături de lînă și, desigur, de bună calitate. Cererea de mărfuri de calitate superioară a crescut. Acesta este rezultatul faptului că măsurile înfăptuite de partid și guvern au creat condiții pentru creșterea importantă a capacității de cumpărare a oamenilor muncii. Sarcina noastră constă în a satisface cît mai deplin nevoile crescînde ale populației. De aceea, lupta pentru sporirea producției de cereale, cartofi, leguminoase, carne, țesături și alte mărfuri trebuie să fie dusă și de acum înainte cu consecvență și perseverență.

*) Stenogramă prescurtată.

Pentru lărgirea producției de cereale a fost creată la noi o bază solidă. În 1954 se trasase sarcina de a se mări suprafața pământurilor desțelenite la 13 milioane hectare și de fapt au fost arate 17 milioane 430 mii hectare. Astfel de succese mari în folosirea unor noi suprafețe au fost dobândite datorită muncii pline de abnegație a colhoznicilor, a lucrătorilor din S.M.T.-uri și sovhozuri, a clasei muncitoare din țara noastră. Întregul popor a înțeles necesitatea îndeplinirii acestei sarcini. (Aplauze).

Se poate afirma cu certitudine că în 1955 se vor însămînța cel puțin 20 milioane hectare de suprafață suplimentară, prin folosirea pământurilor virgine și înțelenite. (Aplauze).

Sporind producția de cereale, creăm condițiile pentru un puternic avânt continuu al tuturor ramurilor agriculturii. Acest lucru este necesar în special pentru dezvoltarea creșterii vitelor. Avem nevoie mai ales de cereale furajere, deoarece pentru piine avem destule. Odată cu creșterea cantității de cereale furajere, colhozurile și sovhozurile vor produce mai multă carne, lapte,

unt, ouă, lână. Avem nevoie de mai multe cereale și pentru ca să avem în țară rezerve mari de bucate, cât și pentru a extinde comerțul de cereale cu alte state.

Măsurile realizate de partid și guvern pentru dezvoltarea industriei și agriculturii au drept scop întărirea mai departe a puterii Statului Sovietic, ridicarea sistematică a bunăstării poporului nostru. Un rol important în această operă îl au lucrătorii din industria construcțiilor, care crește din an în an, îl au constructorii noștri, lucrătorii din industria materialelor de construcție, constructorii de mașini, care asigură utilajul tehnic pentru șantiere, arhitecții și constructorii și întreaga noastră armată numeroasă de constructori. Iată de ce Comitetul Central al Partidului și Consiliul de Miniștri al U.R.S.S. au hotărât să convoace consfătuirea de față, pentru ca să discute împreună cu voi problemele arzătoare din construcții, să descopere deficiențele existente, să traseze măsurile concrete care trebuie luate pentru îmbunătățirea radicală a activității în construcții.

PROBLEMELE ACTUALE ALE INDUSTRIALIZĂRII CONSTRUCȚIILOR

Tovarăși! În țara noastră, construcția a luat mari proporții. Pentru caracterizarea volumului lucrărilor de construcții, trebuie să amintim că în perioada de după război, Statul Sovietic a cheltuit în economia națională peste 900 miliarde de ruble pentru construcțiile capitale. În acest răstimp s-au refăcut, construit și pus în funcțiune peste 8 mii mari întreprinderi industriale ale statului. An de an se extinde tot mai mult construcția de locuințe, școli și spitale: în anii de după război, în orașele și în așezările pentru muncitori și funcționari s-au construit locuințe cu o suprafață totală de peste 200 milioane metri pătrați, iar în sate — circa 4,5 milioane de case pentru colhoznici și intelectualitatea sătească.

În anul acesta, în comparație cu 1946, volumul lucrărilor de construcții și montaj pe întreaga țară a crescut mai mult decât de două ori și jumătate. Numai în 1954, cheltuielile pentru lucrări capitale sînt egale cu toate cheltuielile făcute în acest scop în tot timpul celui de al doilea plan cincinal.

Un mare pas înainte a fost făcut în construirea întreprinderilor din industria grea, care constituie baza bazelor economiei noastre. În anul acesta și în viitor, în centrul atenției noastre trebuie să stea construirea de noi întreprinderi din industria cărbunelui, petrolului, metalurgică, de construcție de mașini, executarea de noi centrale hidroelectrice și de alte întreprinderi industriale. Totodată se desfășoară în întreaga țară o vastă construcție de locuințe. Este suficient să se arate că numai în acest an se vor construi în orașele și în așezările muncitorești din țară, locuințe cu o suprafață totală de peste 30 milioane metri pătrați și aproximativ 400 mii locuințe în localitățile rurale.

Pentru a îndeplini cu succes sarcinile care ne stau în față în domeniul construcțiilor, trebuie să dezvoltăm și să perfecționăm pe toate căile industria noastră de construcții. Trebuie să terminăm în mod hotărât cu metodele meșteșugărești în organizarea construcțiilor.

La noi există în prezent condițiile necesare pentru industrializarea pe scară largă a construcțiilor. Care sînt aceste condiții? Înainte de toate au crescut la noi numeroase cadre de muncitori calificați și de specialiști. În organizațiile de construcții din țară și din industria materialelor de construcție lucrează multe mii de meșteri remarcabili, de inovatori în construcții. La noi există fabrici care pot asigura utilajul tehnic modern pentru constructori, care să ușureze munca și să ridice productivitatea ei. A fost creată și se extinde baza de producție care permite să se asigure construcțiile cu prefabricate, cu piese de beton armat și cu materiale de construcție.

După cum a arătat consfătuirea de față, în activitatea de construcții, alături de anumite succese, există încă multe lipsuri. Trebuie să descoperim cu hotărîre lipsurile și să mobilizăm toate forțele noastre pentru înlăturarea lor. Lipsurile trebuie arătate cu curaj, deschis, vinovații trebuie să fie arătați concret, pentru că lipsurile nu există prin ele însele, ci sînt provocate de unii sau

alții dintre lucrători. Critica nu trebuie să fie fără obiect. Trebuie criticați acei lucrători care comit greșeli și care sînt vinovați de deficiențe concrete, și trebuie de asemenea criticați și acei care văd aceste deficiențe, dar se împacă cu ele, nu luptă pentru lichidarea lor.

Condiția hotărîtoare a îmbunătățirii radicale a activității de construcții o constituie industrializarea mai departe a construcțiilor.

Comitetul Central al P.C.U.S. și Consiliul de Miniștri al U.R.S.S., în hotărîrea «Cu privire la dezvoltarea producției pieselor și elementelor de construcție prefabricate din beton armat pentru construcții», au trasat un vast program pentru sporirea producției prefabricatelor de beton armat. Aceasta va asigura trecerea la execuția construcțiilor prin metode industriale.

Dezvoltarea largă a producției de piese și elemente de construcție prefabricate din beton armat va avea pentru noi un important efect economic. Constructorii știu că pînă de curînd au mai existat discuții privitoare la calea care trebuie urmată în construcții — să se folosească oare prefabricate de beton sau betonul monolit? Nu vom indica numele și nu vom reproșa acelora care au căutat să dirijeze constructorii pe calea întrebuițării betonului monolit. Cred că acești tovarăși și-au dat singuri seama că stăteau pe poziții nejuste. În prezent este clar tuturor că trebuie să urmărim calea mai progresistă, calea folosirii elementelor și a pieselor prefabricate din beton armat. (Aplauze).

La ce duce întrebuițarea betonului monolit în construcții? Acest lucru duce în mod inevitabil la murdărie pe șantiere, la folosirea diferitelor feluri și sisteme de cofraje, la consumul exagerat de oțel, la risipă de ciment, pierderi de agregate și de beton.

Dar la ce duce întrebuițarea prefabricatelor? Întrebuițarea prefabricatelor de beton armat permite să se confecționeze elementele astfel cum se procedează la construcția de mașini, permite să se treacă la metode industriale de construcție. (Aplauze).

Construcția din prefabricate deschide în fața noastră mari posibilități în privința economiei de mijloace, de materiale, a măririi producției și prin urmare a creșterii salariului constructorilor. Astfel, de exemplu, la înlocuirea construcțiilor metalice cu cele de beton armat la clădirile industriale fără etaje, consumul de metal se reduce cel puțin de două ori. În comparație cu betonul monolit, manopera descrește aproximativ de trei ori. Necesarul de material lemnos la construcțiile de locuințe se reduce cu 20—25 %. Afară de aceasta, prefabricatele de beton armat sînt cu mult mai rezistente împotriva coroziunii, sînt durabile și rezistente la foc.

Prin hotărîrea C. C. al P.C.U.S. și a Consiliului de Miniștri al U.R.S.S. se prevede ca să se construiască în următorii trei ani 402 fabrici noi și 200 de platforme-poligoane pentru producția de prefabricate și piese de beton armat. În acești trei ani, producția prefabricatelor de beton armat va crește de cinci ori; în legătură cu aceasta producția de ciment va crește mai mult decât odată și jumătate, producția de agregate mai mult decât odată și jumătate.

Vorbind despre caracterul construcțiilor la care se întrebunțează prefabricate de beton armat, unii tovarăși își pun întrebarea privitoare la modul de construcție care trebuie să fie preferat: cu schelet și panouri sau fără schelet și cu panouri mari. Mi se pare că deocamdată nu trebuie să fie dat un anumit verdict, care dintre aceste sisteme trebuie ales. Trebuie să dăm posibilitate să se dezvolte ambele aceste sisteme. Se poate întâmpla că vor da rezultate bune și vor dăinui ambele sisteme, deoarece construim clădiri cu destinații diferite și în condiții diferite. Practica va dovedi care din aceste două sisteme de construcții — cu schelet și panouri, sau fără schelet cu panouri mari — va avea mai multă vitalitate. Există avantaje în ambele aceste sisteme. În consfătuirea de față au luat cuvântul partizanii și adversarii acestor procedee de construcție, însă nimeni nu a dovedit că unul dintre ele este inacceptabil.

Indiscutabil că odată cu execuția de clădiri, la care se folosesc panouri de beton armat pentru pereți, trebuie să dezvoltăm pe scară largă construcția de clădiri din blocuri mari și mici de zidărie.

Costul construcției cu blocuri mari în comparație cu construcția din cărămidă se reduce cu 12 %, iar gradul de prefabricare crește de la 38 % până la 85 %. La construcțiile din blocuri mari crește mult productivitatea muncii. În 8 ore, 2 zidari execută un zid de cărămidă de 3,5 metri cubi. În același timp doi montori montează un zid din blocuri mari de 25 metri cubi.

Prefabricatele de beton armat, piesele și blocurile mari trebuie introduse, fără a aștepta până când se termină construcția fabricilor de prefabricate din beton armat, cu atât mai mult cu cât pentru confecționarea blocurilor de zidărie nu este nevoie de nici un fel de fabrici speciale. Blocurile pot fi confecționate pe șantier, folosind încălzirea electrică sau cu aburi a betonului. Pentru acest scop nu este nevoie de nici un fel de utilaj complicat.

Execuția planșelor constituie una din lucrările principale la construirea clădirilor. Proiectanții și constructorii acordă multă atenție problemei alegerii tipului de panouri prefabricate pentru planșee.

Unii tovarăși propun să se folosească numai panouri celulare sistem ing. Makarov. Producția acestor panouri nu este complicată și ea trebuie organizată pe cât posibil pe scară mai largă. Dar după părerea mea, planșeele din panouri cu nervuri dese au mai multe avantaje. Viitorul este de partea lor: la confecționarea acestor panouri se consumă mai puține materiale și mai ales, lucru foarte important, mai puțin metal; panourile asigură o izolație fonică mai bună, costul panourilor cu nervuri dese este mult mai mic decât al panourilor de alt tip. Trebuie să se tindă la confecționarea a cât mai multe mașini pentru producția de panouri cu nervuri dese. Totuși, acolo unde nu există posibilitatea să se confecționeze panouri cu nervuri dese în condiții industriale, este judicios să se organizeze producția de panouri celulare. Prin întrebunțarea pe scară largă a panourilor pentru planșee vom elimina de pe șantier « meșteșugarii » care folosesc beton monolit.

Trebuie să vorbim și despre neajunsurile în execuția scărilor. În prezent, pe multe șantiere se mai aduc din fabrici rampe și podeste de scări de beton armat cu suprafețe prost finisate. De aceea, este nevoie pe șantier, la montarea rampelor și podestelor de scară, să se refacă finisajul lor. Într-un număr de cazuri, se procedează la fel și cu panourile pentru pereți și planșee. Acest lucru nu este just. Toate lucrările pentru finisarea pieselor de beton armat trebuie să fie complet executate în fabrici. Rampele de scări trebuie aduse cu extradadosul curat și cu treptele finisate. Podestele scărilor trebuie să aibă de asemenea extradadosul finisat și fața văzută acoperită cu plăci sau cu mozaic. În scopul conservării în timpul construirii, suprafețele trebuie să fie acoperite cu hirtie și protejate cu scinduri.

În fabrică este necesar, de asemenea, să se execute finisarea panourilor de pereți și planșee. Pe șantier, prefabricatele trebuie să ajungă în stare complet finisată, gata pentru montare. În caz contrar, ce fel de avantaj vom obține de la montajul-asamblare, dacă vom confecționa prefabricatul în industrie, îl vom monta la catul opt și apoi ne vom gândi cum să ajungem la el, spre a-l curăța sau a-l prelucra suprafața?

Prefabricatele de beton trebuie să fie ușoare, să nu aibă greutate de prisos.

Trebuie să acordăm o atenție deosebită introducerii prefabricatelor cu pereți subțiri, profilate. Aceste prefabricate au mari avantaje față de elementele masive de beton. Se micșorează greutatea aproximativ cu 33 %, consumul de ciment scade cu 20 %, costul se reduce cu 15 %.

Faptul că în fabrici există vibratoare, mese vibrante, ștanțe mecanice și alte mecanisme, permite să se întrebunțeze, la confecționarea pieselor și prefabricatelor, betonul uscat în locul celui plastic. Betonul uscat permite o decofrare rapidă a betonului și obținerea unor piese cu rezistență mare. Eficacitatea întrebunțării betonului uscat constă și în sporirea vitezei construcției, din cauza micșorării numărului de tipare, în îmbunătățirea calității produselor, economisirea de metal pentru tipare și reducerea cheltuielilor pentru demontarea și asamblarea cofrajului. Trebuie să tratăm aceste probleme ca buni gospodari. Numai acolo unde nu există fabrici, unde nu este organizată producția industrială a pieselor de beton armat, trebuie întrebunțat deocamdată betonul plastic.

Folosirea pe scară largă a prefabricatelor de beton armat în construcții va permite să se reducă considerabil cantitatea de lemn și metal întrebunțat. Trebuie să recunoaștem, tovarăși, că nu am învățat încă să consumăm economic și să păstrăm cu adevărat astfel de materiale foarte prețioase, ca lemnul și metalul. În viitor, o astfel de risipă nu se mai poate tolera.

Mulți se plâng că nu este lemn. Și într-adevăr, acest material nu ajunge. Totuși, în același timp, mult lemn se risipește. Să luăm, de exemplu, Ministerul Căilor de Comunicații. Traversele de cale ferată se fac numai din lemn, stâlpii de kilometraj se montează numai din șine, pilonii, podețele și tuburile pentru scurgerea apelor se execută toate din metal. Oare toate acestea nu se pot executa din beton armat? De ce să nu învățăm, de exemplu, de la cehi, care execută traverse de beton armat foarte bune și economisesc astfel mult lemn? Duceți-vă și vedeți. Sint prietenii noștri și ne vor împărtăși cu plăcere experiența lor.

Împună cu tov. Bulganin, Mikoian și cu alți membri ai delegației care a vizitat China, am văzut mulți piloni și stâlpi executați din beton armat și bine executați. Trebuie să preluăm această experiență folositoare.

În timpul călătoriei în Extremul Orient am controlat unele uzine și am văzut că multe dintre ele sînt construite mai ales din metal, iar prefabricatele de beton armat aproape că n-au fost folosite. De ce se întâmplă aceasta? Din cauză că unii conducători execută scheletele halelor industriale complet din metal, argumentînd că acest lucru le permite să termine mai repede construcțiile. Dar acest lucru nu este just.

Tovarăși, trebuie să lichidăm cu risipa de metal. Din metal trebuie construit numai ceea ce este strict necesar. Tot ce poate fi înlocuit în construcții cu beton sau cu beton armat, trebuie să fie înlocuit. (Aplauze).

Discutînd problemele industrializării construcțiilor, nu putem trece sub tăcere problema dezvoltării producției materialelor de construcții necesare în cantități mari. Mi se pare că și Gosplan^{*)}, cit și mulți dintre cei prezenți aici, sînt vinovați de o lipsă serioasă. Nu este just că în dezvoltarea industriei materialelor de construcții la noi s-a pus accentul, pînă în ultimul timp, pe construirea de fabrici de cărămidă, în timp ce noi trebuie să dezvoltăm pe toate căile industria cimentului. (Aplauze).

Cărămida, ca material principal de construcții, se întrebunțea și se întrebunțează acolo unde construcțiile se execută mai ales manual. În acest caz este de mare importanță și greutatea materialului de zidărie, greutatea cărămidii. În prezent, cînd există beton, motoare electrice, macarale de ridicat și alte mecanisme, nu trebuie să se mai continue lucrările ca în trecut. Știm cu toții că de mult timp și muncă sînt necesare pentru confecționarea cărămidii. Se extrage argilă din cariere, este prelucrată în malaxoare de argilă, se fasonează cărămidă crudă, apoi se usucă, se încarcă în cuptoare, se arde, cărămida este transportată în depozit, apoi pe șantier, se ridică pe schele, se clădește în zidărie,

^{*)} Comisia de Stat a Planificării (N. T.)

și toate acestea se execută de nenumărate ori, cărămidă cu cărămidă, ca un mozaic.

Nu este mai bine oare, ca în loc de cărămidă să se execute blocuri de zidărie din beton, de dimensiuni corespunzătoare cu mijloacele de ridicare, cu greutatea de două, trei, cinci tone? Construcția din blocuri dă o înaltă productivitate a muncii și o producție mare. Nu întâmplător într-o serie de alte țări se întrebuintează în construcții, pe scară largă, betonul și nu cărămidă.

În prezent, când în fața noastră a apărut sarcina industrializării largi a construcțiilor, este necesar să dezvoltăm pe toate căile industria cimentului, astfel încât să asigure sporirea considerabilă a producției de beton.

Totuși, aceasta nu înseamnă de loc că noi nu trebuie să avem grijă de sporirea producției de cărămidă, folosind rezervele existente ale fabricilor de cărămidă în funcțiune.

La constatarea de față a luat cuvântul cunoscutul inovator tov. Duvanov. El a demonstrat în mod convingător că în fabricile existente de cărămidă se poate spori producția de cărămidă odată și jumătate — de două ori. Aceasta se poate obține folosind metoda înaintată de ardere a cărămizii propusă de tov. Duvanov și verificată în practica citorva întreprinderi. Cărămida continuă să rămână materialul principal de zidărie, de aceea trebuie să perfecționăm pe toate căile producția ei, atâta vreme cât nu va fi înlocuită cu produse de beton.

Trebuie, de asemenea, să ducem o muncă intensă pentru a întrebuinta mai just cărămidă în construcții. Tovarășii Malțev și Širkov, care au luat cuvântul aci, au arătat metodele raționale pentru transportul cărămizii pe șantier. Folosirea containerelor pentru transportul cărămizii a adus multe foloase construcțiilor. Dar acum noi trebuie să mergem mai departe. În loc de a transporta cărămidă în containere, trebuie să confecționăm în fabricile de cărămidă blocuri întregi din cărămizi. În Cehoslovacia, de exemplu, acest lucru a și început să se facă. Se știe, de asemenea, că primele experiențe în acest sens au fost realizate de către tov. inginer Rebrikov, pe șantierele Stalingradului. Confecționarea blocurilor din cărămizi trebuie organizată astfel, încât suprafața blocurilor să fie finisată în fabrică. Acest lucru va permite să se monteze pereții clădirilor executate din blocuri fără vreo prelucrare suplimentară a lor pe șantier.

Tovarăși! Introducerea cu succes a metodelor industriale și îmbunătățirea activității organizațiilor de construcție depinde în mare măsură de nivelul tehnico-organizatoric al conducerii construcțiilor.

Cu forțele unor organizații mici de construcție nu se poate realiza industrializarea construcțiilor, nu se poate accelera ritmul și reduce costul lucrărilor de construcție. De aceea, organizațiile de construcție trebuie comasate. În prezent există în Uniunea Sovietică peste 7500 organizații de construcție, dintre care o treime au un volum anual de lucrări sub 5 milioane ruble. La Leningrad, de exemplu, funcționează 133 organizații de construcție, care execută lucrări în antrepriză, la Kiev — 107, la Rostov — 56 organizații etc. Dar câte organizații mici există și la uzinele care construiesc în regie? Ele sînt nenumărate. Numărul organizațiilor de construcție nu scade, ci crește din an în an.

Nu se poate pune în mod serios problema industrializării construcțiilor, dacă vom spori și de acum înainte numărul organizațiilor de construcție. Pentru toată lumea este limpede că organizațiile de construcție mici, prin urmare și slabe, nu au capacitatea să folosească metode industriale de lucru. Trebuie să mergem cu hotărîre pe calea comasării organizațiilor de construcție. Fără aceasta nici nu poate fi vorba despre industrializarea construcțiilor.

Foarte instructivă este în această privință experiența comasării organizațiilor de construcție din Moscova, unde pe baza a 56 de trusturi de construcție ale Sovietului din Moscova, precum și ale ministerelor și instituțiilor centrale a fost creată o organizație unică de construcție — Glavmosstroï. Când s-a discutat problema creării Glavmosstroïului, s-a vorbit mult că Sovietul din Moscova nu va putea minui o organizație atât de mare, s-au emis temeri că planul de execuție a clădirilor de locuit va fi periclitat, dacă ministerele vor fi eliminate din această întreprindere. Se putea

presupune că în primul an de existență a Glavmosstroïului vor fi posibile unele deficiențe organizatorice, care ar putea duce la neîndeplinirea planului. Totuși, toate aceste temeri s-au dovedit a fi neîntemeiate. Tov. Kucerenko, șeful Glavmosstroïului, a raportat aici despre rezultatele comasării organizațiilor de construcție și a comunicat că angajamentul constructorilor din Moscova, de a da în folosință în anul curent 900 mii metri pătrați de suprafață locativă, va fi îndeplinit și totodată se va realiza pentru 1955 un front de lucru de rezervă mai mare decît în anul expirat.

Aceste rezultate dovedesc că noua organizație a făcut un pas important înainte, deoarece în construcție frontul de lucru de rezervă constituie factorul principal, aș spune chiar cel mai important din cele principale. (**Aplauze**). Este de la sine înțeles că lucrările de construcții nu se pot executa în mod ritmic, fără a avea un front de lucru de rezervă normal. Dacă nu există un front de lucru de rezervă, muncitorii calificați nu pot fi folosiți după specialitatea lor, ci la lucrări de pămînt și ajutoare. Ca rezultat se micșorează productivitatea muncii muncitorilor, se sporește costul construcțiilor, se depășesc termenele de execuție a lucrărilor. Când există un front de lucru de rezervă, lucrările pot fi executate ritmic, continuu, folosind muncitorii după specialitatea lor. Or, formarea unui front de lucru de rezervă normal este posibilă numai în organizațiile mari.

După exemplul Moscovei, trebuie realizată comasarea organizațiilor de construcție și la Leningrad, Kiev și alte orașe. Dar acest lucru trebuie făcut cu chibzuință, rațional. Crearea unor organizații puternice de construcție este necesară, pentru că aceasta va permite să se obțină folosirea pe scară largă, în construcții, a prefabricatelor și pieselor de beton armat, să se introducă mecanizarea complexă a lucrărilor de construcții, să se ridice productivitatea muncii, să se accelereze ritmul, să se îmbunătățească calitatea și să se reducă costul construcțiilor.

Experiența din Moscova și din alte orașe dovedește că este necesar să se creeze organizații de construcție specializate, tocmai specializate și nu complexe, deoarece numai astfel de organizații sînt capabile să introducă metode industriale de execuție a construcțiilor. (**Aplauze**).

Organizațiile de construcție specializate permit să se organizeze mai bine lucrul muncitorilor, să li ridice mai mult calificarea, permit folosirea cu randament mai mare a mecanismelor. De exemplu, la Moscova s-a creat trustul «Fundamentstroï», care execută lucrările de sistematizare a terenului șantiereelor, lucrările de terasamente, de fundații și zidării de subsol (din prefabricate și blocuri de beton sau de beton armat). Există trusturi care execută lucrările generale de construcții — montajul pereților — dacă construcția se face din blocuri mari sau din panouri de beton armat, montarea scărilor, planșeelor și alte lucrări. Cu execuția pereților despărțitori, cu finisajul încăperilor, se ocupă o organizație specializată în aceste lucrări. Lucrările tehnico-sanitare se execută de asemenea de o organizație de specialitate. Organizații similare execută lucrările electrotehnice, de instalație a ascensoarelor și alte feluri de lucrări.

Numai printr-o specializare precisă se poate ajunge la o productivitate înaltă și la o calitate bună în executarea lucrărilor. În aceste condiții sporește și salariul muncitorilor. Acolo unde nu există specializare și toate felurile de lucrări se execută de același trust sau birou, acolo muncitorul nu va ajunge la un salariu mare. Astăzi lucrează ca zidar sau zugrav, iar mîine — ca muncitor auxiliar. Se înțelege că în aceste condiții salariul va fi mic.

Specializarea organizațiilor de construcție le va face mai mobile, mai flexibile și mai operative în muncă. Înainte de a trece la construcția fabricii sau locuinței, trebuie ca organizația de specialitate care se ocupă cu lucrările de terasamente și de sistematizare, să niveleze șantierul, să execute fundațiile și toate lucrările subterane de instalații. Iar în același timp, o altă organizație de specialitate trebuie să se pregătească pentru asamblarea-montajul clădirii din prefabricate. Organizînd astfel lucrările, ele pot fi executate după un grafic combinat: se pot asambla elementele clădirii și simultan să se execute montajul utilajului tehnologic, în cazul cînd se construiește o uzină. Am avut multe exemple de astfel de organizare a lucrărilor de construcție și în timpul războiului și în perioada de după război.

Este clar că o organizație specializată nu poate fi tot timpul în același loc: terminându-și lucrările, ea trebuie să treacă la alt obiect. Soluția cea mai justă trebuie considerată crearea de organizații de construcție teritoriale specializate, dar pentru această soluție nu există încă peste tot condițiile necesare. De aceea, va trebui să se creeze provizoriu organizații specializate în cadrul ministerelor.

SĂ LICHIDĂM DEFICIENȚELE ÎN PROIECTARE, SĂ ÎMBUNĂTĂȚIM ACTIVITATEA ARHITECȚILOR

Tovarăși! Succesul industrializării, îmbunătățirea calității și reducerea costului construcțiilor depind în mare măsură de organizațiile de proiectare, de activitatea arhitecților și constructorilor proiectanți.

În condițiile volumului mare de lucrări de la noi pentru construirea de întreprinderi industriale, locuințe, școli, spitale, clădiri social-culturale, nu ne putem împăca cu rămânerea în urmă a proiectării. Toată țara noastră este plină de șantiere. Statul Sovietic alocă anual, pentru construcții, multe miliarde de ruble: la noi, literalmente, fiecare este interesat ca lucrările de construcție să meargă bine. Noi nu putem să ne împăcăm cu faptul că lucrările de construcție întârzie adeseori din cauza încetinelii organizațiilor de proiectare, astfel încât uneori chiar clădiri simple se proiectează timp de doi ani și mai mult.

Interesele industrializării construcțiilor ne impun necesitatea restructurării activității organizațiilor de proiectare, pentru ca întocmirea de proiecte tip și folosirea proiectelor tip existente să devină activitatea lor principală.

Folosirea pe scară largă a elementelor și a pieselor prefabricate din beton armat, a blocurilor mari și a noilor materiale de construcție constituie acel element nou în tehnica construcțiilor, care ne impune să renunțăm cu hotărâre la procedeele învechite în proiectare. (Aplauze).

Totodată, mulți lucrători din organizațiile de sistematizare și proiectare subapreciază importanța proiectelor tip.

Despre acest lucru stau mărturie următoarele fapte. Din cele 1100 organizații de proiectare de construcții existente în țară, numai 152 organizații se ocupă parțial cu întocmirea proiectelor tip. Din 1951 până în 1953 s-a cheltuit pentru întocmirea proiectelor tip doar 1 % din fondurile alocate pentru lucrările de proiectare. În 1953 au fost construite pe bază de proiecte tip numai 12 % din volumul total al construcțiilor industriale. Nici în anul acesta situația nu s-a îmbunătățit mult.

Am stat de vorbă cu mulți ingineri și arhitecți în privința proiectării. Toți sînt de acord că proiectele tip vor simplifica și îmbunătăți în mare măsură construcțiile, dar în practică mulți arhitecți și ingineri proiectanți, iar în construcții industriale uneori și tehnologii, caută să întocmească numai proiectele lor individuale.

De ce se întâmplă oare aceasta? Una din cauze constă probabil în faptul că există la noi lipsuri în pregătirea arhitecților. După exemplul maestrilor arhitecturii, mulți tineri arhitecți, după ce abia au pășit de pe pragul institutului și fără a putea sta încă bine pe propriile lor picioare, doresc să proiecteze numai clădiri cu caracter individual, se grăbesc să-și creeze monumente. Dacă Pușkin și-a creat un monument spiritual, mulți arhitecți doresc să-și creeze în mod obligatoriu un monument «material» sub forma unei clădiri construită după unui proiect personal. (Risete, aplauze).

Trebuie înțeles că dacă am construi pe bază de proiecte individuale toate construcțiile industriale, locuințele și celelalte clădiri, acest lucru ar încetini foarte mult ritmul construcțiilor și costul lor s-ar ridica enorm.

Mulți proiectanți — arhitecți și ingineri — lucrează într-adevăr în mod creator, aduc prin lucrările lor multe lucruri noi și utile, dar există în acestea și deficiențe mari. Unii proiectanți nu țin seama în proiecte de elementele, de piesele și materialele care se confecționează în fabricile industriei construcțiilor, și se orientează pînă în prezent spre metodele învechite de execuție.

Țara noastră execută lucrări de construcție de mare amploare de întreprinderi industriale, locuințe, școli, spitale și de alte construcții. Aceste construcții au o importanță extrem de mare. Sîntem obligați să accelerăm mult ritmul, să îmbunătățim calitatea și să reducem costul construcțiilor. Pentru rezolvarea acestei probleme există numai o singură cale — calea industrializării celei mai largi a construcțiilor.

Să luăm, de pildă, construcția de locuințe. Pentru ce să nu se aleagă cele mai bune proiecte de locuințe bine amenajate, care să se refolosească de mai multe ori în construcție? Arhitecții ar putea să-și propună în cadrul întrecerilor proiecte pentru asemenea case!

În prezent este extrem de necesar să se aleagă proiecte bune pentru locuințele din blocuri mari. În 1953, organizațiile de proiectare ale Sovietului din Moscova au pregătit proiecte de locuințe cu pereți executați din panouri și blocuri mari. Una din cele mai bune soluții a fost socotită atunci propunerea membrului activ al Academiei de Arhitectură a U. R. S. S., I. V. Joltovski. De atunci s-ar fi putut, pe baza propunerii amintite, să se întocmească un proiect, acesta să fie considerat ca proiect tip și să se construiască locuințe din blocuri mari timp de cîțiva ani. Totuși acest lucru nu s-a făcut.

De ce oare în prezent se folosesc 38 proiecte tip de școli? Este oare rațional acest lucru? Se procedează astfel, probabil, din cauză că mulți manifestă o lipsă de simț gospodăresc în construcții.

Trebuie ales un număr limitat de proiecte tip pentru locuințe, școli, spitale, pentru grădinițe de copii, magazine și pentru alte clădiri și construcții, trebuie construit în masă numai după aceste proiecte, să zicem, timp de 5 ani. După acest termen se va discuta și dacă nu vor exista proiecte mai bune, se va prelungi termenul de aplicare a acestor proiecte cu încă 5 ani. Ce este rău în această propunere, tovarăși?

Ce avantaje ne dau construcțiile executate după proiecte tip? Foarte multe. Vrei să construiești: există deja proiect, se știe ce fel de teren este necesar pentru această construcție, ce nevoi există de elemente și materiale de construcție, de ce număr de muncitori este nevoie. Totul este clar. Astfel de condiții vor ajuta să se accelereze și să se ieftinească mult construcțiile.

Sau să considerăm problema proiectelor pentru clădiri și construcții industriale. Proiectele de clădiri industriale, la fel ca și proiectele tip de locuințe, constau din secții sau travee identice care se repetă de mai multe ori. Stilpii, fermele, grinzile de poduri rulante și celelalte elemente rămîn neschimbate în cadrul fiecărei travee. Proiectele tip pentru clădiri industriale trebuie să fie întocmite ținîndu-se seama de posibilitățile amplasării în halele de producție și în atelierele anexă a unor ramuri industriale diferite. Clădiri cu destinații diferite se pot construi din aceleași elemente. În acest scop, proiectele tip pentru clădiri industriale trebuie să fie întocmite folosind o rețea unificată de stilpi și aceeași înălțime de etaje, încărcări unificate, case de scări unificate, aceleași goluri de ferestre și uși etc.

Folosirea acestor proiecte tip va permite să se organizeze confecționarea prealabilă în masă a pieselor și prefabricatelor de construcție și să se treacă de la un sistem obișnuit de construcție la asamblarea și montajul clădirilor, executînd aceste lucrări în termene scurte. Acest lucru trebuie realizat, tovarăși.

Pentru a introduce pe scară largă proiectele tip trebuie să avem voință și perseverență, deoarece în acest domeniu se poate să întîmpinăm și rezistență. Va trebui probabil să lămurim bine unora necesitatea acestui lucru.

Folosirea proiectelor tip în construcții va avea un efect mare, atît în ce privește economia de fonduri, cît și în privința accelerării și îmbunătățirii calității construcțiilor. Nu există nici o îndoială asupra acestui lucru. (Aplauze puternice).

Tovarăși, vreau să vă împărtășesc impresiile mele și unele observații despre activitatea arhitecților. Înainte de toate vreau să

mă adresez președintelui Academiei de Arhitectură, tov. Mordvinov. Cu dv., tovarășe Mordvinov, ne-am întâlnit adeseori în cadrul activității în orașul Moscova. Vă cunosc ca un bun organizator; acest lucru l-ați dovedit cu ocazia executării rapide, în lanț, a construcțiilor din strada Bolșaiia Kalujskaia. În acele vremuri, construcțiile se executau pentru prima dată prin metoda rapidă în lanț și se efectuau cu participarea tov. Mordvinov. Dar după război tov. Mordvinov s-a schimbat. Nu mai este același Mordvinov. După cum se cântă în opera «Logodnica țarului»: «Nu mai recunosc pe Grigorie Griaznov!» (Risete, Aplauze).

În construcțiile noastre se observă adeseori o risipă a fondurilor, și în această privință sînt de vină, în mare parte, arhitecții care permit exagerări în finisajul arhitectural al clădirilor care se construiesc pe bază de proiecte individuale.

Acești arhitecți au devenit o piedică în calea industrializării construcțiilor. Pentru a construi bine și repede, construcțiile trebuie să fie executate după proiecte tip, dar unor arhitecți, după cum se vede, aceasta nu le este pe plac.

Din raportul tov. Mordvinov și din cuvîntările unor arhitecți în cadrul consfăturii de față, rezultă că ei ocolesc problemele economiei construcțiilor, că ei nu manifestă interes față de costul unui metru pătrat de suprafață locativă.

Arhitecții, la fel ca și toți constructorii, trebuie să se orienteze către problemele economicității construcțiilor, trebuie să pătrundă profund în aceste probleme. Trebuie ținut minte totdeauna că unul din factorii cei mai importanți este costul clădirii construite, costul unui metru pătrat de suprafață.

Arhitecții, dacă vor să meargă în pas cu viața, sînt obligați să cunoască și să știe să folosească nu numai forme, ornamente și diferite elemente decorative arhitecturale, ei trebuie să cunoască și noile progrese în privința materialelor, prefabricatelor și pieselor de beton armat și înainte de toate trebuie să se priceapă foarte bine în problemele economicității construcțiilor. Tov. Mordvinov și mulți dintre colegii săi au fost criticați în cadrul consfăturii, tocmai pentru că ei, proiectînd clădiri, au uitat principalul — costul unui metru pătrat de suprafață; lăsîndu-se antrenati de imboldirea inutilă a fațadelor, au săvîrșit multe exagerări.

Pe fațadele locuințelor se atîrnă adeseori multe podoabe inutile, care mărturisesc lipsa de gust a unor arhitecți. Constructorii execută uneori chiar cu multe dificultăți aceste podoabe.

O mare influență au avut-o aci clădirile înalte. Proiectînd clădiri înalte, arhitecții s-au interesat mai ales de crearea siluetei construcțiilor și nu s-au gîndit la costul execuției și exploatării acestor clădiri.

Relieful complicat al pereților, creat numai în scop ornamental, implică cheltuieli exagerate în exploatare, legate de mari pierderi de căldură. Din această cauză, de exemplu la clădirea din piața Smolensk, cheltuiala suplimentară anuală pentru combustibil este de 250 mii ruble. Asta numai pentru această singură clădire.

Voi cita unele date cu privire la distribuția suprafețelor în clădirile înalte.

(în procente)

	Clădirea de lângă Krasnîie Vorota	Clădirea din piața Smolensk
Suprafața totală de construcție . . .	100	100
Suprafața:		
— încăperilor utile	28,1	30
— încăperilor auxiliare	23,1	24
— ocupată cu instalații tehnice și încăperi de serviciu	14,9	11
— constructivă	33,9	35

Din aceste date rezultă cît de mică este suprafața cu destinație de bază în clădirile înalte și cît de mare este suprafața așa-numită constructivă. Dar ce reprezintă suprafața constructivă? Aceasta reprezintă suprafața ocupată de ziduri și de elementele de construcție. La clădirile înalte, această suprafață este cu mult sporită față de norme, pentru crearea siluetei clădirii. La această supra-

față putem numai să privim, dar în ea, nu putem locui sau lucra. (În sală animație, risete, aplauze).

S-ar putea spune că totuși clădirile înalte sînt frumoase; poate că ele sînt criticate pe nedrept, doar înainte ele erau laudate. După părerea noastră este mai bine să se critice lipsurile, deoarece dacă noi nu o vom face acum, imitarea clădirilor înalte se va răspîndi și se vor mări și mai mult așa-numitele «suprafețe constructive». (Risete, aplauze).

În timpul cuvîntării tov. Mordvinov i-am pus întrebarea cu privire la costul clădirii înalte a hotelului «Ukraina», care se execută după proiectul lui. Trebuie să spunem că tov. Mordvinov nu rămîne în urmă, ci merge în pas cu cei care admit exagerări în finisajul arhitectural al clădirilor. Costul unui metru pătrat de suprafață cu destinație principală la hotelul «Ukraina» reprezintă 175 % față de costul suprafeței respective la hotelul «Moskva».

Este oare admisibil ca în același oraș — Moscova — diferența dintre costul construcției locuințelor executate după proiectele diferiților autori să atingă 600—800 ruble pentru fiecare metru pătrat de spațiu locativ?

Nu putem să ne împăcăm nici cu faptul că costul finisajului exterior la multe locuințe din Moscova, față de costul total al construcției caselor, să fie de 15—20 și chiar 30 procente în locul celor 8—9 procente normale.

Tovarăși! Nu există între noi și arhitecți nepotriviri în problemele de bază — cu privire la nevoia de a se crea locuințe și apartamente confortabile. Și aceasta este o problemă importantă, cînd este vorba despre confortul în viața oamenilor. Numărul apartamentelor cu puține camere și cu multe camere, dimesiunile lor, înălțimea încăperilor — în aceste probleme nu există de obicei divergențe. Dar acestea apar totdeauna, imediat ce vine în discuție problema aspectului arhitectural al fațadelor. Problema creării formei artistice-arhitecturale a clădirii se dovedește a fi cea mai complicată.

Unii arhitecți sînt atrași de a executa fleșe pe clădiri și de aceea aceste clădiri încep să semene cu bisericile. Vă place oare silueta bisericii? Nu vreau să discut probleme de gust, dar pentru locuințe nu este necesar un astfel de aspect al clădirilor. Nu se poate ca o locuință actuală să se prefacă, prin forma arhitecturală, într-un fel de biserică sau muzeu. Acest lucru nu aduce nici un confort locatarilor, ci complică numai exploatarea clădirii și scumpește costul ei. Totuși, unii arhitecți nu țin seama de aceasta.

Arhitectul Zaharov, de exemplu, a prezentat studiul proiectului construcțiilor din strada Bolșaiia Tulșkaia din Moscova, cu clădiri care, prin conturul lor, diferă foarte puțin de niște biserici. El a fost rugat să explice, să motiveze căruia fapt se datorește acest lucru. El a răspuns: «Noi legăm proiectele noastre de clădirile înalte, trebuie să exprimăm silueta clădirilor». Iată ce probleme preocupă cel mai mult pe tov. Zaharov. El are nevoie de siluete frumoase, iar oamenii au nevoie de apartamente. Lor nu le trebuie să admire siluetele, ci să locuiască în case! (Aplauze) În proiectele caselor de pe stradă Liusinovskaia, arhitectul a hotărît să așeze sculpturi pe colțurile clădirilor de la catul 8 în sus. La etajul de sus au fost proiectate colțuri teșite și în aceste colțuri teșite se făceau ferestre, iar pe solbancurile peretelui exterior se proiecta montarea unor statui. O cameră de locuit cu cinci pereți, cu o fereastră în colț, nu este comodă, fără a mai ține seama că locatarii acestei camere trebuie să privească toată viața lor spatele statuiilor. Se înțelege că nu prea este plăcut să locuiești într-o astfel de cameră. Este bine că aceste case nu au fost construite și tov. Zaharov a fost convins să se lase de aceste năzdrăvănii.

Și toate acestea poartă numele de crearea formei arhitecturale artistice a clădirilor! Nu, tovarăși, acestea sînt perversități în arhitectură, care provoacă pierderi de materiale și cheltuieli suplimentare de fonduri. Organizațiile din Moscova au luat o hotărîre justă, eliberînd pe tov. Zaharov de la conducerea atelierului de arhitectură. Dar acest lucru trebuia să fie făcut pentru binele construcțiilor cu mult mai înainte.

În Moscova, la începutul anului curent, au început să funcționeze și să fabrice produse două fabrici mari de prefabricate de beton armat. Totuși, avem numai un singur proiect aprobat

de clădire cu schelet și panouri. Cine este vinovat de întârzierea proiectării? De vină sînt mulți arhitecți și în primul rînd tov. Vlasov, arhitectul șef al orașului Moscova. El este un bun arhitect, dar uneori nu manifestă perseverența cuvenită.

Trebuie să se susțină pe toate căile și să se încurajeze lucrările bune în proiectare și mai ales la întocmirea proiectelor tip. Trebuie bine chibzuit și poate chiar modificat sistemul adoptat pentru salarizarea proiectanților. Trebuie fixat un astfel de sistem de salarizare, care să stimuleze mai bine activitatea lor. (Aplauze).

Lipsurile serioase în activitatea organizațiilor de proiectare și a unor arhitecți se explică în mare măsură prin indicațiile greșite date de Academia de Arhitectură și de un număr de arhitecți de frunte. Iată ce indicații s-au dat pînă în ultimul timp:

Președintele Academiei de Arhitectură, A. G. Mordvinov, în articolul «Problemele artistice ale arhitecturii sovietice», publicat în culegerea «Arhitectura» nr. 1 (1945), scrie:

«Arhitectura servește satisfacerii nevoilor estetice ale poporului... Crearea unor opere arhitecturale remarcabile necesită volume de construcții, necondiționate direct de nevoile practice (portice, săli monumentale, turnuri)... Nici un oraș, dacă dorim să fie frumos, nu poate fi lipsit de compoziții înalte».

Profesorul A. V. Bunin, în articolul «Problema utilizării moștenirii urbanistice în lucrările de refacere postbelice», publicat în cadrul aceleiași culegeri, afirmă:

«Pentru ornamentarea unui oraș sînt necesare construcții întregi nejustificate din punct de vedere utilitar, în special sub formă de cupole și turnuri... Orașul sovietic suferă de o criză a verticalelor... Centrele, cu clădirile lor publice, cu construcțiile turnurilor și cupolelor trebuie să fie rezolvate individual, fără nici un fel de standardizare».

Se pot cita multe afirmații similare.

Arhitecții de frunte accentuează mereu latura artistică și vorbesc puțin de economicitate și confortul locuințelor și celorlalte clădiri. Se înțelege că vom lupta împotriva acestei ruperi a arhitecturii de sarcinile arzătoare ale construcției.

Unii arhitecți încearcă să justifice orientarea lor greșită și prisosurile din proiecte prin referiri la necesitatea de a lupta împotriva constructivismului. Dar sub steagul luptei împotriva constructivismului se risipesc fondurile statului.

Ce înseamnă constructivism? Iată cum definește acest curent Marea Enciclopedie Sovietică: «Constructivismul... înlocuiește creația artistică «prin evidențierea construcției» (de aici și numele de constructivism) printr-un tehnicism gol. Vorbind despre cerințele «utilității», «rațiunii» funcționale, constructive, constructivității ajung de fapt la pasiunea estetizantă pentru forma ruptă de conținut. Ca urmare a acestui curent a apărut antiartisticul, tristul «stil de cutie», care este caracteristic pentru noua arhitectură burgheză... Manifestările constructivismului au fost supuse unei critici aspre într-o serie de indicații și hotărîri ale partidului...» (Marea Enciclopedie Sovietică, 1953, vol. 22, pag. 437, ed. rusă).

Această definiție a constructivismului nu este desigur completă. Dar caracterizarea dată constructivismului arată și lipsa de temei a unor arhitecți care, adăpostindu-se în dosul frazelor despre lupta împotriva constructivismului, sacrifică de fapt, confortul distribuției interioare și al exploatării clădirilor, de dragul fațadelor, adică de dragul formei, manifestînd prin aceasta o atitudine neglijentă față de nevoile arzătoare ale oamenilor.

Unii arhitecți care predică necesitatea luptei împotriva constructivismului cad într-o altă extremă — ornamentează fațadele clădirilor cu elemente decorative de prisos, iar uneori complet inutile, care antrenează după sine risipirea fondurilor statului.

Clădirile fără turnuri, portice, cu coloane sau cu fațade care nu sînt ornamentate cu procedee de decor, sînt denumite cutii și sînt socotite recidive ale constructivismului. De fapt, acești arhitecți credem că pot fi denumiți constructiviști, deoarece ei singuri alunecă «spre pasiunea estetizantă pentru forma ruptă de conținut».

Nu putem să ne mai împăcăm cu faptul că mulți arhitecți, ascunzîndu-se în dosul frazelor despre lupta împotriva constructivismului și despre realismul socialist în arhitectură, cheltuiesc fără chibzuială fondurile poporului.

Lupta împotriva constructivismului trebuie dusă cu mijloace raționale. Nu trebuie să ne lăsăm antrenați de decorațiile arhitecturale, de podoabe estetizante, de ridicarea pe clădiri a unor turnuri cu nimic justificate sau a unor sculpturi. Nu sîntem împotriva frumosului, ci împotriva lucrurilor de prisos. Fațadele clădirilor trebuie să aibă un aspect frumos și atractiv prin crearea proporțiilor reușite ale întregii construcții, printr-o proporționare bună a golurilor ferestrelor și ușilor, prin amplasarea pricepută a balcoanelor, prin folosirea corectă a facturii și culorii materialelor de finisaj, printr-o evidențiere veridică a pieselor și elementelor de perete la construcțiile din blocuri și panouri mari.

Fiecare proiect trebuie să fie întocmit ținînd seama de cheltuirea cu economie a fondurilor pentru construcții. Clădirile trebuie să fie rezistente și economice în exploatare. Arhitecții trebuie să învețe să socotească banii poporului. Această problemă este foarte serioasă. În cuvîntarea mea ating un punct vulnerabil al arhitecților. Dar pentru aceasta am și luat cuvîntul; lucrurile acestea nu pot fi spuse numai pe jumătate. Prietenia care constă numai din zimbete însoțite de risipa fondurilor poporului este o prietenie proastă, neprincipială. Trebuie să fim prieteni cu acei oameni care întăresc puterea Statului Sovietic, trebuie să susținem pe acei oameni care lucrează în interesul poporului.

Tovarăși! Trebuie să spunem că printre arhitecți, și chiar și în Academia de Arhitectură, există mulți tovarăși care s-au manifestat activ împotriva orientării greșite a unor arhitecți, dar obiecțiile lor nu au fost luate în seamă. Dv., tov. Mordvinov, și apropiații dv., ați înăbușit glasurile care se ridicau împotriva înfrumusețării inutile și ornamentelor false în arhitectură. (Aplauze).

La această consfătuire a fost ascultată cu mult interes cuvîntarea plină de conținut a tovarășului arhitect Gradov. Vorbînd despre sarcinile arhitecturii sovietice, tov. Gradov și alți citivi tovarăși au arătat foarte just necesitatea înlăturării denaturărilor formaliste și a stagnării în arhitectură. Ei au vorbit despre necesitatea folosirii critice a moștenirii clasice, despre faptul că arhitectura trebuie să fie subordonată nevoilor arzătoare ale societății noastre și că pentru aceasta arhitectura trebuie legată mai strîns de tehnica modernă și de construcție în toate verigile ei; trebuie larg desfășurată în arhitectură inițiativa creatoare, spiritul inovator și lichidată orice manifestare de monopolism și sugrumare a criticii. Nu se poate să nu fim de acord cu aceste concluzii și propuneri.

În perioada de pregătire a consfăturii de față, tov. Gradov s-a adresat Comitetului Central al Partidului cu o scrisoare în care a expus observațiile sale critice în problemele arhitecturii. Dar cum a reacționat la această critică tov. Mordvinov? El a luat toate măsurile ca să nu se permită tov. Gradov să ia cuvîntul la această consfătuire. Acest fapt dovedește că în Academia de Arhitectură nu sînt create condiții pentru un schimb liber de păreri în probleme de creație, pentru desfășurarea criticii.

Trebuie, de asemenea, să arătăm că Comitetul de Stat pentru Construcții conduce slab activitatea Academiei de Arhitectură, acordă puțină atenție stării de lucruri în activitatea de elaborare a proiectelor tip, în sistematizarea și construcția orașelor.

Atitudinea nejustă a unor arhitecți față de proiectare și de exagerările în crearea formei arhitecturale a clădirilor s-a extins, din păcate, destul de mult.

În legătură cu aceasta, vreau să vă povestesc despre impresiile pe care le-am avut după vizitarea orașului Sverdlovsk. Sverdlovsk este un oraș mare și frumos; în acest oraș vezi puterea Uniunii Sovietice. Acolo există uzine mari care produc mașini bune. Dar în construcția și amenajarea orașenească a acestui centru puternic există mari dezordini. De exemplu, cu ocazia refacerii clădirii Comitetului executiv al orașului, pe fațada principală s-a executat un turn cu fleșe. Construirea numai a acestei fleșe a costat aproape 2 milioane ruble, în timp ce reconstruirea întregii clădiri a costat

9 milioane ruble. Desigur că mare parte a acestor cheltuieli a fost provocată de lucrările legate de adaptarea fațadei la partea înaltă a clădirii și la execuția turnului. Numai cu fondurile consumate pentru executarea fleșei s-ar fi putut construi două școli a câte 400 de elevi.

Pe una din străzile Sverdlovskului există o mare clădire cu cinci caturi.

— Aceasta este o moară — ne explică secretarul Comitetului regional, tov. Kutirev, adăugând imediat: — Dar noi dorim să construim o nouă moară, iar această clădire s-o transformăm în hotel.

— Cum să o transformați? îl întrebăm.

— Desigur — confirmă tov. Kutirev — intenționăm să transformăm moara în hotel.

— Dar pentru ce să transformați moara în hotel — îi spunem noi. — Nu este mai bine să construiți unul nou?

Judecați și dv. Este oare rațional ca o clădire care este folosită pentru moară să fie transformată într-un hotel, iar moara să fie din nou construită? (**Risete în sală, Aplauze**). Doar cu acești bani se poate construi un hotel nou și bun, iar acest lucru va fi mai bine și va costa mai puțin. Unde este oare bunul simț, unde este rațiunea gospodărească?

Mergem mai departe prin orașul Sverdlovsk. Secretarul Comitetului regional ne spune:

— Iată pavaul; avem de asemenea de gând să-l transformăm.

— Dar ce vreți să faceți?

— Să-l acoperim cu asfalt.

Pavaul respectiv este executat din pavele de granit. Și acest pavaș va supraviețui și nepoților noștri, în timp ce un pavaș de asfalt nu durează mai mult de zece ani. Se pune întrebarea de ce trebuie stricat pavaul de granit?

Cînd am ajuns la clădirea Comitetului regional al partidului, secretarul Comitetului regional declară:

— Iată clădirea Comitetului nostru regional; avem de gând să o refacem.

— Ce fel de refacere, pentru ce?

— Fațada nu ne place, trebuie s-o refacem.

Ce înseamnă refacere? Cît costă refacerea unei clădiri cu șase caturi? Probabil că este mai ieftin să se construiască o clădire nouă, decît să se refacă cea veche.

Ascultînd aceste propuneri, îți vine în minte nemuritorul Șcedrin, care își bătea joc de un guvernator care strica, distrugea toate construcțiile făcute de predecesorul său. Rezultă că se mai găsesc la noi apucături care au fost ridiculizate de marele satiric rus Șcedrin! (**Aplauze**).

Această apucătură dăunătoare de a reface provoacă mari cheltuieli statului. Astfel pot proceda numai aceia care și-au pierdut simțul răspunderii față de muncile care le-au fost încredințate. Împreună cu tov. Bulganin și Mikoian, am prevenit pe conducătorii din Sverdlovsk, că dacă vor proceda mai departe tot astfel și vor executa refaceri inutile, vor fi pedepsiți.

Multe exagerări se comit la construcția clădirilor de spitale și instituții social-culturale. În 1953 s-a terminat la Soci construcția sanatoriului Ministerului Industriei de Construcții Navale.

Lucrătorilor acestui minister și președintelui Comitetului executiv al Sovietului orașenesc din Soci li s-a părut că fațada este prea sărăcăcioasă. S-a propus transformarea fațadei terminate. În acest scop s-au alocat 800 mii ruble. Și doar cu acești bani s-ar fi putut construi o casă cu 20 apartamente a câte două camere.

Sînt motive să considerăm că surplusurile și diferitele transformări costisitoare se execută de multe ori după sfatul arhitecților. Și dacă analizăm esența problemelor, atunci tocmai aceasta a fost linia de activitate a Direcției pentru arhitectură de pe lîngă Consiliul de Miniștri al R.S.F.S.R. Această direcție a instituit în 1953 un concurs pentru cele mai bune clădiri executate în orașele și așezările muncitorești din Federația Rusă. Care au fost însă construcțiile distinse cu premii?

În așezarea muncitorească Vatutenki din regiunea Moscova s-a construit clădirea unei grădinițe de copii. Din cauza supradimensionărilor ei, revin 91,9 metri cubi din volumul clădirii pentru un loc, în locul celor 24 metri cubi prevăzuți de norme. Clădirea

este supraîncărcată cu podoabe de stucatură. Arhitectura exterioară are un caracter «de palat». Cu fondurile cheltuite pentru această clădire s-ar fi putut construi trei grădinițe de copii. Totuși, autorul proiectului a primit premiul I. Pentru ce? Pentru risipirea fondurilor. (**Risete**).

În orașul Ufa s-a construit, pe baza unui proiect tip, un cinematograful. Fațada clădirii a fost din nou proiectată folosind un mare număr de ornamentații scumpe. Costul lucrărilor de finisaj reprezintă peste 30 % din costul total al clădirii. Autorul proiectului a căpătat de asemenea premiul întâi.

La pavilionul de chirurgie al sanatoriului nr. 66 din orașul Yalta, prisosul de suprafață al soluției de plan atinge mai mult decît odată și jumătate necesarul. Și autorul acestui proiect a primit un premiu în bani.

Toate aceste fapte dovedesc că Direcția pentru arhitectură de pe lîngă Consiliul de Miniștri al R.S.F.S.R. nu orientează just pe arhitecți în activitatea lor, nu se interesează de economicitatea construcțiilor.

Puteți pune întrebarea, dar cine a fost președintele juriului acestui concurs? Această obligație o îndeplinea tov. Cernișev, secretarul responsabil al Uniunii Arhitecților Sovietici, care mai înainte a fost arhitectul șef al orașului Moscova. Este dureros că un arhitect atît de experimentat și-a permis să părăsească calea cea bună. Credem că ar fi fost mai util să nu fi fost aprobate hotărârile juriului acestui concurs, ca nefiind juste. (**Aplauze**).

După această consfătuire vor trebui convocate în orașe și în ministere consfăturile arhitecților, inginerilor proiectanți și constructorilor executanți, pentru ca oamenii să vorbească «din inimă» și să găsească un limbaj comun. Sînt convins că majoritatea arhitecților vor înțelege just exigențele noastre. (**Aplauze**). Și cine nu va înțelege, trebuie să fie adus pe calea cea bună.

Tov. Vișnevski, care a luat cuvîntul aici, a făcut propunerea de a fixa prețurile de cost, de a fixa costul construcțiilor de case pe raioane și orașe, pornind de la costul unui metru pătrat de suprafață locativă. Poate că acest lucru va contribui la lichidarea prisosurilor din proiecte. Cred că această propunere este justă.

Trebuie să se pună capăt lipsurilor serioase în proiectarea și sistematizarea orașelor. Organizațiile noastre de partid și organele sovietice trebuie să se ocupe zi de zi de această problemă importantă. Una din cauzele lipsurilor enumerate în activitatea arhitecților este faptul că în multe cazuri ei nu au simțit controlul și ajutorul organizațiilor locale de partid și sovietice. Trebuie să se ridice simțul de răspundere al organelor locale pentru executarea construcțiilor și amenajarea orașelor și așezărilor muncitorești.

Pînă în ultimul timp, proiectele de sistematizare ale orașelor din Uniunea Sovietică erau supuse aprobării guvernului Uniunii. În această situație, aprobarea proiectelor întîrzie mulți ani. Putem cita în special următorul exemplu. După război s-a întocmit la Kiev proiectul de sistematizare a centrului orașului. Acest proiect a fost trimis din Kiev la Moscova și înapoi de mai multe ori. Kresciatikul este aproape complet construit, dar proiectul nu este încă aprobat. Și acesta nu este unicul caz. Ni se pare că a devenit necesar să se revizuiască procedeul de aprobare a proiectelor de sistematizare a orașelor, acordînd mai multe drepturi organelor locale. (**Aplauze**). Trebuie să se țină seama de creșterea cadrelor locale, care, organizîndu-și activitatea lor în mod just, vor putea să rezolve în condiții bune aceste probleme. Această atitudine va întări simțul de răspundere al conducătorilor locali și le va dezvolta inițiativa. Pe de altă parte, probabil că este judicios să se ceară Comitetului de Stat pentru Construcții să întărească controlul acestei activități la fața locului, pentru ca să nu mai existe la noi dezordinea pe care am văzut-o în orașul Sverdlovsk.

Dacă vom organiza așa cum trebuie întocmirea proiectelor tip, dacă vom îmbunătăți cu hotărîre activitatea arhitecților și inginerilor proiectanți, dacă vom îndrepta atenția lor către problemele de economie, dacă vom ridica simțul de răspundere al organelor noastre locale și vom descătușa mai mult inițiativa lor, vom obține cu singuranță noi succese importante în construcții, în reducerea costului și ridicarea calității lor.

ÎMBUNĂTĂȚIREA CALITĂȚII — SARCINĂ DE BAZĂ A CONSTRUCTORILOR

Tovarăși! O atenție deosebită o merită problemele îmbunătățirii calității construcțiilor. Noi trebuie să construim un numai repede, dar neapărat bine și rezistent, trebuie să ne fie scump renumele mărcii noastre de construcție. Clădirile trebuie să fie atât confortabile pentru locuit, cât și comode ca exploatare. Clădirile prost construite cer după scurt timp reparații, ceea ce reclamă cheltuieli suplimentare. Aceasta se referă la toate categoriile de construcții.

În primul rând aș vrea să vorbesc despre calitatea construcției locuințelor. Oare noi facem pereți și planșee bune în aceste clădiri? Eu cred că sînt într-adevăr de calitate bună. În clădirile locuințelor, școlilor, hotelurilor etc. zidurile și planșeele se construiesc astfel încît ele pot dura sute de ani. În această privință nu există nici o îndoială, întrucît în construcții se folosește pe scară largă betonul armat. Trebuie să spunem însă direct, că finisarea clădirilor este adeseori de proastă calitate. Mai mult decît atât, mulți lucrători se împacă cu o finisare proastă, vădit neconștiințioasă a clădirilor. Despre aceasta au vorbit pe bună dreptate mulți tovarășii la consfătuire.

Recent, împreună cu tov. Bulganin și Mikoian, am avut ocazia să vizităm numeroase orașe din Extremul Orient, Siberia și Ural. Am fost primiți foarte bine. De altfel, acest lucru este explicabil: musafirii sînt exigenți, ar putea să critice și chiar nai mult decît să critice. De aceea s-au străduit să aranjeze lucrurile cît mai bine. **(Risete, aplauze).** În orașul Sverdlovsk noi am locuit la hotel. Hotelul este construit bine, rezistent. Trebuie să presupunem că nu am fost cazați în camerele cele mai proaste. **(Risete).** Și totuși am constatat în acest hotel că nodurile sanitare sînt executate foarte prost, iar calitatea lucrărilor de finisare este destul de scăzută. Am invitat pe directorul hotelului și conducătorii orașului și le-am spus: uitați-vă cît de prost s-a lucrat.

Se vede treaba că în timpul execuției nu a existat exigența necesară. Calitatea plăcilor a fost proastă, iar plăcile au fost montate neglijent. Țevăria nodurilor sanitare era acoperită de rugină și desigur că ele au fost vopsite în grabă, înainte de sosirea noastră, cu o vopsea cenușie, odată cu țevile fiind vopșiți și pereții. Legăturile acestor conducte sînt făcute foarte prost și eu, ca fost lăcătuș, am fost extrem de indignat: chiar înainte de Revoluție îmbinările țevilor în mină se făceau mai îngrijit și mai bine decît modul în care această operație a fost efectuată în hotelul din Sverdlovsk.

La Sahalin am locuit în hotelul construit pentru militari. Clădirea hotelului este bună, însă finisarea încăperilor pentru băi și a nodurilor sanitare este de asemenea de proastă calitate. Calitatea plăcilor de căptușire este proastă și plăcile sînt montate neglijent.

Despre aceste fapte — și sînt multe la număr — trebuie să le vorbim constructorilor și să le cerem o îmbunătățire hotărîtă a calității lucrărilor. Tov. Iudin, ministrul Industriei Materialelor de Construcție și alți lucrători din industria materialelor de construcție, nu trebuie să se supraaprecieze; ei ar trebui să învețe de la prietenii noștri din Cehoslovacia, care produc materiale de construcție și detalii de bună calitate. **(Aplauze).** În această privință am avea de învățat și de la Republica Democrată Germană, unde se fabrică plăci de căptușire de bună calitate. Trebuie să spunem de-a dreptul că unii tovarășii învață cam puțin de la alții și în special nu vor să învețe. **(Aplauze).**

În locuințele date în exploatare, adesea se lasă multe lucrări neterminate și de aceea locatarii au neajunsuri.

Este necesar să acordăm o atenție deosebită îmbunătățirii calității obiectelor de tâmplărie. În numeroase case tocurele ferestrelor și ușilor sînt prost executate. Or, dv. știți că dacă omul vine în casă, el acordă atenție în primul rînd ușii — cum se închide ușa, dacă există în ea crăpături, cum este vopsită; de asemenea el se uită cum sînt executate ferestrele, cum sînt elementele de fierărie. Pentru îmbunătățirea lucrărilor de finisare trebuie să luptăm perseverent și continuu. În locuințe trebuie de asemenea bine finisate și casele scăriilor.

Mai rămîn încă multe de făcut în legătură cu îmbunătățirea calității izolației acustice în case. Trebuie să acordăm o atenție deosebită izolației acustice între apartamente. Ea trebuie să fie ire-

proșabilă. În acest caz, cerințele izolației acustice trebuie satisfăcute, atît la zidurile despărțitoare între apartamente, cît și la planșeele dintre etaje.

Există numeroase deficiențe în lucrările de amenajare a pardoselilor. Pardoselile de parchet se așază pe mastic, însă adesea calitatea masticului utilizat este nesatisfăcătoare, el iese de sub parchet. Parchetul este prost răzuit. Trebuie îmbunătățită calitatea lucrărilor de execuție a pardoselilor din parchet.

Trebuie să dezvoltăm într-o măsură mai largă producția de linoleum. Pardoselile acoperite cu linoleum nu sînt mai prejos decît cele cu parchet, fiind mai igienice și mai elegante. Îngrijirea acestor pardoseli este mai simplă decît a celor executate din parchet. Toată lumea știe că pardoselile de parchet trebuie frecate. Această operație este complicată și necesită cheltuieli suplimentare. Trebuie să prețuim munca femeilor și s-o ușurăm în măsura posibilităților.

În multe cazuri, la noi se fabrică o mobilă de bucătărie de proastă calitate. Și asta nu pentru că noi nu am ști să lucrăm mai bine, ci pentru că nu sîntem exigenți față de calitate: folosim lemn verde, vopsim prost. Trebuie să lichidăm cu aceste lipsuri. Trebuie să dezvoltăm, de asemenea, mai larg producția de mobilă de bună calitate pentru școli, spitale, apartamente.

Pentru finisarea zidurilor exterioare ale clădirilor, cel mai bun material este ceramica. Căptușirea cu ceramică este durabilă, frumoasă și nu-și schimbă culoarea în timpul exploatarei. Aici, la consfătuire, a luat cuvîntul tov. Melia, constructorul presei de presare semiuscată, vorbind despre funcționarea presei care produce obiecte ceramice ieftine, de diferite dimensiuni și culori. Este necesar ca arhitecții să se familiarizeze cu acest material și să lucreze împreună cu tov. Melia pentru crearea unor noi tipuri de materiale ceramice de căptușire.

Sarcina îmbunătățirii calității construcțiilor impune mărirea exigențelor față de Ministerul Industriei Materialelor de Construcție, față de conducătorii întreprinderilor care produc materiale de construcție. Existența materialelor de bună calitate va crea condiții pentru ieftinirea și îmbunătățirea calității construcției.

La calitatea scăzută a lucrărilor de construcție contribuie de multe ori și lipsa, în orașe, a unui control eficace asupra construcției. În legătură cu aceasta trebuie să punem problema îmbunătățirii activității organelor Controlului de stat pentru arhitectură și construcții. Asupra acestei probleme s-au făcut diferite propuneri. Tovarășii propun ca lucrătorii Controlului de stat pentru arhitectură și construcții să aibă dreptul de a opri construcțiile, de a pedepsi pe cei vinovați pentru construcții de proastă calitate, de a mări răspunderea pentru calitatea lucrărilor etc. Se pare că trebuie să studiem aceste propuneri și să prevedem diferite măsuri aplicabile constructorilor care execută lucrări de proastă calitate. Trebuie să întărim controlul și exigențele față de constructori, pentru ca pe viitor ei să construiască bine și frumos. Cred că vom face aceasta.

Îmbunătățirea calității tuturor lucrărilor de construcție — fie că este vorba de construcții industriale, de locuințe sau orice alte construcții — este o problemă de stat de mare importanță. Grija pentru calitatea superioară a lucrărilor trebuie să fie manifestată atît de constructorii înșiși — începînd cu conducătorii ministerelor și terminînd cu fiecare muncitor — cît și de toate organizațiile locale de partid, sovietice, sindicale și comsomoliste. Prin asemenea control permanent și de masă, calitatea lucrărilor de construcție va fi ridicată la nivelul cerințelor înalte ale poporului nostru.

CU PRIVIRE LA CÎTEVA PROBLEME ALE PLANIFICĂRII ȘI ECONOMIEI ÎN CONSTRUCȚII

Mulți dintre cei care au luat cuvîntul la consfătuire au vorbit despre serioasele deficiențe existente în planificarea construcțiilor, despre dispersarea mijloacelor la numeroase obiecte, tărăgănarea termenilor lucrărilor de construcție și aprovizionarea nesatis-

făcătoare cu materiale de construcție, ceea ce are ca rezultat scumpirea construcțiilor.

Pagube însemnate sînt pricinuite de dispersarea mijloacelor la numeroase obiecte. Aș vrea să citez și alte câteva construcții «cărora le-a crescut barbă», în afară de cele menționate la consfătuire. Ministerul Căilor de Comunicație construiește, încă din anul 1940, calea ferată Askiz-Abaza. Costul acestei construcții reprezintă 74 milioane ruble. Timp de 13 ani au fost consumate 64 % din fondurile alocate. Pentru anul 1955 se prevăd 5 milioane ruble. Cu o astfel de planificare, construcția acestei căi va dura 19 ani.

Ministerul Flotei Fluviale construiește, încă din anul 1949, un șantier naval în ținutul Iaroslav. Costul acestei construcții reprezintă circa 50 milioane ruble; or, în 5 ani au fost consumate circa 10 milioane ruble. Pe anul 1955 se planifică pentru acest șantier 3 milioane ruble. La un asemenea ritm construcția va dura, în total, aproape 20 ani. Este admisibil oare să construim atât de încet și să cheltuim banii atât de nechibzuit? Tovarăși, trebuie să terminăm cu asemenea practici.

Dacă aceste construcții sînt necesare, trebuie să le executăm în termene mai scurte, fără a lungi construcția zeci de ani.

Permiteți-mi să vă citesc scrisoarea primită de Comitetul Central al P.C.U.S. din partea conducătorilor uzinei de becuri electrice în construcție, tov. Skripkin și Nesterov și șeful serviciului plan al trustului de construcții nr. 13, tov. Blum. Iată ce ne scriu ei:

«Trustul de construcție nr. 13 execută de mai mulți ani lucrări la 10 șantiere mari. Costul fiecărui șantier reprezintă zeci de milioane de ruble. Anual, printre care și pe anul 1954, la fiecare șantier se planifică între 11 pînă la 40 obiecte de construcție. Lucrările se execută simultan la mai mult de 100 obiecte. Trustul dispune în total doar de 900 lucrători. La fiecare obiect revin în medie 10 — 15 oameni. Unele obiecte reprezintă mari pavilioane industriale, săli de cazane și locuințe.

Cauza acestei dispersări este că toate ministerele beneficiare includ în planul lor anual numărul maxim de obiecte și fonduri, fără a ține seama de posibilitățile organizațiilor de construcție.

Uzinele, avînd tablouri nominale de investiții aprobate, finanțarea asigurată, insistă ca lucrările de construcție să se execute la toate obiectele. Aceste cerințe sînt confirmate de telegramele și dispozițiile ministerelor. De aceea, organizația de construcție este obligată să manevreze, să execute lucrări la toate obiectele simultan, forțîndu-le pe rînd, cînd la o uzină cînd la alta. Din această cauză, majoritatea obiectivelor incluse în plan nu se dau în exploatare, ceea ce frînează punerea în funcțiune a uzinelor.

Execuția simultană a lucrărilor de același fel la un număr mare de obiecte creează greutate și de aceea majoritatea uzinelor, a căror construcție a început încă în anul 1951 și care ar putea fi construite în decurs de doi ani, se construiesc în 5—7 ani. Fondurile cheltuite pentru construcții constituie un capital mort. Înghețarea unor fonduri importante se face pe seama stocurilor de utilaj aflate în depozitele beneficiarului, care nu se montează cu anii din cauza nepredării la termen a havelor de producție. Situația grea a aprovizionării cu materiale înrăutățește condițiile folosirii muncitorilor și mecanismelor. Calitatea lucrărilor scade.

Este necesar să încetăm cu practica planificării executării lucrărilor de construcții și montaj simultan la o serie de uzine mari. Gosplan este obligat să repartizeze programul lucrărilor de construcție conform planului, pe ministere-beneficiare și ministere-executante, ghidîndu-se după principiul concentrării fondurilor alocate, iar nu după principiul dispersării lor pe șantiere ».

Observațiile critice expuse în această scrisoare și concluziile autorilor scrisorii sînt absolut juste. Lipsurile despre care se vorbește în scrisoare există în multe orașe și ministere. Trebuie să încetăm cu dispersarea fondurilor pentru construcții.

Cum să luptăm cu aceste deficiențe? Lupta împotriva dispersării fondurilor trebuie să fie dusă în primul rînd de miniștri și de conducătorii tuturor departamentelor. O atenție deosebită trebuie să acorde acestei probleme Gosplan. Poate ar fi necesar, fără a mări schemele, să se organizeze un control de inspecție

însărcinînd cu aplicarea lui pe oamenii care nu ar culege numai datele, ci ar verifica și cum se folosesc mijloacele alocate pentru construcții, dacă tablourile nominale de investiții se întocmesc just, dacă nu sînt călcate interesele statului.

Cel mai important este să respectăm riguros regula: fără proiect, fără deviz, fără desene de execuție, să nu se înceapă construcția. **(Aplauze).** Or, care este situația în practică? De-abia s-a luat hotărîrea cu privire la construcție și a și zburat raportul: a început construcția. Or, în realitate nici nu există măcar proiectul. Se știe că pentru începerea construcției este necesar a pregăti bine terenul, a construi drumuri, a asigura alimentarea cu apă, energie, este necesar a avea proiectul complet. Cine trebuie să urmărească respectarea acestei reguli? Gosplan. El singur, însă, poate realiza cu greu această sarcină. Acest lucru trebuie făcut și de către miniștrii-beneficiari și miniștrii-constructori.

Planificînd construcția, trebuie să se țină seama de capacitatea de producție, de posibilitățile și cerințele organizațiilor de construcție și ale industriei construcțiilor. Fondurile pentru construcții capitale trebuie alocate numai în cazul existenței proiectelor. Ministerele și departamentele, precum și Gosplan trebuie să îmbunătățească planificarea construcțiilor.

Uneori, tovarășii noștri care lucrează în organizațiile de planificare și aprovizionare uită că o imprecizie cît de mică în calculele lor poate costa statul zeci de milioane de ruble.

Noi pierdem foarte mult din cauză că șantierele nu primesc întotdeauna metalul și alte materiale în sortimentele necesare. Voi cita două exemple, dar constructorii ar putea menționa ori cîte exemple de acest fel. Constructorii au nevoie pentru beton armat de sîrmă cu diametrul de 5,5 mm. Această sîrmă nu există. Li se spune — luați cu un mm mai groasă — cu diametrul de 6,5 mm. S-ar părea că diferența este mică, doar un singur mm, astfel încît problema nu merită discuție. Cu toate acestea, numai pentru șantierele Ministerului Construcțiilor, în cursul anului 1953, acest mm a provocat un consum în plus de 4800 t metal. Aceasta reprezintă o cifră pentru care duce lupte Gosplan și bine face. Iată, tovarăși, ce ne costă acest mm!

La șantierele Direcției generale a construcției conductelor de petrol, proiectele prevăd folosirea țevilor cu pereți subțiri pentru conducte de țîței. În realitate, industria a furnizat țevi cu pereți groși. De aceea, în anul 1953, consumul suplimentar de metal, înregistrat numai la această direcție, a reprezentat 3 400 t, ceea ce a provocat scumpirea costului lucrărilor cu 3 260 000 ruble.

Este clar că o asemenea risipă de metal și de alte materiale de construcție nu trebuie să existe.

Trebuie să menționăm că de problemele economice ale construcțiilor se ocupă prea puțin ministerele și departamentele, Comitetul de Stat al Construcțiilor, Comisia de Stat a Planificării și Ministerul Finanțelor.

Tov. Ionas și alți tovarăși care au luat cuvîntul la această consfătuire au spus că în prezent, în construcții, s-a ajuns la situația că devizul și-a pierdut însemnătatea sa. De aceea, în practică se întîmplă că cu cît costul după deviz al lucrărilor executate este mai mare, cu atît indicii de îndeplinire a planului sînt mai buni, fondul de salarii și de cheltuieli de regie este mai mare. Nu întîmplător constructorii caută să execute în special lucrări scumpe.

În ultimii ani, tehnica construcțiilor, mecanizarea lucrărilor de construcție, organizarea muncii, materialele și elementele pentru construcție s-au modificat mult, în timp ce ordinea de finanțare, normele de construcție, diferite reguli și instrucțiuni, legate de activitatea de furnizor a organizațiilor de construcție au rămas aceleași ca și în anii 1936 și 1938. Toate acestea au repercusiuni negative asupra dezvoltării activității de construcții. Se pare că este necesar să elaborăm și să luăm măsuri pentru reglementarea finanțării construcțiilor, astfel cum s-a procedat după conferința unională a constructorilor care a avut loc în anul 1935.

Problemele planificării și economiei în sectorul construcțiilor trebuie studiate permanent și aprofundat. Constructorii înșiși trebuie să se ocupe zi de zi de analiza economică a construcțiilor, să facă propuneri concrete pentru îmbunătățirea planificării.

Pe lângă aceasta trebuie să însărcinăm un grup de lucrători, poate pe cei de la Banca de Stat (**înviorare în sală**), care să nu depindă de ministere și departamente și care să se ocupe sistematic de problemele economiei în sectorul construcțiilor. De ce oare banca

nu plăce unora dintre dv., tovarăși? Precum se pare, banca nu place unora din cauză că ea este o instituție care numără banii, ori unii ar dori să-i încaseze fără socoteală. Or aceasta nu se va întâmpla. (**Aplauze**).

SĂ RIDICĂM PRODUCTIVITATEA MUNCII, SĂ FORMĂM CADRE DE CONSTRUCTORI CALIFICAȚI

Problema creșterii productivității muncii în construcții are o importanță covârșitoare. Pentru a asigura creșterea continuă a productivității muncii, în primul rând trebuie să fie ținut organizate lucrările pe șantiere, să fie mai bine folosite brațele de muncă și utilajul, să se facă economii de materii prime și de materiale, să se formeze cadre permanente de constructori calificați. Creșterea productivității muncii asigură creșterea câștigurilor constructorilor și îmbunătățirea bunăstării materiale a lor.

Unii tovarăși care au luat cuvântul la consfătuire au pus problema măririi salariilor constructorilor. Despre același lucru vorbește și un bileț primit de mine. În legătură cu aceasta trebuie să dăm câteva lămuriri. Se știe că am legat întotdeauna creșterea salariilor de creșterea productivității muncii. Creșterea productivității muncii trebuie să devanseze creșterea salariilor. Numai cu această condiție societatea noastră va avea întotdeauna acumulările socialiste necesare pentru a lărgi producția și a ridica pe această bază bunăstarea materială a poporului. Aceasta este singura cale justă, întrucât ridicarea bunăstării oamenilor muncii poate fi obținută numai pe baza avântului întregii noastre economii naționale. Fiecare trebuie să înțeleagă că în țara noastră trebuie să fie respectat un raport just între cantitatea mărfurilor existente și numerarul existent în circulație și la populație. Numai atunci vom avea o valută fermă, rubla noastră va fi stabilă și va avea valoare. Numai atunci va crește continuu și salariul real. Altfel lucrurile nu vor merge.

Prin urmare, pentru ridicarea salariului real al muncitorilor trebuie să se asigure creșterea neîntreruptă a productivității muncii, creșterea producției pe cap de muncitor.

Cum stau lucrurile la noi cu creșterea productivității muncii?

Potrivit directivelor celui de al XIX-lea Congres al Partidului, în cel de al cincilea cincinal este prevăzută o creștere a productivității muncii în industrie cu cca 50 % și în construcție cu 55 %, față de o creștere a salariului real de cel puțin 35 %.

În decurs de 4 ani, productivitatea muncii în industrie a crescut cu 33 %, iar în construcție cu 32 %. Salariul real a crescut în această perioadă cu 37 %, adică a și fost depășit nivelul prevăzut pentru întregul cincinal. Prin urmare, acum cheltuiim cu mult peste fondul de salarii prevăzut. Aceste date arată că în industrie și în construcție există deficiențe serioase în ce privește folosirea tehnicii și organizarea muncii. Neîndeplinind planurile de creștere a productivității muncii, numeroși conducători de departamente, întreprinderi și organizații de construcție pășesc pe calea sporirii numărului de muncitori și funcționari, ceea ce atrage după sine o depășire a fondului de salarii.

Se știe că în construcție există rezerve uriașe pentru creșterea productivității muncii și deci și pentru creșterea câștigurilor muncitorilor. Aceste rezerve constau în mecanizarea lucrărilor de construcție, folosirea justă a tehnicii puternice cu care sînt înzestrate șantierele noastre, trecerea la metodele industriale de construcție, ridicarea calificării muncitorilor, folosirea mai bună a experienței înaintate a inovatorilor și întărirea disciplinei în producție.

Vastele posibilități existente pentru mărirea productivității muncii și creșterea salariilor ni le dovedesc convingător numeroase exemple. Iată câteva din ele. Să luăm pentru comparație două școli dintre numeroasele clădiri școlare, construite la Moscova în cursul anului 1954 — una în stradela Tokmakov, cu ziduri de cărămidă, și alta în cartierul Kutuzov, din blocuri mari. Priviți cit de mare este diferența de manoperă necesară pentru construcție. Pentru zidăria de cărămidă, amenajarea cornișelor, planșelor, scăriilor și zidurilor despărțitoare s-au consumat 7360 zile-om, iar pentru aceleași lucrări la clădirea executată din blocuri mari — 1780, adică numai 24 % din numărul de zile-om consumate pentru școala construită din cărămidă. Producția

medie pe cap de muncitor, la aceleași lucrări: la școala construită din cărămidă, a reprezentat 268 ruble pentru o zi-om, iar la construcția din blocuri mari — 1432 ruble, adică de 5,3 ori mai mult. Ținând seama de toate lucrările efectuate la școala cu ziduri de cărămidă, producția pe zi-om a reprezentat 142 ruble, iar la a doua școală — 261 ruble, adică de 1,8 ori mai mult. La utilizarea macaralelor turn la construcția primei școli au fost folosite 314 schimburi-mașină, iar la a doua 164 schimburi-mașină adică 52 %. Iată, tovarăși, unde se află rezervele noastre pentru creșterea productivității muncii și mărirea salariilor!

Una din principalele condiții pentru creșterea productivității muncii este specializarea muncitorilor și ridicarea calificării lor. Această problemă este indisolubil legată de sarcina creării unor cadre permanente de muncitori. Fluctuația brațelor de muncă pe șantiere este inadmisibil de mare. Aceasta se întâmplă deoarece pe multe șantiere nu este organizată cum trebuie învățătura noilor muncitori. Vine un colhoznic la șantier, fără să aibă nici o calificare și, precum se știe, el este primit ca muncitor necalificat. Și iată, omul lucrează ca muncitor necalificat, producția sa este proastă, iar câștigul redus. El începe să se uite primprejur și la un moment dat tovarășii se apropie de el și îi spun: ascultă, lasă treaba asta și du-te la fabrică, acolo, după o jumătate de an ai să ai o calificare, o încadrare și poate și apartament. Omul se gîndeste și pleacă, iar după o jumătate de an se califică în uzină și câștigă de două-trei ori mai mult decît la șantierul de construcție. Așa este? (**Voci din bănci: E just**). De pe șantier nu pleacă muncitorii calificați — excavatoriști, șoferi betonisti, montori, zidari. Ei au o calificare și lucrează în specialitatea lor, îndeplinesc normele de producție și câștigă destul de bine.

Dacă am ajuta pe fiecare constructor să-și însușească bine o profesie, dacă l-am ajuta să devină un muncitor calificat, care să știe cum să folosească tehnica, realizînd o înaltă productivitate, atunci el și-ar îndrăgi meseria și ar spune cu mîndrie: «eu sînt constructor». Din păcate, pe șantierele noastre se manifestă încă prea puțină grijă pentru muncitorii noi. În Uniunea Sovietică nu există șomaj și muncitorul nu întâmpină nici o dificultate pentru a găsi de lucru. Pentru a atășa pe muncitori de șantier, ei trebuie învățați și ajutați să-și însușească o profesie.

Pe lângă aceasta, tovarăși, noi trebuie, indiscutabil, să acordăm mai multă atenție reglementării salarizării. Este oare normal că aproape fiecare departament are în vigoare mai multe tarife de salarizare? Despre aceasta au vorbit just cei care au luat cuvîntul. Merită a fi susținute propunerile de reglementare a plății muncii constructorilor care lucrează în diferite departamente. Trebuie înlăturată situația anormală, ca într-unul și același oraș, constructorii de aceeași specialitate și calificare să obțină salarii deosebite numai pentru că lucrează la șantierele altor departamente, care au tarife diferite. Aceasta, precum se pare, se întâmplă și din cauză că mulți economiști au început să se abată de la sistemul de remunerare a muncii stabilit mai înainte, ținînd seama de particularitățile diferitelor zone, de așa-zisul sistem de centuri. Trebuie să spunem, că nici comitetele sindicale nu duc activitatea necesară în această problemă.

Organizațiile economice și sindicale sînt obligate să utilizeze mai just posibilitățile materiale de care dispun pentru stimularea creșterii productivității muncii pe șantiere și pentru creșterea productivității muncii fiecărui muncitor. Aceasta va asigura o dezvoltare și mai mare a activității noastre de construcție, creșterea salariului real, îmbunătățirea continuă a nivelului de trai al constructorilor, a bunei lor stări materiale și culturale.

Problema creării cadrelor calificate stabile de constructori nu poate fi rezolvată cu succes fără pregătirea specialiștilor din veriga medie și superioară. Pentru pregătirea specialiștilor dispunem în prezent de condiții incomparabil mai favorabile decît

În trecut. A crescut considerabil nivelul cunoștințelor generale al întregii mase a muncitorilor constructori. Din mijlocul muncitorilor se ridică cadre de organizatori minunați, cresc specialiști care-și însușesc metodele industriale de construcții. Numeroase șantiere înzestrate cu o tehnică înaintată pot și trebuie să devină o școală bună pentru pregătirea specialiștilor constructori.

Acum există în țară mulți tineri care, terminând școala de 10 ani, în loc de a continua în învățământul superior intră în producție. Acest fenomen este normal și absolut natural. Trebuie să organizăm cursuri pentru tineri, să-i calificăm, să pregătim dintre ei cadre de specialiști pentru veriga medie și, aș spune, chiar pentru cea superioară.

Trebuie să abordăm problema îmbunătățirii pregătirii cadrelor de specialiști fără scoaterea din producție. Trebuie să acordăm mai multă atenție largirii și îmbunătățirii funcționării institutelor de învățământ fără frecvență și celor cu curs seral, nu numai a celor speciale medii, dar și a celor superioare. Aceasta va fi de un mare folos pentru întreaga economie națională. Dacă Ministerul Învățământului Superior ar analiza acum cîți studenți sînt admiși în primul an al institutelor de învățământ superior și cîți termină aceste institute, ar constata că un procent considerabil părăsește institutele de învățământ superior. În afară de aceasta, foarte mulți dintre cei care au terminat institutele de învățământ superior nu lucrează în specialitatea lor. Randamentul unor institute de învățământ superior, dacă ne putem exprima astfel, nu este ridicat.

Pe de altă parte, institutele de învățământ superior și școlile medii sau secțiile lor care funcționează pe lângă uzine mari dau, de asemenea, cadre de specialiști de înaltă calificare, pregătite, însă fără scoaterea din producție și care continuă să lucreze la aceeași întreprindere. Astfel, de exemplu, uzina de automobile I. V. Stalin are un institut propriu. În el învață, fără scoaterea din producție, mulți muncitori. Aici se face o alegere justă a studenților din sinul colectivului de muncitori. Un muncitor a venit la uzină și a îndrăgit întreprinderea și profesia sa. Avînd școala medie, el merge bucuros să învețe la cursurile serale, la școală

sau la institutul seral, le termină, obține titlul de tehnician sau inginer și continuă să lucreze mai departe în uzină. Diferența constă doar în aceea că, începînd școala ca muncitor sau maestru de rînd, el devine, terminînd-o, maestru, tehnician sau inginer, iar uneori și șeful secției.

Ni se pare că, pe lângă îmbunătățirea activității de pregătire a specialiștilor în instituțiile de învățământ medii și superioare, trebuie să dezvoltăm pe o scară mai largă pregătirea specialiștilor din numărul practicienilor care lucrează pe șantiere, îndeplinind obligațiile personalului tehnico-îngineresc și conducînd construcții și șantiere. Pregătirea acestei categorii de lucrători trebuie organizată, și fără, și cu scoaterea din producție. Pregătirea specialiștilor fără scoaterea din producție este poate mai îndelungată, însă această cale are și avantajele sale, deoarece cel care a terminat institutul superior fără scoaterea din producție cunoaște domeniul său mai aprofundat, are o mare experiență practică. Mulți ingineri înarmați cu cunoștințele științifice și cele din producție, înzestrați cu experiență, terminînd examenele, pot conduce întreprinderea cu îndrăzneală. **(Aplauze)**. Cei care au terminat institutele de învățământ superior posedă, de regulă, cunoștințe solide, însă ei au nevoie de un anumit timp pentru a studia producția, pentru a aduna experiența practică necesară.

Problemele legate de îmbunătățirea continuă a activității de construcții în țară, a industrializării sale, ridică în fața organizațiilor de partid, economice și comsomoliste, obligația de a îmbunătăți radical întreaga activitate cu cadrele de constructori. Constructorii îndeplinesc o operă mare, de importanță vitală pentru țară. Datoria noastră este de a-i înconjură cu atenție și grijă. Aceasta înseamnă că trebuie să analizăm mai aprofundat și să satisfacem mai complet cerințele crescînde ale constructorilor, să îmbunătățim condițiile lor de locuință și de trai, să organizăm mai bine activitatea politică de masă și cea cultural-educativă, se desfășurăm pe scară largă întrecerea socialistă printre constructori, pentru îndeplinirea și depășirea planului, pentru creșterea productivității muncii.

CÎTEVA OBSERVAȚII DESPRE CONSTRUCȚIA RUTIERĂ ȘI RURALĂ

Tovarăși! Permiteți-mi să fac cîteva observații cu privire la construcția rutieră și rurală. Aici nu este cazul să vorbim cît de importante sînt drumurile bune pentru țara noastră, cu spațiile sale nemărginite.

Noi trebuie să dezvoltăm construcția drumurilor din beton și ciment. Acestea sînt cele mai bune drumuri. **(Aplauze)**. Drumul de asfalt este un drum pentru 10 ani, drumul de beton și ciment este un drum pentru 100 de ani. Trebuie să ne orientăm spre dezvoltarea industriei cimentului, pentru a construi drumuri din beton. După cum se spune, noi nu sîntem atît de bogați pentru a putea construi ieftin. Dacă construiești scump, adică bun, trainic, construiești și uiți cînd ai construit! **(Aplauze)**.

Trebuie să facem mari lucrări de construcție de clădiri industriale și de locuit în colhozuri, sovhozuri, S.M.T.-uri, precum și de construcție de silozuri de cereale. Și aici noi va trebui să mergem pe calea folosirii largi a elementelor de construcție prefabricate din beton armat și, eventual, a construcției din blocuri. Astfel, de exemplu, la S.M.T.-uri se poate realiza construcția din blocuri, precum și cu schele. Totodată trebuie folosite pe scară întinsă materialele de construcție locale. Blocurile pot fi fabricate din pietre de scoici, calcar, cărămidă, chirpici. Toate aceste materiale și mijloace locale trebuie să fie puse la dispoziția constructorilor.

Din păcate, inițiativa utilizării materialelor locale de construcție este încă restrînsă. Unul din materialele bune pentru construcția rurală este stuful. În unele regiuni ale Ucrainei și altor republici casele se construiesc din vechime din stuf. El este un material minunat, nu putrezește, are mari calități termozolante. Dar el este încă prost folosit. Plăcile de tipul «Stromit» pentru pereții construcțiilor cu schelet, pentru pereții despărțitori și planșee trebuie executate din talaș de lemn, paie, stuf. Trebuie să fabricăm stufit și solomit *).

* Plăci de stuf și de paie (N.T.)

În primăvara acestui an a venit la mine secretarul comitetului regional al partidului din Astrahan, tov. Ganenko, cu rugămintea de a spori livrarea de material lemnos pentru ținut. Se știe că acolo lipsește lemnul. De asemenea, se știe că avem nevoie de lemn pentru șantiere mult mai importante.

Atunci am spus tov. Ganenko:

— În ținutul vostru crește un stuf minunat. Asta e aur, iar nu material de construcție.

— Da, avem stuf.

— Nu s-ar putea oare să se construiască din stuf cel puțin saivane pentru oi? Doar un material mai bun decît stuful nici nu există pentru aceste scopuri.

Tov. Ganenko a fost de acord cu această propunere. Deși de la această discuție a trecut cam multă vreme, totuși lucrurile nu s-au urnit prea mult din loc.

Cantități mari de stuf există în Kazahstan — pînă la 70 % din tot stuful ce crește în țară. În timpul călătoriei prin regiunile unde se valorifică terenurile virgine din Kazahstan am discutat cu conducătorii republicii, problema folosirii stufului. Tovarășii Ponomarenko, Brejnev, Taibekov și alți conducători din Kazahstan au găsit specialiști care cunosc fabricarea plăcilor de stufit și au început construcția clădirilor agricole, folosind stuful.

Cantități mari de stuf există în Uzbekistan, Turkmenia și în Ucraina — în luncile Nistrului, la Bug, Dunăre. Din stuf se pot construi diferite clădiri agricole și chiar case, se pot executa obiecte minunate, însă stuful nu este utilizat așa cum trebuie nici pînă în prezent. Este necesar să atragem atenția asupra acestei situații!

În construcțiile rurale trebuie larg folosite cele mai variate materiale locale de construcție. În cazul construcției caselor cu schelet, ca material de umplutură pot fi folosite diferite materiale locale. La Moscova, la uzina pentru prelucrarea lemnului «Hohlov», există un utilaj simplu pentru fabricarea plăcilor din paie și talaș

de lemn. Practica arată că pereții dubli executați din aceste plăci apără bine împotriva frigului. Trebuie pusă la punct fabricarea unui asemenea utilaj și organizată producția de plăci din paie și talaș pentru construcțiile rurale.

Trebuie să acordăm multă atenție construcției caselor colhoznice și amenajării satelor, cătunelor, chislacurilor, aulelor. Când oamenii au fost săraci, nu au avut posibilitatea să-și facă locuințe mai bune, să-și înfrumusețeze viața. Astăzi situația este alta. Colhozurile fruntașe, datorită avântului gospodăriei lor, au venituri mari, iar ziua de muncă a colhoznicului este foarte bine plătită. Cu toate acestea, locuințele multor colhoznici nu sînt prea arătoase.

Trebuie construite locuințe care să corespundă cerințelor culturale, sporite ale colhoznicilor. Astăzi, multe colhozuri și mulți colhoznici au fonduri pentru construcția noilor case, însă ei nu pot cumpăra materialele de construcție necesare, deoarece acestea nu sînt produse în cantități suficiente.

Trebuie să ne gîndim, tovarăși, ca să schimbăm această situație. Colhozurile și colhoznicii care au posibilitate trebuie să construiască cît mai multe clădiri de producție, clădiri social-culturale și locuințe și să le construiască cît mai bine. Oamenii trebuie să fie antrenați ca să construiască și ajutați în acest scop. **(Aplauze)**. Or, pentru ca lucrările de construcție la țară să se desfășoare cu succes, trebuie pusă la punct producția materialelor de construcție și pentru construcțiile satești.

Pentru aceasta, organele republicane și de ținut trebuie să dezvolte producția locală de materiale de construcție. Această industrie locală trebuie să nu se bazeze numai pe producția de cărămidă, ci în special pe producția de ciment. Uzinele de ciment trebuie să fie construite, de organizații unionale, și de cele republicane. Atunci țara va dispune de mai mult ciment, care va putea fi consumat și pentru nevoile construcțiilor rurale.

În țara noastră se depune o muncă intensă pentru dezvoltarea producției obiectelor de larg consum. Mulți consideră mărfuri de larg consum numai obiecte cum ar fi cizmele, hainele, șubele și multe alte obiecte de uz casnic. Oare materialele de construcție a locuințelor nu constituie mărfuri de larg consum? Materialele de construcție pentru locuințe constituie de asemenea obiecte foarte necesare pentru consumul popular.

Trebuie să dezvoltăm pe toate căile producția de ciment, ardez, țiglă și alte materiale de construcție, care să fie vindute în raioanele rurale. Trebuie să organizăm pe scară largă producția de prefabricate și piese pentru diferite construcții cu destinație agricolă și pentru case cu un număr redus de etaje, pentru construcția în colhozuri, așezări muncitorești și zone suburbane, spre a le vinde oamenilor muncii. Aceasta este avantajos, atît pentru stat, cît și pentru populație.

Mărind producția materialelor de construcție și dirijîndu-le la țară, vom accelera simțitor transformarea satelor și cartierelor noastre muncitorești, le vom face frumoase, plăcute la vedere, vom face ca ele să înfrumusețeze viața omului. **(Aplauze)**.

În sfîrșit, trebuie să vorbim și despre construcția cinematografele. În orașele și în special în satele noastre, numărul sălilor de cinematograf este încă insuficient. Trebuie să construim mai multe cinematografe, să producem mai multe filme de bună calitate. Aceasta este o operă necesară și importantă pentru avîntul continuu al culturii poporului, pentru dezvoltarea spirituală a oamenilor sovietici.

★

Tovarăși! An de an crește puterea Statului Sovietic. Se dezvoltă într-un ritm rapid economia națională a țării noastre, crește neconținut bunăstarea și cultura poporului. Aceasta este rezultatul justeii politici leniniste a Partidului Comunist. Toate succesele noastre constituie o mărturie grăitoare a coeziunii de monolit a poporului sovietic, a devotamentului său față de marea cauză a comunismului.

În cei 37 ani care au trecut de la victoria Marii Revoluții Socialiste din Octombrie, țara noastră s-a transformat dintr-o țară înapoiată, cum fusese în timpul țarismului, într-o mare

putere socialistă înaintată. Victoriile istorice ale poporului nostru au zguduit literalmente lumea. Acesta este rezultatul marii superiorități a orînduirii sovietice.

Marele Lenin a creat Partidul nostru Comunist, l-a călît în lupte revoluționare și l-a condus spre marea operă a construcției comuniste. Partidul a fost urmat de întregul popor. Acum lumea întreagă recunoaște forța Uniunii Sovietice, ca mare putere mondială și imperialiștii sînt nevoiți să țină seama de aceasta. Poporul sovietic a realizat aceasta sub conducerea încercată a Partidului Comunist. Acesta este rezultatul întrupării ideilor lui Marx-Engels-Lenin-Stalin. **(Aplauze furtunoase prelungite)**.

Sprijinindu-ne pe succesele noastre, dezvoltînd pe toate căile și de acum înainte industria grea, vom întări neîncetat puterea patriei noastre, vom lupta pentru dezvoltarea continuă a economiei naționale, pentru ridicarea bunăstării poporului. În această marea operă creatoare de construcție comunistă, armata numeroasă a constructorilor are un rol uriaș.

Tovarăși! La consfătuirea noastră, care s-a desfășurat cu succes, s-au făcut numeroase propuneri juste. Toate aceste propuneri prezintă mult interes și au o mare valoare. De aceste propuneri, de experiența pozitivă existentă, vor lua cunoștință mii de constructori din toate ținuturile Uniunii Sovietice. Consfătuirea a demonstrat că constructorii noștri înțeleg perfect sarcinile ce le stau în față, că ei sînt însuflețiți de dorința fierbinte de a îmbunătăți munca de construire a întreprinderilor industriale, de a întări neconținut puterea industrială a Statului Sovietic, de a da țării mai multe locuințe și alte construcții de bună calitate.

Dacă vom generaliza întreaga experiență pozitivă despre care s-a discutat la consfătuire și ne vom apuca așa cum trebuie de realizarea propunerilor făcute, de aplicarea procedeelelor și metodelor înaintate, dacă vom lupta cu hotărîre pentru lichidarea lipsurilor, vom obține o economie colosală de fonduri și materiale, vom atinge un rulaș mai mare al fondurilor, vom accelera ritmul și vom îmbunătăți calitatea construcțiilor.

Președintele Comitetului de Stat pentru Construcții, tov. Sokolov, miniștrii tuturor ministerelor, în special ai celor de construcții, trebuie să fie însărcinați cu studierea materialelor consfătuirii și a tuturor cuvîntărilor. Trebuie, de asemenea, să rugăm pe tovarășii care nu au putut lua cuvîntul, ca ei să ne dea tezele cuvîntărilor lor, care trebuie de asemenea să fie luate în considerare. Generalizînd toate materialele consfătuirii, trebuie să fie elaborate propuneri concrete. Aceste propuneri ar putea fi, eventual, împărțite în trei grupe: prima grupă — propunerile care trebuie aplicate în ansamblu pe toată țara, a doua grupă — propunerile care pot și trebuie să fie realizate de ministerele unionale, a treia grupă — propunerile privitoare la republicile unionale și regiuni. Este necesar a organiza un control corespunzător pentru îndeplinirea acestor propuneri.

O deosebită atenție trebuie acordată generalizării și extinderii procedeelelor și metodelor înaintate de construcție. **(Aplauze)**.

Ar fi bine să se organizeze asemenea consfătuiri ale constructorilor pe teren și pe ministere. La aceste consfătuiri trebuie să fie generalizată experiența înaintată, în special în legătură cu extinderea metodelor industriale și să fie supuse criticii toate lipsurile noastre sau, cum se zice, să «scărămăm», fără să ne temem că vom călca pe bătăturile prietenilor. Aceasta ne va ajuta să descoperim noi rezerve și posibilități uriașe și să le punem în serviciul cauzei noastre comune.

Tovarăși, îmi închei cuvîntarea exprimîndu-mi convingerea că constructorii, arhitecții, inginerii constructori, lucrătorii din industria materialelor de construcție, din industria de mașini de construcție și rutiere, din organizațiile de proiectări și cercetări științifice, își vor îndeplini cu cinste sarcinile trasate de partid și guvern, vor ridica și mai mult nivelul, ritmul și calitatea construcțiilor noastre, vor da mai repede în funcțiune uzine, mine, centrale electrice și fabrici, vor construi mai economic, mai bine și mai frumos, locuințe, școli, și spitale. Așadar, la revedere, pînă la următoarea consfătuire a constructorilor. Vă dorim noi succese, tovarăși. **(Aplauze furtunoase prelungite. Toți se ridică în picioare)**.

Chemarea

participanților la Consfătuirea unională a constructorilor, arhitecților și lucrătorilor din industria materialelor de construcție, din industria mașinilor de construcție și de drumuri, din organizațiile de proiectare și de cercetări, convocată de Comitetul Central al P.C.U.S. și de Consiliul de Miniștri al U.R.S.S., către toți lucrătorii din industria de construcții

Tovarăși,

Poporul sovietic, sub conducerea Partidului Comunist, a obținut succese importante în toate domeniile economiei naționale, științei și culturii. Industria și transporturile se dezvoltă continuu, agricultura este mereu în creștere, ceea ce face ca an cu an să crească tot mai mult bunăstarea materială a oamenilor sovietici.

În țara noastră se desfășoară larg execuția de construcții capitale. Numai în anii de după război s-au reconstruit, s-au construit și s-au dat în exploatare mai mult de 8000 de mari întreprinderi industriale de stat. S-au realizat mari lucrări pentru transporturi, au fost realizați mii de kilometri de drumuri și căi ferate. În orașe și așezări muncitorești s-au construit locuințe în suprafață de peste 200 milioane de m² și aproape 4,5 milioane de locuințe la sate. Se desfășoară pe scară mare construcția de școli, spitale, cămine de zi și creșe pentru copii, întreprinderi comunale, stațiuni de mașini și tractoare, sovhozuri și diferite clădiri de producție în colhozuri. Volumul total al lucrărilor de construcții și montaj în 1954 a crescut de 2,5 ori față de 1946.

Această grandioasă activitate creatoare se duce pentru satisfacerea nevoilor materiale și culturale ale oamenilor sovietici.

Partidul Comunist și Guvernul Sovietic manifestă o grijă permanentă pentru dezvoltarea industriei de construcții, care a devenit o ramură foarte puternică a economiei naționale. A crescut armata constructorilor calificați, au fost crescuți zeci de mii de ingineri și tehnicieni cu o mare experiență practică. Șantierele au fost înzestrate cu multe mașini și mecanisme, care ușurează munca lucrătorilor și ridică productivitatea muncii. S-a îmbunătățit organizarea și tehnologia producției de construcții. Industria materialelor de construcții a căpătat o mare dezvoltare, au fost construite sute de întreprinderi, dotate cu tehnica cea mai înaintată, a fost sporită producția materialelor de construcții și a elementelor de construcție. În anul 1954, în comparație cu anul 1940, producția de ciment a întreprinderilor Ministerului Industriei Materialelor de Construcții al Uniunii Sovietice a crescut de 3,4 ori, producția cărămizii de 3 ori, a sticlei de 2 ori, a ardeziei de 6 ori.

Toate acestea denotă marele progres făcut în industria de construcții. Cu toate acestea trebuie să recunoaștem că în unele locuri construcția se desfășoară încă încet, scump și nu este totdeauna de calitate; clădirile și construcțiile se realizează adeseori cu metode învechite, care necesită foarte multă muncă. De regulă, construcțiile se execută după proiecte individuale în care nu se prevede folosirea elementelor prefabricate în cantități suficiente. Industria materialelor de construcție nu satisface complet nevoile construcțiilor și dă adeseori o producție scumpă și de calitate inferioară. Industria mașinilor de construcție și drumuri elaborează și dă în producție prea încet mașini și mecanisme noi pentru mecanizarea complexă a construcțiilor și pentru industria materialelor de construcție.

Adunându-ne în Capitala Patriei noastre, Moscova, la invitația Comitetului Central al P.C.U.S. și a Consiliului de Miniștri al U.R.S.S., noi am judecat rezultatele muncii noastre, am descoperit lipsurile pe care le avem, am făcut schimb de experiență și am indicat măsurile pentru ridicarea industriei de construcții pe o treaptă mai înaltă.

În fața industriei de construcții stau sarcini mari. Pentru a asigura mai departe ridicarea puternică a economiei naționale și pentru a satisface nevoile materiale și culturale ale oamenilor sovietici, este necesar să se desfășoare pe scară mare construcția de întreprinderi industriale, de mine de cărbuni, de centrale electrice, de căi ferate și drumuri. O mare importanță are construcția de noi stațiuni de mașini și tractoare, de sovhozuri, depozite de cereale și alte construcții agricole, mai ales în raioanele cu pământuri desțelenite și date culturii. O mare atenție trebuie să fie acordată construcției de locuințe și clădiri social-culturale.

Sarcina noastră principală constă în a reduce timpul de construcție, a da la timp construcțiile în exploatare, a reduce prețul de cost și a îmbunătăți calitatea construcțiilor.

Pentru aceasta trebuie să fie îmbunătățită radical activitatea de construcție, să fie ridicată productivitatea muncii, să se treacă peste tot la metode industriale de construcție, folosind elemente prefabricate confecționate în fabrici, să se transforme șantierele în puncte de montaj, să se construiască după proiecte tip, să se descopere și să fie folosite integral rezervele existente în organizațiile de construcții și în întreprinderi, să se asigure larga introducere în producție a realizărilor științei și experienței înaintate, folosind în aceste scopuri și realizările celorlalte țări.

Comitetul Central al P.C.U.S. și Consiliul de Miniștri al U.R.S.S., în scopul îmbunătățirii muncii de construcție, ne-a obligat să folosim în măsură cât mai mare, în construcții, elemente prefabricate din beton armat și blocuri de zidărie. Introducerea elementelor prefabricate din beton armat confecționate în fabrici este una din măsurile de bază care asigură ridicarea industriei construcțiilor. Datoria noastră este de a îndeplini în timpul cel mai scurt această directivă a partidului și guvernului.

Folosirea elementelor prefabricate din beton armat permite să se economisească cantități importante de metal și lemn, să se reducă manopera și timpul de execuție. Cu toate acestea în practica construcțiilor industriale, hidrotehnice, de transport, civile și de locuit domină pînă acum construcțiile metalice, de lemn și de beton armat monolit, iar elementele prefabricate din beton armat sînt insuficient folosite.

Tehnica modernă și experiența pozitivă acumulată de constructorii fruntași și de organizațiile de proiectare permit folosirea pe scară largă, în construcții a elementelor prefabricate din beton armat, printre care și a celor cu armătură pretensionată.

Trebuie să se treacă la folosirea pe scară largă a cadrelor prefabricate din beton armat, a fermelor, grinzilor și altor părți din clădire, în locul elementelor metalice.

Trebuie să se folosească pe scară largă panouri mari din beton armat pentru planșeele locuințelor, clădirilor social-culturale și industriale, panouri mari din betoane ușoare pentru acoperișurile clădirilor, scări prefabricate din beton armat, podeste și trepte gata finisate.

Trebuie să se introducă în construcția clădirilor industriale și de locuit fundații și pereți de subsoluri din elemente prefabricate din beton și beton armat. Experiența lucrărilor executate de organizațiile de construcție din Moscova și Leningrad și din alte orașe arată că folosirea fundațiilor prefabricate în construcția locuințelor, în locul celor de piatră sau de beton ciclopean, reduce simțitor manopera și prețul de cost.

E necesar să se introducă pe scară largă în practica construcțiilor panouri și blocuri mari de pereți gata finisate. Folosirea lor permite să se reducă termenul executării clădirilor. Experiența înaintată a constructorilor din Leningrad, a trustului « Rostovstroï » și a altor organizații, arată că un singur bloc, la montarea căruia este necesară munca unui montor timp de 15 minute, înlocuiește aproximativ 800 de cărămizi care reprezintă norma medie zilnică a unui zidar. Trustul « Magnitostroi » a redus timpul de execuție pentru locuințele cu 4 caturi din panouri mari, la 4 luni. În Moscova, Direcția « Moskultstroï », la construcția școlilor din blocuri mari, a redus cu 30 % consumul de manoperă la m³ de clădire, în comparație cu consumul de manoperă în cazul construcției școlilor din cărămidă.

Trebuie, de asemenea, să se folosească în construcții, pe o scară mai largă, elemente prefabricate din beton și beton armat pentru comunicațiile subterane, pentru întărirea galeriilor din mine, stâlpi și piloni prefabricați din beton armat la construcția liniilor electrice și telegrafice, îngrădiri prefabricate din beton și beton armat, diferite alte elemente prefabricate din beton armat în construcțiile agricole. În activitatea de construcții pentru transporturi este necesar să se folosească pe o scară mai largă elemente prefabricate din beton armat la poduri, tuburi, stâlpi și traverse, ca și la partea carosabilă a autostrăzilor.

Pentru realizarea sarcinilor cu privire la folosirea elementelor prefabricate din beton armat, Comitetul Central al P.C.U.S. și Consiliul de Miniștri al U.R.S.S. au hotărât să se construiască în decurs de 3 ani, 402 fabrici și 200 poligoane, ceea ce va permite să se mărească de 5 ori producția de elemente prefabricate din beton armat și să se ajungă în 1957 până la o producție de 9,8 milioane m³/an.

Cu un înalt simț de răspundere au pășit la îndeplinirea acestei sarcini constructorii din Moscova, Leningrad, Stalingrad și alte orașe, care și-au luat angajamentul să construiască fabricile pentru confecționarea elementelor prefabricate din beton armat înainte de termenele fixate. Organizațiile comsomoliste din Kiev, Sverdlovsk și Celiabinsk au declarat șantierele fabricilor de prefabricate din beton armat, construcții « comsomoliste » și le acordă un mare ajutor pentru terminarea lor înainte de termen.

Cu toate acestea, construcția fabricilor și poligoanelor care vor produce elemente prefabricate din beton armat se face, în general, încă încet.

E o datorie de cinstă a constructorilor și muncitorilor din industria materialelor de construcție să asigure construirea rapidă și darea în exploatare a acestor fabrici și poligoane. Muncitorii din industria construcției de mașini trebuie să asigure la timp acestor fabrici și poligoane noi, utilaj tehnologic de cea mai bună calitate pentru producția elementelor prefabricate din beton armat.

Gavernul a prevăzut ca în următorii 3 ani să se mărească simțitor producția biocurilor de zidărie din beton de zgură, din beton, din beton sponginos, din silicat, din piatră naturală, cit și confecționarea blocurilor din cărămidă. Producția blocurilor de zidărie în anul 1957 trebuie să constituie cel puțin o treime din producția totală a materialelor de zidărie. Sarcina noastră este dezvoltarea pe toate căile a confecționării blocurilor mari de zidărie și a panourilor finisate pe ambele părți din fabrică, pentru a nu mai fi nevoie de prelucrarea lor pe șantier, cit și crearea mașinilor de înaltă productivitate pentru execuția acestor elemente.

Introducerea în construcții a prefabricatelor și a blocurilor de zidărie trebuie să se înceapă imediat, fără să se aștepte terminarea fabricilor și poligoanelor noi, întrebându-se pe scară largă întreprinderile existente și organizând execuția diferitelor elemente prefabricate de construcție și a blocurilor mari de zidărie, direct pe șantier.

Noi trebuie să întrebuițăm integral tehnica pe care o avem pe șantiere, să realizăm mecanizarea complexă a proceselor de construcție și în primul rând a lucrărilor grele și a celor ce pretind un mare volum de muncă.

Noi avem condițiile necesare pentru dezvoltarea mai largă a mecanizării principalelor lucrări de construcții și trecerea de la mecanizarea proceselor separate de construcții la mecanizarea complexă a construcției. Organizațiile de construcție sînt înzestrate cu un mare număr de mașini de construcție. În 1954, în comparație cu 1950, numărul excavatoarelor a crescut de 2,6 ori, al buldozerelor de 3,4 ori, al screperelor de mare capacitate de 4,4 ori, al macaralelor pe șenile, al celor cu turn, al macaralelor pe automobile și pe cale ferată, de 4 ori.

Totuși, utilajele de construcții și de drumuri se folosesc încă prost pe multe șantiere. Noi avem obligația să utilizăm mai bine mașinile, să atingem normele de productivitate stabilite, să reducem prin toate mijloacele timpul morții ai mașinilor, să asigurăm la timp repararea de bună calitate a mașinilor de construcție, să introducem pe șantiere aparatele electrificate și cele mai bune modele de aparate ale inovatorilor din producție. Noi trebuie să întrebuițăm în întregime transporturile auto, să asigurăm la timp șantierele cu materiale și elemente prefabricate, să folosim fără întrerupere excavatoarele și alte mecanisme.

Trebuie să ridicăm nivelul mecanizării lucrărilor de pămînt, al obținerii și prelucrării materialelor nemetalifere, cit și al lucrărilor de încărcare-descărcare și de finisaj.

Sarcina lucrătorilor din industria construcției de mașini este să lărgască producția mașinilor și mecanismelor pentru construcții, să creeze noi mașini: excavatoare cu cupe de capacitate mică, diferite macarale de încărcare și montaj, descărcătoare de ciment și materiale friabile, mașini pentru mecanizarea lucrărilor de izolații hidrofuge, a lucrărilor de finisaj și a altor lucrări de construcții, mașini pentru construcțiile din transporturi și agricultură, cit și lărgirea producției mijloacelor de mică mecanizare, a utilajelor de bună calitate, a inventarului de montaj al construcțiilor și a pieselor de rezervă pentru mașini și mecanisme.

Noi trebuie să ridicăm productivitatea muncii, să îmbunătățim hotărît organizarea producției de construcții și să răspîndim cu stăruință experiența înaintată. Intemeietorul Partidului Comunist și al Statului Sovietic, marele Lenin, ne învață că ridicarea productivității muncii constituie sarcina de bază a noii societăți, fără rezolvarea căreia nu este posibilă trecerea la comunism.

Multe organizații de construcție, desfășurînd larg întrecerea socialistă, întrebuițînd metode înaintate de organizare a lucrărilor și elemente prefabricate, mecanizînd procesele grele de construcție, îndeplinesc cu succes și depășesc sarcina de ridicare a productivității muncii. În același timp, unele organizații de construcție, cu toate că au mari posibilități, nu lucrează de ajuns de productiv, iar ca rezultat, sarcinile planului cincinal în ceea ce privește ridicarea productivității muncii în construcții nu se îndeplinesc pe deplin.

Noi trebuie să studiem și să răspîndim zilnic experiența organizațiilor fruntașe și a muncitorilor inovatori, să creăm condiții pentru introducerea rapidă a tuturor propunerilor de raționalizare. Toți constructorii, toți inginerii și tehnicienii care lucrează pe șantier trebuie să-și însușească metodele înaintate de muncă.

În toate ramurile industriei de construcții există oameni care, participînd activ la întrecerile socialiste, și-au însușit tehnica în chip desăvîrșit și au elaborat noi metode de lucru, care depășesc cu mult normele stabilite, constituind exemple de înaltă productivitate a muncii.

Mecanicii de excavatoare Ivan Ermolenko, Mihail Eveț, Nikolai Usaciov, Kuzma Doțenko, Stepan Neroda, Piotr Tarabarski, Nikolai Șestakov, Nikifor Iarighin și alții, datorită bunei întrețineri a mașinilor și utilizării lor judicioase, scurtînd ciclul

excavațiilor și reunind cu îndrăzneală operațiile, au depășit norma de 2—3 ori.

Muncitorii montori Nikolai Hurtin, Vasili Egorov, Nikolai Kosinov, Vasili Șvedov, Igor Lvov, Ivan Garmaș, Pavel Ciudinov și alții și-au însușit metodele rapide de montaj al elementelor prefabricate din oțel și beton armat, conduc montajul blocurilor și nodurilor mari, întrebunțază rațional mașinile și mecanismele și depășesc sistematic normele.

Metodele înaintate de lucru ale zidarilor Ivan Șirkev, Vasili Koroliov, Leontie Gorb, Pictur Kuzmin, Semen Maximenko, Nikolai Scegllov, Ivan Rahmanin și alții, folosite pe scară largă pe șantierele noastre, au avut o influență esențială asupra creșterii productivității muncii în construcții.

Pentru îmbunătățirea organizării execuției construcțiilor noi trebuie să realizăm o activitate egală în decursul întregului an. Pe multe șantiere, în primul trimestru, ca rezultat al proastei pregătiri a activității din noul an, slăbirea încordării în munca pentru îndeplinirea planului și deficiențele în planificare duc la o scădere bruscă în îndeplinirea lucrărilor de construcții și montaj, ceea ce provoacă mari pagube. Tehnica modernă permite să se ducă cu succes munca și în lunile de toamnă și iarnă.

Una din cauzele muncii inegale a organizațiilor de construcții este lipsa grijii de a pregăti lucrările necesare pentru începutul anului, care să permită executarea lucrărilor și în timp de iarnă, ceea ce reduce frontul de lucru și provoacă mari stagnări și folosirea nerațională a cadrelor calificate de muncitori. Pregătirea lucrărilor din lunile de iarnă este o condiție principală pentru activitatea egală în tot timpul anului.

Este necesar să continuăm munca pentru mărirea unităților de construcții mici și nerentabile, creșterea unității de construcții mari, care, de regulă, au coeficienți mai buni în executarea planului, în productivitatea muncii și în scăderea prețului de cost al construcțiilor, care au posibilități mai bune de a întrebunța mecanismele și transportul auto, întreprinderile anexe de producție, cât și de a utiliza rațional mina de lucru.

Trebuie să dezvoltăm pe scară largă specializarea organizațiilor de construcție în executarea diferitelor sisteme de lucrări de construcții și montaj care înlesnesc creșterea productivității muncii, întrebunțarea mai bună a mașinilor și a mecanismelor și ridicarea calității lucrărilor.

Trebuie să lichidăm cu hotărâre cu asemenea deficiențe esențiale în organizarea producției construcțiilor ca începerea lucrărilor de bază fără executarea prealabilă a căilor de comunicații și a drumurilor, sau a conductelor de apă, electrice și a celorlalte comunicații subterane. Constructorii sînt obligați să ia măsuri de micșorare a cheltuielilor pentru lucrările provizorii, folosind pentru nevoile șantierului clădirile capitale, construcțiile și comunicațiile construcției ce se execută.

O mare însemnătate în îmbunătățirea organizării producției de construcții o are introducerea regulilor tehnologice, care asigură construcția rapidă în lanț, cât și folosirea metodelor înaintate de lucru. Prin aceasta se scurtează timpul de execuție, se ridică productivitatea muncii și cresc și veniturile muncitorilor.

La o serie întreagă de construcții mari a dat rezultate bune întrebunțarea graficelor zilnice pe săptămîni. Introducerea unor astfel de grafice permite asigurarea preciziei și ordinii pe șantiere.

Experiența multor construcții arată că organizarea lucrărilor în brigăzi complexe înlesnește ridicarea productivității muncii și creșterea salariilor.

Este necesar să concentrăm resursele pentru terminarea obiectelor începute, mai ales la cele ce se dau imediat în exploatare, și să micșorăm volumul construcțiilor neterminate.

Multe ministere, unități și organizații de construcții permit împrăștierea materialelor, a resurselor tehnice și a forțelor de muncă repartizate lor, pentru construcția unui mare număr de clădiri și construcții, în loc să le concentreze la obiectele ce se pot da în exploatare imediat, ceea ce duce la tăgădnarea execuției și scumpirea lucrărilor de construcție și montaj. Această deficiență trebuie lichidată cu hotărâre.

Este necesar ca organizațiile și ministerele beneficiare care planifică investițiile să concentreze suficiente mijloace pentru terminarea construcției clădirilor și obiectelor în termenele fixate

la obiectele care trebuie date în exploatare și să asigure din timp șantierul cu proiecte, devize și dotare tehnică.

Sîntem obligați să ducem o luptă zilnică pentru scăderea prețului de cost, pentru rentabilitatea construcției. Noi trebuie să cruțăm banii statului, să urmărim un regim sever de economii, să întărim gospodărirea chibzuită, să reducem cheltuielile de regie, să introducem mai larg metodele industriale de construcție, care asigură scăderea prețului de cost al clădirilor și construcțiilor.

Pe multe șantiere se admit risipe la materialele de construcții care reprezintă 40—50 % din întreaga sumă, ceea ce depășește devizul și scumpește construcția. Trebuie să cruțăm materialele de construcție, utilizîndu-le economic și rațional, să nu admitem pierderi cu ocazia transportului, să introducem ordine în gospodărirea depozitelor de materiale.

Trebuie îmbunătățită considerabil munca în domeniul economiei construcțiilor, al elaborării măsurilor pentru îmbunătățirea radicală a evidenței, al gospodăririi chibzuite, al relațiilor contractuale, al planificării și bugetelor.

Noi trebuie să luăm măsuri serioase pentru îmbunătățirea calității lucrărilor ce se execută în construcții, să nu admitem neterminări la clădirile și construcțiile care se dau în folosință.

Lupta pentru îmbunătățirea calității este una dintre sarcinile marile constructorilor și muncitorilor din industria materialelor de construcție. O clădire bine construită și bine finisată, nu este numai confortabilă în exploatare, dar nu necesită nici reparații timp îndelungat și de aceea, din punct de vedere economic, este mai avantajoasă. Trebuie să recunoaștem că la multe locuințe, școli, spitale și instituții pentru copii care se dau în folosință, finisajul apartamentelor și al încăperilor este neglijent, deosebit de nesatisfăcătoare este izolația fonică dintre apartamente, se permite folosirea unor obiecte tehnico-sanitare și de fierărie necorespunzătoare. Într-o serie de cazuri, clădirile și construcțiile se dau în exploatare incomplet finisate și cu lucrări neterminate de alimentare cu apă, canalizare, amenajare a loturilor aferente și construcție a drumurilor.

Trebuie îmbunătățită considerabil calitatea lucrărilor, trebuie depusă mai multă abilitate și măiestrie la finisarea clădirilor și a construcțiilor, trebuie să se tindă ca clădirile și construcțiile executate de constructorii sovietici să fie confortabile și să aibă un aspect frumos.

Noi trebuie să îmbunătățim cu hotărâre lucrările de proiectare, să căștinem asigurarea la timp a șantierelor cu proiecte și devize de calitate superioară, să trecem cu hotărâre la aplicarea proiectelor tip și refoșibile, să introducem larg tipizarea și standardizarea elementelor și a detaliilor de construcții și să nu admitem lucruri de prisos în proiecte. Rezolvarea acestor probleme este cea mai importantă sarcină în îmbunătățirea construcțiilor. Pentru a construi repede, economic și de bună calitate, trebuie mai întîi să avem proiecte bune.

În prezent, multe proiecte de clădiri și construcții nu corespond cerințelor de economie și posibilităților de industrializare a construcțiilor și nu prevăd folosirea elementelor și a detaliilor de construcție prefabricate. Deseori documentația tehnică nu ajunge la timp pe șantiere, desenele de execuție se livrează incomplet, fără a se respecta succesiunea necesară.

Organizațiile de proiectare se ocupă puțin de întocmirea proiectelor tip, a căror aplicare are cea mai mare importanță pentru industrializarea construcțiilor, accelerarea ritmului de execuție și calitatea lucrărilor de construcție. În proiectele tip întocmite se prevede deseori un număr mare de tipuri și dimensiuni de elemente și detalii de construcție. Numărul de proiecte tip în care se folosesc detalii prefabricate din beton armat, blocuri mari și panouri este cu totul insuficient.

În proiectele de construcții industriale și pentru transporturi se admit prisosuri, dimensiuni prea mari pentru teritoriile și liniile de comunicații ale fabricilor, suprafețe și volume prea mari pentru clădirile principale și construcțiile auxiliare, se alege nerațional elementele de construcții și nu întotdeauna se prevede o tehnologie avansată pentru producția industrială.

În proiectarea clădirilor publice și de locuit, mulți arhitecți acordă prea puțină atenție economiei și distribuției interioare a

clădirilor și apartamentelor, nu țin seama de nevoia de a crea confort pentru cei ce muncesc, admit prisosuri mari, tind la efecte pur exterioare, merg pe calea unor cheltuieli mari cu nimic justificate, doar pentru prezentarea decorativă a fațadelor și nu țin seama de tehnologia industrializării construcțiilor. Mulți arhitecți și ingineri înțeleg nejust și unilateral problemele construcției sovietice de orașe, acordă atenție îndeosebi prezentării exterioare a magistrelor și a piețelor și lucrează insuficient la sistematizarea cvartalelor orașenești, uitând totodată că cerința fundamentală a construcției de orașe în Uniunea Sovietică este grija pentru confortul populației. Într-o serie de proiecte se rezolvă nesatisfăcător problemele organizării magistrelor de transporturi și ale amplasării instituțiilor social-culturale. În locul construcției și reconstrucției planificate a principalelor cartiere din orașe, construcțiile civile și de locuit se împrăștie pe teritorii mari și pe terenuri izolate, ceea ce provoacă cheltuieli suplimentare pentru amenajare și serviciile comunale.

În unele orașe, în loc de a se construi clădiri cu 4—5 caturi, iar în orașe mari clădiri cu 7—8 caturi, care sînt cele mai economice, se observă o tendință nejustificată de a se spori numărul de etaje al locuințelor. Totodată s-a răspîndit prea mult construcția locuințelor cu 1—2 caturi, ceea ce provoacă o întindere excesivă a teritoriului orașului.

Trebuie condamnate toate aceste erori grave din practica arhitecturală și de construcție a orașelor, care provoacă cheltuieli neproductive din mijloacele poporului.

Arhitecții trebuie să-și revizuiască radical activitatea lor, să îmbunătățească calitatea proiectelor de clădiri și construcții, a proiectelor de sistematizare și construcție a orașelor, să acorde o atenție deosebită economicității clădirilor proiectate, creării unor construcții confortabile de locuințe, școli, spitale, creșe, cluburi și altele. Trebuie ținut minte întotdeauna că grija pentru crearea confortului pentru oamenii sovietici constituie sarcina principală în creația arhitecților.

Proiectanții — inginerii constructori și arhitecții — trebuie să aplice soluțiile cele mai economice, să aleagă cele mai raționale scheme constructive de clădiri și construcții, să tindă la un grad maxim de prefabricare, să introducă mai pe larg tipizarea și unificarea detaliilor, să prevadă în proiecte aplicarea noilor elemente de construcție de beton armat din betoane uscate, preparate cu cimenturi de mărci superioare și cu priză rapidă.

Organizațiile de proiectare trebuie să livreze documentația tehnică complexă înainte de începerea lucrărilor de construcție.

Oamenii de știință trebuie să intensifice lucrările de cercetări științifice în construcții și împreună cu lucrătorii din producție să asigure introducerea pe scară largă a realizărilor științei în practica construcțiilor și a industriei materialelor de construcții.

În construcții și în industria materialelor de construcții există destule institute de cercetări științifice care au obținut rezultate pozitive în munca lor. Totuși, șantierele și întreprinderile capătă un ajutor încă nesatisfăcător din partea institutelor de cercetări științifice. Institutele și laboratoarele efectuează încet cercetările necesare construcțiilor. Își împrăștie forțele și mijloacele în multe lucrări uneori secundare. Tematica științifică este ruptă de problemele arzătoare ale producției de construcții. Foarte proastă este situația introducerii lucrărilor de cercetări științifice în practica construcțiilor. Pînă în prezent, între organizațiile de cercetări științifice lipsește legătura necesară și informarea reciprocă, de aceea în munca lor se observă un paralelism inutil. În munca de cercetări științifice în domeniul construcțiilor sînt slab antrenate institutele de învățămînt superior.

Activitatea institutelor de cercetări științifice trebuie dirijată spre îmbunătățirea construcției și calității lucrărilor, desăvîrșirea arhitecturii, reducerea volumului manoperei în producția de construcții, reducerea costului și accelerarea ritmului de execuție a construcțiilor. Trebuie extinsă prin toate măsurile colaborarea creatoare dintre oamenii de știință și constructori.

Organizațiile de cercetări științifice trebuie să ridice perfecția tehnică a elementelor de construcție prefabricate din beton armat și tehnologia producției lor, pentru a fi introduse în masă în construcții, folosind cimenturi de mărci superioare și cu priză rapidă, să elaboreze sisteme de planșee și de pereți despărțitori care să

asigure o izolare fonică bună. Trebuie studiate cu grijă toate rezervele producției de construcții și, pe baza unei analize științifice și a generalizării practicii bogate a inovatorilor din construcții, să se determine măsurile pentru o sporire considerabilă a productivității muncii în construcții. Trebuie să se extindă mult informarea asupra realizărilor din domeniul construcțiilor și al realizărilor în construcții din alte țări.

Muncitorii din industria materialelor de construcție trebuie să mărească producția de ciment, de elemente de construcție prefabricate din beton armat, de blocuri pentru zidării, de materiale nemetalifere, de plăci prefabricate pentru pereți despărțitori, de cărămidă, produse din ceramică, materiale de învelitori, de obiecte tehnico-sanitare și alte materiale, să îmbunătățească calitatea și să reducă prețul lor de cost.

Muncitorii din industria cimentului trebuie să sporească puternic producția de ciment care are cea mai mare importanță pentru rezolvarea problemelor ridicării continue a industriei construcțiilor. În anii de după război, producția de ciment a crescut considerabil, dar ea continuă să rămînă în urmă față de nevoile în creștere ale construcțiilor. Se produce încă puțin ciment de mărci superioare și cu priză rapidă necesar pentru producția elementelor de construcție prefabricate din beton armat. Se folosesc puțin rezervele considerabile pe care le posedă industria cimentului, o serie de fabrici de ciment nu îndeplinesc sistematic planurile de producție, în unele întreprinderi se folosește prost utilajul. Producția pe cap de muncitor, în multe fabrici de ciment, este de cca 400 tone, în timp ce la fabricile fruntașe ea atinge 1000 de tone pe an.

Producții mari de clincher în cuptoarele rotative au obținut mecanicii Nikolaev, Rogovoi, Trofimov, Hazov, Korotkov și alții. Mecanicul Feodor Nikolaev de la cuptorul rotativ al fabricii « Oktiaabr » din Novorosiisk, în urma unei întrețineri bune a utilajului și a respectării riguroase a procesului tehnologic, a obținut o producție de 26 tone clincher pe oră la un cuptor de 150 metri. Aplicînd metoda tov. Nikolaev, producția medie lunară de clincher dintr-un singur cuptor rotativ al fabricii « Oktiaabr », este de 16,7 mii tone. Dacă o asemenea producție s-ar obține la toate agregatele, atunci, fără nici un fel de alte investiții capitale, șantierele ar căpăta sute de mii de tone de ciment în plus pe an.

Pentru a asigura creșterea producției de ciment trebuie mărite pe toate căile capacitățile de producție ale fabricilor de ciment în funcțiune, prin introducerea celei mai noi tehnici, prin obținerea unei activități ritmice a tuturor întreprinderilor, prin introducerea măsurilor de intensificare a funcționării agregatelor, prin reducerea umidității masei de materie primă, prin automatizarea alimentării cuptoarelor, prin sporirea stabilității căptușelii refractare. Urmează să se folosească zguri lichide de furnale cu adaos de var pentru obținerea cimentului.

Trebuie sporită pe toate căile extracția și să se îmbunătățească calitatea materialelor de construcție nemetalifere. Creșterea producției de piatră spartă, de pietriș și de nisip trebuie să se realizeze prin organizarea unor cariere raionale mari, mecanizate, precum și prin îmbunătățirea muncii întreprinderilor existente în industria materialelor nemetalifere, folosirea mai bună a tehnicii, introducerea mecanizării complexe în extracția și prelucrarea materialelor nemetalifere, sporirea producției pe cap de muncitor și pe fiecare agregat. Pînă în anul 1957 trebuie să se mărească producția de piatră spartă, de pietriș și nisip cu cel puțin 1,5 ori față de anul 1954, și să se asigure șantierele cu materiale nemetalifere de calitate superioară.

Noi trebuie de asemenea să extindem producția de plăci de dimensiuni mari pentru pereți despărțitori, de produse de timplărie fabricate de uzină, de materiale termoizolatoare, de țiglă din ceramică și din ciment, de ardezii, de învelitori din materiale moi, de obiecte tehnico-sanitare și de fierărie, de țevi și de sticlă polizată de vitrină.

Muncitorii, tehnicienii și inginerii din întreprinderile producătoare de materiale de finisaj sînt dator să îmbunătățească considerabil calitatea producției ce se fabrică, să livreze tapete, parchet, linoleum, obiecte de timplărie, plăci ceramice, obiecte tehnico-sanitare și de amenajare a caselor, numai de calitate superioară. Crearea confortului necesar și calitatea finisajului aparta-

mentelor și al încăperilor depind în mare măsură de materialele de finisaj.

Trebuie îmbunătățită munca fabricilor de cărămidă, trebuie sporită producția de cărămidă în întreprinderile în funcțiune, introducând pe larg metode moderne de formare, de uscare și de ardere a cărămizii. Pentru rezolvarea acestei sarcini, fabricile de cărămidă dispun de posibilități imense. În multe fabrici, producția medie lunară de cărămidă la metrul cub de cuptor este între 800—1400 bucăți, în timp ce în fabricile frunțase care aplică metodele moderne de lucru ale meșterului arzător tov. Duvanov, producția atinge 2400—2500 buc. cărămidă. S-a calculat că dacă la toate fabricile de cărămidă se va aplica metoda meșterului arzător tov. Duvanov, atunci producția de cărămidă din țară se va putea dubla.

Noi trebuie să extindem producția și întrebuințarea preselor sistem tov. Melia pentru presarea semiuscată a cărămizii și a plăcilor de placaj exterior.

Succesul operei de construcție depinde în mare măsură de folosirea efectivă a materialelor locale de construcție. Fiecare republică, fiecare raion din Uniune, dispune de rezerve considerabile de materie primă pentru producția diferitelor materiale și produse de construcție. Totul depinde doar de inițiativa și de capacitatea de a organiza această producție.

Astfel, de pildă Republica Ucraineană are rezerve mari de calcar cochilifer, piatră de var, ghips, piatră și argile. Prin urmare, în această republică trebuie să dezvoltăm extracția și prelucrarea calcarului cochilifer ca material pentru zidării, a varului, a produselor din ceramică și a detaliilor de construcție din ghips. În R.S.S. Kazahă și în ținutul Altai există rezerve considerabile de calcar, nisip, piatră, pietriș, ghips, stuf și alte materii prime pentru construcții. În aceste regiuni ale țării trebuie să se dezvolte producția de produse din materiale locale de construcție și în particular producția de plăci din stufit, care-și pot găsi o largă aplicare în construcțiile agricole.

Zgurile, care există în multe regiuni ale țării, trebuie să-și găsească o largă întrebuințare în construcții. Trebuie să se dezvolte producția varului, care trebuie să-și găsească o largă întrebuințare în construcție și în producția multor materiale de construcție.

În urma creșterii continue a bunăstării materiale a poporului sovietic, a crescut considerabil cererea populației de materiale de construcție. Trebuie să se sporească producția de materiale și produse de construcție și de case prefabricate, pentru a fi vindute oamenilor muncii.

Organizațiile de construcție trebuie să îmbunătățească munca întreprinderilor lor proprii de producție a materialelor, a elementelor și detaliilor de construcție. Capacitățile acestor întreprinderi sint folosite nesatisfăcător. Creșterea producției lor este reținută în special prin faptul că organizațiile de construcție determină deseori planurile pentru aceste întreprinderi, plecând numai de la necesitățile lor proprii și nu folosesc din plin capacitatea întreprinderilor.

Trebuie folosită în întregime capacitatea întreprinderilor de producție ale organizațiilor de construcții, ceea ce va spori net producția de materiale și de produse de construcție. Nu trebuie permisă împrăștierea mijloacelor de construcție ale unor întreprinderi de producție mici, semimeșterugărești, trebuie create întreprinderi raionale mari și mecanizate pentru producția de materiale, de elemente și detalii de construcție.

Îmbunătățirea radicală a întregii opere de construcție depinde mai întâi de oameni, de energia, de inițiativa și de abilitatea lor. Grijă de zi de zi pentru crearea unor cadre permanente, calificate de constructori, este sarcina cea mai importantă a tuturor organizațiilor de construcție.

Totuși, pînă acum nu se acordă o atenție suficientă creării unor cadre de muncitori permanenți în organizațiile de construcție; pregătirea lor este organizată nesatisfăcător și fluctuația lor este mare. Noi trebuie să înlăturăm aceste lipsuri și să întărim grija

pentru ridicarea nivelului cultural și tehnic și pentru îmbunătățirea condițiilor de locuit și de trai ale constructorilor.

Trebuie să se creeze condițiile necesare pentru sporirea salariilor muncitorilor constructori, prin creșterea continuă a productivității muncii, printr-o organizare mai bună a lucrărilor, prin introducerea mai largă a elementelor și detaliilor de construcție prefabricate și prin îmbunătățirea aprovizionării șantierelor cu materiale.

Trebuie îmbunătățită pregătirea muncitorilor tineri în școlile profesionale și de ucenici. Mulți muncitori care termină aceste școli nu pot lucra independent, nu îndeplinesc normele și nu asigură calitatea corespunzătoare a muncii. Pe o serie de șantiere, tinerilor muncitori nu li se creează condiții pentru obținerea calificării.

O mare importanță în pregătirea cadrelor de constructori o are ridicarea calificării muncitorilor direct în producție—prin metoda de brigadă și individuală, în combinatele de învățămînt și la cursuri. Aceste forme de învățămînt dau posibilitatea pregătirii de cadre calificate de constructori, în termene scurte.

Trebuie ridicat pe toate căile rolul brigadierului și al meșterului pe șantiere. În multe cazuri ei n-au devenit încă organizatori frunțași ai producției de construcții.

Trebuie luate toate măsurile pentru îndeplinirea cât mai urgentă a hotărîrii Consiliului de Miniștri al U.R.S.S., referitoare la creșterea numărului și îmbunătățirea pregătirii specialiștilor cu învățămînt tehnic superior și mediu pentru construcții. Specialiștii tineri, care termină institutele de învățămînt, trebuie să cunoască bine mașinile moderne de construcție, mecanismele și metodele înaintate la lucrările de construcție și montaj. De asemenea, trebuie să se acorde atenție calificării practicienilor—această mare forță din producția de construcții.

Pentru îmbunătățirea radicală a activității de construcții, trebuie să se ridice cu hotărîre nivelul conducerii organizatorice și tehnice și să se obțină o repartizare justă a forțelor de tehnicieni și ingineri. Inginerii și tehnicienii trebuie să considere ca o datorie de onoare de a lucra acolo unde se decide succesul operei de construcții—pe șantierele de construcții și montaj și în întreprinderi. Cadrele noastre de conducători trebuie să cunoască profund tehnica și economia șantierelor și a întreprinderilor, să se bazeze pe tot ce este mai bun, mai avansat din tot ce ia naștere în procesul muncii creatoare a maselor.

★

Noi, participanții la Conferința unională a constructorilor, arhitecților, muncitorilor din industria materialelor de construcție, din industria constructoare de mașini rutiere și de construcții, din organizațiile de proiectare și de cercetări științifice, adresăm un apel către toți muncitorii, funcționarii, tehnicienii și inginerii de pe șantiere, din întreprinderile industriei materialelor de construcții, din industria constructoare de mașini rutiere și de construcții, către activiștii de partid, organizațiile sindicale și comsomoliste, de a desfășura și mai larg întrecerile socialiste pentru îndeplinirea și depășirea planurilor de construcție, pentru ridicarea productivității muncii, pentru reducerea costului și ridicarea calității lucrărilor de construcție.

Datoria noastră este de a asigura realizarea cât mai urgentă a sarcinii trasate de partid și guvern privitoare la îmbunătățirea radicală a operei de construcție, introducerea pe toate căile a elementelor de construcție prefabricate din beton armat, a blocurilor de zidărie și a produselor uzinate, îmbunătățirea calității și reducerea costului materialelor și al detaliilor de construcție, ridicarea nivelului de mecanizare a construcțiilor, aprovizionarea șantierelor cu mașini, utilaj și unelte de calitate superioară.

Sîntem siguri că apelul de față își va găsi un ecou călduros printre toți lucrătorii din industria construcțiilor și că ei vor obține noi succese în lupta pentru construirea societății comuniste în țara noastră.

S U M A R

Arh. Gh. Trifu

Proiecte tip pentru clădiri social-culturale
din mediul agricol

pag. 1

Arh. Șt. Balș

Restaurarea palatului brincovenesc de la
Potlogi

pag. 11

Academician I. Joltovski

Despre adevărata și falsa frumusețe în
arhitectură

pag. 19

RECENZII

Arh. C. Enache

Un manual care nu-și îndeplinește rolul

pag. 22

CRONICA

pag. 28

DOCUMENTE

Cuvîntarea rostită de N. S. Hrușciiov la
Consfătuirea unională a constructorilor din
U.R.S.S.

pag. 30

Chemarea participanților la Consfătuirea
unională a constructorilor din U.R.S.S.
către toți lucrătorii din industria de con-
strucții

pag. 43

E 1689

KAT

ARCHITECTURA RPR

3
1955

